N. BATZARIA

JERTFA LILIANEI

ROMAN PENTRU TINERET

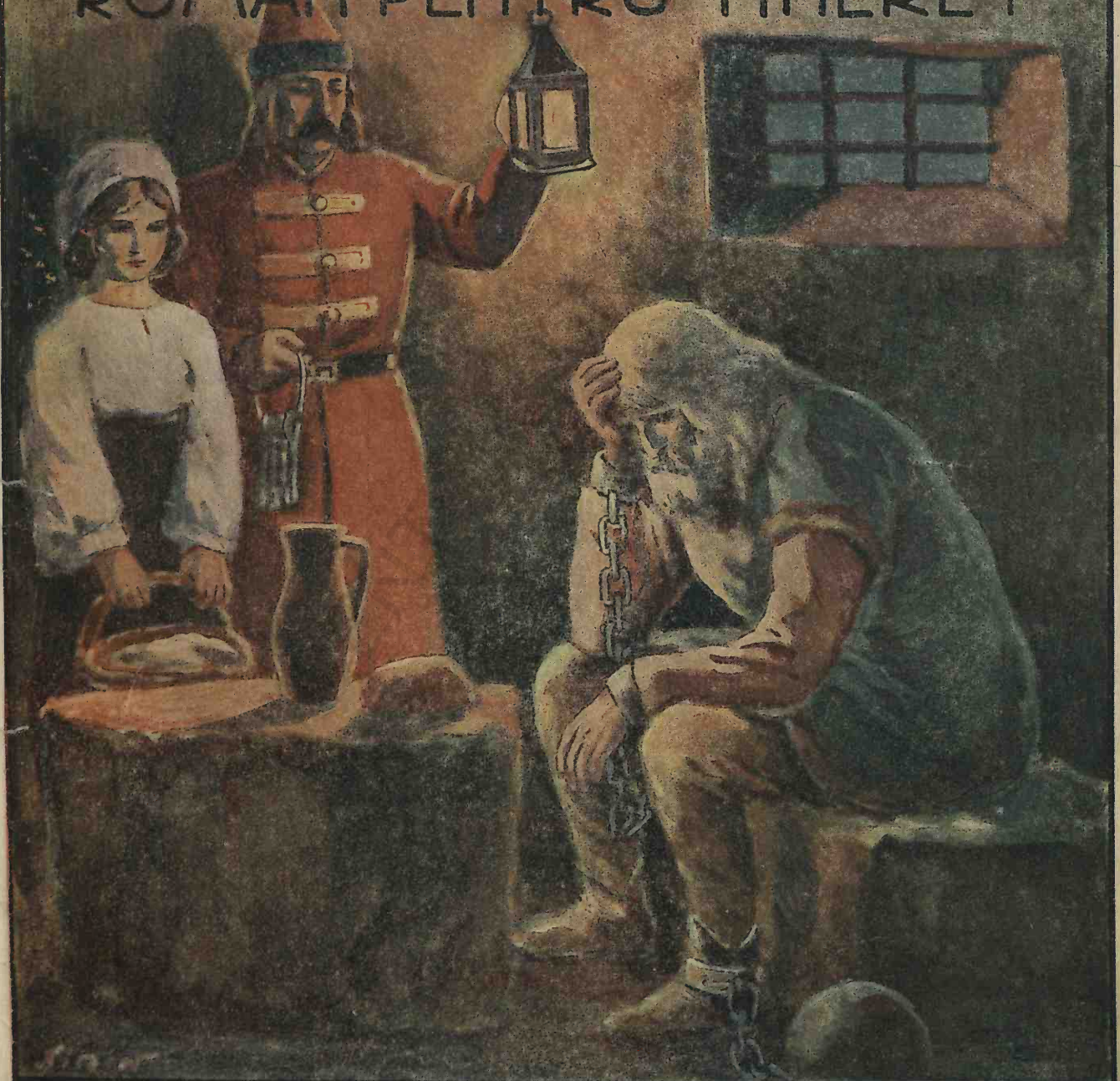

EDITURA "ADEVĂRUL" S. A. BUCUREȘTI

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

R-1301
247356

N. BATZARIA

Fundațiunea Regele Ferdinand I
Institutul de Educație
și
fiicelor de Ofițeri
REGINA MARIA"
IAȘI

JERTFA LILIANEI

ROMAN PENTRU TINERET

Adaptare după SCHMID

ATELIERELE „ADEVERUL" S. A., BUCUREȘTI
STR. CONST. MILLE (fost SARINDAR) 7-9-11

BCU MIHAI EMINESCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

22 MAR 1967
B.C.U. „M. E.“
IASI
ado 247.356

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Fundațiunea Regele Fe
Institutul de Edu
al
ficelor de Of
„REGINA
IAȘI

LILIANA ŞI PĂRINŢII SĂI

Nu departe de vechiul hotar între Ardeal și Vechiul Regat, acel hotar care a fost șters pentru vecii vecilor de vitejia și sângele oștenilor români, precum și de voința hotărîtă a fraților mul. Dar Oltul nu se lasă și nu-și găsește astâmpăr.

Se luptă din greu, face multe ocoluri, dar până la sfârșit ese biruitor. Trece din Ardeal în Oltenia, înfrățind cele

„Ii dau galbenul meu" strigă Liliana (pag. 5).

ce zăceau sub stăpânirea străină. **Oltul** spumegă, se chinuește și se sbate ca să-și croiască un drum printre văile înguste.

Grămezi de stânci strânse una peste alta vor să-i aţină și să-i închidă drudouă părți de pământ românesc și dându-le rodul și belșugul apelor sale, pentru ca apoi, la capătul călătoriei lui să-și găsească odihna de veci în falnica și străvechea noastră Dunăre.

In acea parte din Ardeal, unde Oltul,

oprit de stâncile din drum şi sugrumat de văi înguste, duce o luptă aşa de grea se înalţa, tăinuit de pădurile de brazi seculari, un castel din care astăzi a pierit aproape orice urmă.

A fost dărâmat şi mâncat de vreme, iar oamenii din satele din apropiere au întrebuinţat pietrele şi celalt material, ca să-şi clădească locuinţe.

Insă, când începe povestea de faţă, castelul se ridica întreg şi măreţ deasupra uneia din stâncile cele mai înalte. Răsuna şi ziua şi noaptea de glas de oameni, de trâmbiţi de oşteni şi de nechezat de cai.

In castelul acesta locuia nobilul cavaler român **Preda** din familia **Răzvadă,** o familie temută pentru vitejia ei, dar mai ales iubită pentru dărnicia şi bunătatea ei.

Aşa fuseseră aceşti cavaleri din tată în fiu, dar Preda parcă întrecuse pe toţi înaintaşii săi. Se lupta ca un leu la războiu şi la auzul numelui lui tremurau vrăjmaşii, cuprinşi de groază. Insă, când se încheia războiul şi Preda se întorcea la castel în sânul familiei sale, nu găseai un om mai bun, mai blând şi mai milostiv decât dânsul.

Bogat, având întinderi mari de pământ, păduri multe şi livezi, Preda simţea o bucurie când cu averea sa putea să aline suferinţele celor săraci şi nevoiaşi. De aceea, era iubit şi binecuvântat de jur împrejur.

Vrednica şi nobila sa soţie **Ioana, fica** unor boeri vechi din Oltenia, nu se lăsa mai prejos de soţul său în ce priveşte dărnicia faţă de cei săraci şi bunătatea sufletului. Ba chiar, deoarece Preda era nevoit să lipsească foarte des de acasă, fiind dus cu oamenii săi la războiu, Ioana venea zilnic în contact cu lumea din ţinutul acela.

Şi n'a fost om sărac, care să fi cerut ajutor şi ea să-l fi respins.

Preda şi Ioana n'aveau alţi copii, decât pe mica **Liliana,** o fetiţă bună şi frumoasă ca un înger din cer. Ea era pentru dânşii toată bucuria şi toată fericirea. Şi mai cu seamă pentru mama ei Ioana, care deseori rămânea luni întregi dearândul singură la castel, bărbatul ei fiind departe pe câmpurile de luptă.

La chip, Liliana semăna mult cu mamă-sa. Dar nobila şi înţeleapta femeie, care era Ioana, se silea să-i dea micei Liliane o creştere cât mai aleasă şi mai îngrijită. Mai ales, căuta să desvolte într'însa următoarele trei virtuţi: 1) **iubirea de Dumnezeu;** 2) **iubirea de părinţi;** 3) **iubirea de aproapele nostru şi mai cu seamă mila pentru cei săraci şi nevoiaşi.**

Pentru ca Liliana să cunoască pe Dumnezeu şi să-şi dea mai bine seama de frumuseţea şi măreţia operei dumnezeeşti, Ioana întrebuinţa un mijloc foarte convingător. Ii citea mai puţin din cărţi, dar o ducea în mijlocul naturei, adică în mijlocul lucrurilor eşite din mâna lui Dumnezeu.

Aşa, într'o frumoasă zi de vară o deşteptă din somn în zorii zilei şi luând-o de mână, eşi cu ea pe terasa castelului, de unde putea să cuprindă cu privirea o mare întindere de pământ. Soarele tocmai se pregătea să răsară.

„Priveşte, Liliano, îi zise mamă-sa, priveşte cerul în partea în care e roşu de par'c'ar fi cuprins de flacări. Din partea aceea va răsări soarele. Acum pădurile par încă întunecate şi un fel de ceaţă acoperă văile, ogoarele şi livezile. Aşteaptă încă o clipă şi vei vedea cum va pieri orice umbră de întunerec şi cum toate se vor îmbrăca în culorile cele mai frumoase.

„Iată, priveşte cât de măreţ, cât de frumos răsare soarele! Şi cât e de mare şi minunat Dumnezeu care l-a făcut! Vezi cum pădurea se colorează în verdele ei închis, vezi galbenul auriu al lanurilor de grâu şi vezi verdele deschis al livezilor presărate cu atâtea şi atâtea feluri de flori cari de cari mai frumoase. Şi vezi cum odată cu natura s'au trezit din somn şi oameni şi animale. Auzi dangătul clopotelor dela cirezile de vaci, behăitul oilor, cântecul din fluer al păstorului, care îşi mână turma la păşunat.

„Cum să nu iubim pe Dumnezeu, care a făcut lucruri aşa de minunate şi a pus rânduială aşa de bună?"

Liliana, atinsă de astfel de cuvinte şi mişcată de tot ce vedea, îşi împreuna mânuţele ei şi zicea: „Bunule Dum-

nezeu! Iţi mulţumesc pentru că ai făcut lucruri aşa de frumoase".

Odată cu dragostea pentru Dumnezeu, nobila femeie şi minunata soţie, care era Ioana, căuta, precum am spus, ca în Liliana să se nască şi să se desvolte sentimentul de iubire faţă de părinţi şi faţă de semenii noştri. Ii povestea în toate zilele despre tatăl Lilianei, despre viteazul şi bunul cavaler Preda, care lipsea aşa des de acasă.

In inima Lilianei creştea şi se întărea dragostea pentru tatăl ei, care, când se întorcea la castel, se simţea cum nu se poate mai fericit, văzându-se înconjurat cu atâta grijă şi iubire din partea soţiei sale şi a Lilianei.

Lui Preda, bunăoară, îi plăceau mult perele. Intr'o zi, Ioana culese din grădină cele dintâi pere, care se copseseră, şi făcu trei părţi egale: una pentru Preda, a doua pentru dânsa şi a treia pentru Liliana.

Ii zise însă Lilianei: „Partea mea o dau tatălui tău. — Şi eu dau tăticului partea mea", se grăbi să zică Liliana şi nu fu chip să se atingă de o singură pară. Ba chiar alese un coşuleţ mai frumos, orândui toate perele şi alergă să le dea tatălui ei. De ziua numelui, Liliana, între alte cadouri, primise de la tatăl ei şi un galben de aur. „Cu galbenul acesta să-ţi cumperi jucăriile care-ţi plac mai mult", îi zisese el.

Câteva zile la rând, Liliana se tot gândea neputându-se hotărî ce fel de jucării să cumpere. Iată însă că într'o seară veni la castel o femeie bătrână şi săracă. „Mi-a murit vaca, zise plângând biata femeie şi acum sunt ameninţată să mor şi eu de foame. Până acum vindeam laptele şi cu banii ce căpătam, îmi cumpăram pâine şi cele trebuincioase traiului".

Mama Lilianei scoase dintr'un sertar o sumă de bani şi punând-o înaintea femeici, îi zise: „Sunt toţi banii ce mi-au rămas, fiindcă astăzi a trebuit să împart ajutoare şi la alţi oameni săraci.

Insă, îţi mai trebue un galben, ca să poţi cumpăra o vacă.

— Ii dau galbenul meu, strigă Liliana care era de faţă; jucării am destule". Şi se simţi foarte mulţumită că putuse veni în ajutorul femeiei celei bătrâne şi sărace.

Dar să nu uităm că Liliana era şi ea un copil şi aşa cum au obiceiul să facă mulţi copii, de câte ori vroia să capete ceva, iar mamă-sa nu-i dădea, o vedeai că începe să plângă şi să se roage cu ochii plini de lacrimi.

Mamă-sa o desvăţa de obiceiul acesta. Când cererea Lilianei era cu putinţă şi de folos, ea îi răspundea printr'un simplu **da** şi îi îndeplinea cererea. Alt-

Liliana dete tatălui ei toate perele.

fel, răspundea iarăşi printr'un simplu **nu** şi Liliana s'a învăţat să ştie că oricâte lacrimi ar fi vărsat şi oricât de mult ar fi stăruit, nu era chip să schimbe hotărârea mamei sale.

Ziua Lilianei era bine împărţită. După ce îşi făcea rugăciunea de dimineaţă şi după ce se spăla, se îmbrăca şi îşi lua gustarea, îşi învăţa lecţiile, mamă-sa ţinându-i loc de profesoară, apoi tot dela dânsa învăţă lucrul manual. La urmă, când era vreme frumoasă, mergea în grădină. Acolo Lilia-

na își avea un colț, de care îngrijea ea singură.

Ce bucurie pe Liliana, când a putut să culeagă în grădiniță niște fasole verde cultivată de dânsa! Nici o mâncare nu i se păruse mai gustoasă decât mâncarea gătită cu fasolea aceasta.

Insă mama ei Ioana știa că pentru un copil nu este bine să fie toată vremea singur, fără să se amestece și să se împrietenească cu alți copii de aceiași vârstă.

De aceea, de două, trei ori pe săptămână chema la castel câteva fete de țărani, alese printre cele mai bine crescute. Dintre toate, Liliana se împrieteni mai mult cu una, numită **Anișoara,** care se deosibea prin bunătate de suflet și prin devotament sincer.

După ce venea Anișoara și celelalte fete din sat, Liliana le ospăta cu prăjituri și cu fructe din grădină, apoi începeau să lucreze cu toatele, torcând in sau lână. Căci așa era pe vremea aceea. Sărace sau bogate, fete de țărani sau de boeri, toate învățau încă de la o vârstă mică să toarcă, să țeasă, precum și să îngrijească de gospodăria casei. Era rușine, nu să lucrezi, ci să stai fără treabă sau să zici că nu știi să torci sau să gătești o mâncare.

De sigur, atât Liliana, cât și prietenele ei, nu munceau toată ziua. Erau doar copii, așa că aveau nevoie și de jocuri și de distracții. Așa, când era vreme frumoasă, eșeau în grădină unde alergau și se jucau tot felul de jocuri bune și potrivite pentru copii. Deseori lua parte și mama Lilianei, care din când în când le arăta câte un joc nou și necunoscut.

Această femeie așa de vrednică și nobilă căuta să-i arate Lilianei drumul bun și drept în viață mai puțin prin sfaturi și mai mult prin fapte și exemple.

De pildă, o lua cu dânsa, când mergea prin sat, ca să ajute pe săraci sau să cerceteze pe bolnavi. In chipul acesta Liliana vedea cu ochii săi ce înseamnă mila și dragostea față de aproapele nostru, față de toți aceia cari sunt în lipsă și suferință.

La aceste vizite Liliana mai avea prilejul să vadă și exemple foarte mișcătoare de recunoștință.

Iată, la marginea satului locuia o familie de oameni săraci și necăjiți. La începutul iernii mama copiilor căzuse bolnavă. Din ziua aceea și cel puțin de trei ori pe săptămână, nobila doamnă Ioana mergea cu Liliana, ca să cerceteze pe bolnavă și de fiecare dată lăsa o sumă de bani sau ceva de mâncare. Ii mai trimitea și pe medicul dela castel, ca să o îngrijească.

Grație acestor îngrijiri, femeia bolnavă scăpă de la moarte și se făcu iarăși sănătoasă. Tocmai în ziua aceea în care părăsise patul, mama Lilianei și Liliana merseră să o vadă.

Simțiră mare bucurie, văzând că se făcuse bine. Dar fură adânc mișcate, când atât femeia, cât și copiii li se aruncară la picioare, mulțumindu-le cu ochii plini de lacrimi pentru tot binele ce făcuseră.

Acesta era traiul Lilianei la castel și aceasta era creșterea ce primea din partea bunei și nobilei sale mame. Sub ocrotirea unei astfel de mame, Liliana ajunse să împlinească vârsta de patrusprezece ani.

Dar atunci fu lovită de o nenorocire pentru care nu este leac și nici mângâere nu este. Iubita ei mamă se îmbolnăvi.

Răcise într'una din vizitele ce făcea pe la bolnavii și săracii din sat, fiind apucată pe drum de o ploaie însoțită de vântul rece al toamnei. Zi de zi, boala ei se înrăutăția, așa că medicul care o îngrijea, începuse să piardă speranța de a putea să o facă din nou bine.

Dar și bolnava își dădea seama de starea ei gravă. Nu știa dacă va putea trăi până la înapoierea soțului ei, cavalerul Preda de Răzvadă, care se găsea departe pe câmpul de luptă.

De aceea, îi zise Lilianei, care nici ziua, nici noaptea nu se depărta de la căpătâiul ei: „Copila mea, simt că mi se apropie sfârșitul și că bunul Dumnezeu — binecuvântat să-I fie numele — a hotărât să mă cheme la Dânsul. Doresc însă ca mai înainte de a muri, să văd pe tatăl tău. Trimite, așa dar, numai decât pe unul din servitorii noștri să-i spună că sunt bolnavă și să-i împărtășească dorința mea de a-l vedea.

„După aceea, trimite și după bătrânul nostru preot **Nicoară.** El m'a botezat, el mi-a pus pe cap cununia de căsătorie și vreau ca tot el să mă spovedească și să mă împărtășească, mai înainte de a părăsi viața de pe pământ".

Liliana, vărsând șiroaie de lacrimi, eși din camera bolnavei, ca să-i îndeplinească dorințele, care pentru dânsa erau porunci sfinte. Un servitor, pregătindu-se numai decât de drum, plecă

ție și mâhnire bătrânul preot îi vorbi de răsplata și fericirea ce o așteaptă pe lumea cealaltă și înălță rugăciuni către Atotputernicul Dumnezeu, ca să-i ușureze bolnavei durerile și suferințele trupești. După aceea o împărtăși.

Trecură câteva zile, când într'o noapte târziu boerul Preda de Răsvadă sosi la castel. Liliana alergă să-l întâmpine la poarta cea mare. Insă, în loc să-i poată vorbi, își trecu brațele în jurul gâtului lui și izbucni într'un potop de lacrimi.

Nobila doamnă Ioana mergea cu Liliana ca să cerceteze pe bolnavă (pag. 6).

să caute pe boerul Preda, pe când un altul se duse în sat, ca să cheme pe preotul Nicoară, bătrân trecut de 70 de ani.

Se lăsau umbrele serei, când preotul, sprijinit pe toiagul său noduros, veni la castel, intrând îndată în camera în care zăcea bolnavă mama Lilianei.

Bolnava se spovedi, cu toate că nu căzuse în vreun păcat, ci în toată viața ei nu săvârșise decât fapte bune și frumoase. Cu glasul tremurând de emo-

Din aceste lacrimi tatăl ei înțelese îndată cât de grea trebue să fie starea soției sale. Luând binișor pe Liliana de mână, merse cu dânsa în camera bolnavei, dar văzând-o pe aceasta cât e de slabă și de palidă, se simți cuprins de o durere nespusă și nu putu să-și oprească lacrimile.

Dar bolnava, zâmbind cu dragostea cea mai duioasă, întinse o mână lui Preda și cu mâna cealaltă apucă mâna Lilianei.

„Bunul meu Preda și iubita mea Liliana, zise ea cu o voce slabă și stinsă, e aproape să sune cel din urmă ceas al vieții mele și nu știu dacă îmi va fi dat să mai văd răsăritul soarelui. Insă, nu plângeți. Colo sus, în casa Tatălui

Liliana culegând legume din grădină

nostru din ceruri, mă așteaptă o viață mai bună și mai fericită. Intr'una din zile, ne vom întâlni acolo cu toții".

Se opri din vorbă, fiind cuprinsă de slăbiciune. Când putu să-și mai strângă ceva puteri, continuă în felul următor:

„Preda, iată aci de față stă fiica noastră, unicul și iubitul nostru copil. Acum, în cel din urmă ceas al vieții mele, ți-o încredințez în mâinile tale. Dă-i o creștere cât mai bună și treci asupra ei toată dragostea ce mi-ai purtat totdeauna și pentru care îți mulțumesc din nou în această oră așa de însemnată pentru mine.

„Scumpa mea Liliana, grăi ea mai departe. Acum când se apropie clipa în care voiu închide ochii pe vecie, mărturisesc de față cu Dumnezeu că am avut din partea ta numai bucurii, fără să am vreun necaz.

„Fii la fel și după moartea mea. Iubește și cinstește pe tatăl tău. Să-i duci de grije".

Glasul bolnavei slăbea din ce în ce mai mult. Se opri din nou din vorbă, rămânând o bucată de vreme cu ochii ațintiți la icoana de pe părețele din fața ei. Zicând apoi într'un murmur: „Dumnezeule, primește sufletul meu"! închise ochii și își dete sufletul.

Cine poate să descrie durerea lui Preda și a Lilianei? Dar nu mai mică și mai puțin sinceră era durerea tuturor locuitorilor din satele din jurul castelului. Plângeau cu toții, fiindcă își pierduseră pe cea mai mare binefăcătoare a lor.

La mormânt, bătrânul preot Nicoară vru să țină o cuvântare. Insă plânsul și suspinele mulțimii îi acoperiră glasul.

El însuși era foarte mișcat și îndurerat. Printr'un semn al mâinei, spunând mulțimei să facă tăcere, zise numai cele ce urmează:

„Când lacrimile vorbesc așa de tare și convingător, eu trebue să tac. Să trăim și noi ca aceea pe care am pierdut-o, pentru ca și pe mormântul nostru să curgă lacrimi de recunoștință".

Fundațiunea Regele Ferdinand
Institutul de Educa
al
fiicelor de Ofițeri
IAȘI

TATĂL LILIANEI FĂCUT PRIZONIER

Nu mult după moartea soției sale, cavalerul Preda de Răsvadă a trebuit să plece din nou dela castel, așa că Liliana a rămas singură. Dar într'o zi rece de toamnă din același an, Preda se întoarse grav rănit la brațul drept.

Biata Liliana! Cât de mult a suferit și cât de mult i-a purtat de grijă!

Rana tatălui ei se vindeca foarte încet. Din cauza aceasta, Preda era trist și posomorât. Se gândea că prietenii și tovarășii săi sunt pe câmpul de luptă și că el e silit să stea în casă. Liliana își dădea toate silințele să-l mai distreze și să-i mai alunge gândurile negre.

Luându-și lucrul de mână, se așeza lângă dânsul și îi povestea amintiri plăcute și frumoase despre răposata ei mamă sau îl punea pe el să povestească din amintirile sale, din viața sa de cavaler.

In chipul acesta, cavalerul Preda mai uita din gândurile negre ce-l frământau, iar lungile nopți ale iernii treceau mai lesne.

Sosi și primăvara. Preda suferea încă de rana sa, așa că aproape nu putea să miște brațul drept. Dar iată că într'una din zile vine la castel un cavaler trimis de către principele Ardealului, de care atârna Preda. In numele prințului, cavalerul îi făcu cunoscut lui Preda să-și strângă oamenii și să plece din nou la războiu.

Insă rana de la braț îl împiedica pe Preda să poată pleca și să ia parte la lupte. Chemă, așa dar, pe toți oamenii săi, pe toți tovarășii săi de arme și punându-i sub comanda cavalerului ce sosise la castel, îi trimise la războiu în ajutorul principelui Ardealului.

La plecare, le zise : „Impotriva dușmanului să vă luptați cu curaj de leu,

Liliana îngrijea de tatăl ei rănit

dar față de populația pașnică să vă purtați cu blândețea mielului."

Când tovarășii de arme și oamenii cari erau sub ascultarea sa părăsiră castelul, Preda nu-și putu opri lacri-

mile, de supărare şi durere că nu poate merge şi el cu dânşii. Castelul îi păru acum ca o închisoare, iar el era mai trist şi mai posomorât decât oricând.

Se lăsă noaptea, o noapte rece şi mohorâtă. Afară se stârni o vijelie năpraznică, însoţită de o ploaie violentă. Preda stătea tăcut şi abătut lângă focul din cămin. Liliana, care era foarte îngrijorată din cauză că tatăl ei este aşa de rău dispus, căută iarăşi un subiect de conversaţie, ca să-l mai distreze.

De aceea, îi zise : „Tăticule, spune-mi te rog, povestea cărbunarului **Bătilă,** tatăl bunei mele prietene **Anişoara şi** care a venit să te vadă astăzi după amiază. Nu ştiu ce s'a întâmplat cu dânsul, căci de câţiva ani nu mai stă la castel.

— Povestea viteazului şi credinciosului meu Bătilă? răspunse înviorat Preda şi făcând un gest, ca şi cum ar fi voit să alunge gândurile negre. Ţi-o spun cu dragă inimă, copila mea. Dar mai înainte trebue să-ţi povestesc ceva despre cavalerul **Costea Filioară,** al cărui castel se zăreşte din ferestrele salonului nostru.

„Pe cavalerul acesta tu nu l-ai văzut până acum, fiindcă din cauza unei vechi duşmănii ce-mi poartă, n'a venit niciodată să ne facă o vizită.

„In copilăria noastră, atât el, cât şi eu, serveam la Curtea principelui Ardealului. Incă de atunci Costea era îngâmfat, mânios şi plin de invidie, aşa că principele şi toţi cei de la Curte ţineau mai mult la mine decât la dânsul. Din cauza aceasta, Costea începuse să mă urască şi să mă invidieze.

„Amândoi am fost făcuţi şi înarmaţi cavaleri în aceiaşi zi. Şi după cum este vechiul obiceiu cavaleresc, a trebuit să dăm un fel de examen, adică să luăm parte la alergări şi lupte. Eu am câştigat premiul întâiu : o sabie cu mânerul de aur. Sabia aceasta pusă pe o pernă de purpură mi-a fost dată de mamă-ta, de răposata şi mult iubita mea soţie Ioana, care pe atunci era cea mai frumoasă şi cea mai distinsă domnişoră de onoare de la Curtea Principelui Ardealului.

„Costea, însă, nu putu să câştige decât cel din urmă premiu : o pereche de pinteni de argint. Din ziua aceea a crescut şi ura lui împotriva mea.

„Nu după mult şi el şi eu am plecat la războiu. A doua zi, după o bătălie sângeroasă pe care am câştigat-o, însuşi împăratul m'a răsplătit, dându-mi acest lanţ de aur ce-l vezi trecut de gâtul meu, pe când Costea a fost mustrat aspru. Din pricina firei sale violente şi nesocotite, era cât p'aci să pierdem lupta.

„Acum când ştii lucrurile acestea, să vin la povestea viteazului şi credinciosului meu Bătilă, care m'a însoţit în atâtea războaie.

„Ii dădusem lui Bătilă o bucată de pământ din moşia mea, tocmai acolo unde încep pădurile lui Costea Filioară.

„Dar cerbii, mistreţii şi alte sălbăticiuni ce se adăposteau în aceste păduri, năvăleau în pământul lui Bătilă şi-i stricau ogoarele, livezile şi grădina. Văzând aceasta, i-am spus lui Bătilă să-i împuşte, lămurindu-l că orice vânat împuşcat pe proprietăţile mele, îmi aparţine de drept.

„Insă, într'o zi cam pe înserate, pe când mă întorceam de la vânătoare, urmat de oamenii mei, văd că aleargă venind spre mine, nevasta lui Bătilă şi fiica lor, mica şi buna ta prietenă Anişoara. Au căzut amândouă în genuchi şi mi-au povestit că pe când luau, împreună cu Bătilă, masa la umbra bradului din curtea casei lor, a venit Costea Filioară, însoţit de mai mulţi oameni înarmaţi, au pus mâna pe Bătilă şi, legându-l cobză, l-au luat cu dânşii.

„Tu care împuşti vânatul din pădurile mele, îi zise Costea furios şi lovindu-l cu biciul, să ştii că au să-ţi putrezească oasele, în temniţa din castelul meu. Să poftească stăpânul tău Preda să te scape".

„Auzind acestea, i-am zis femeiei lui Bătilă : „Il voiu scăpa şi chiar astăzi. Deocamdată, tu şi copila ta mergeţi şi staţi la mine la castel."

„După aceasta am pornit cu oamenii mei în căutarea lui Costea. Câţiva călăreţi, trimişi în cercetare, mi-au spus că nemilostivul Costea se găseşte cu oamenii săi la moara din fundul văiei şi că acolo beau şi petrec, pe când bie-

tul Bătilă, legat de mâini şi de picioare, stă aruncat într'o căruţă şi batjocorit în toate felurile.

„Costea nu-mi scapă ! mi-am zis eu mulţumit. L-am aşteptat aşezându-mă cu însoţitorii mei în mijlocul pădurei, într'un loc pe unde ştiam că o să treacă şi el.

„Iată-i că vin cântând şi făcând mare zgomot şi larmă. Nici prin gând nu le dedea ce primejdie îi aşteaptă.

„De odată, asemenea unui fulger ce cade din cer, ne repezim asupra lor. Ne venise în ajutor şi luna care, eşind din nouri, lumina locul acela.

„Costea, speriat de atacul acesta şi fiind în stare de beţie, ca şi cei mai mulţi din oamenii săi, n'a putut să ne

fusese pus Bătilă, cu armele ce oamenii lui Costea aruncaseră în fuga lor. Iar lui Bătilă i-am dat să călărească un cal, care trântise la pământ pe unul din oamenii lui Costea. Aşa ne-am întors la castel biruitori şi mai ales mulţumiţi că am făcut o faptă bună, scăpând pe un om bun din mâinile unui om rău.

„Insă, acum nu mai puteam să-l las pe Bătilă pe pământul de la marginea pădurilor lui Costea. Acesta ar fi căutat mereu prilejul să-şi răzbune.

„De altfel, puţină vreme dela întâmplarea de mai sus, plecasem din nou la războiu, însoţit de Bătilă care a făcut minuni de vitejie. Insă într'una din lupte a primit o rană din pricina că-

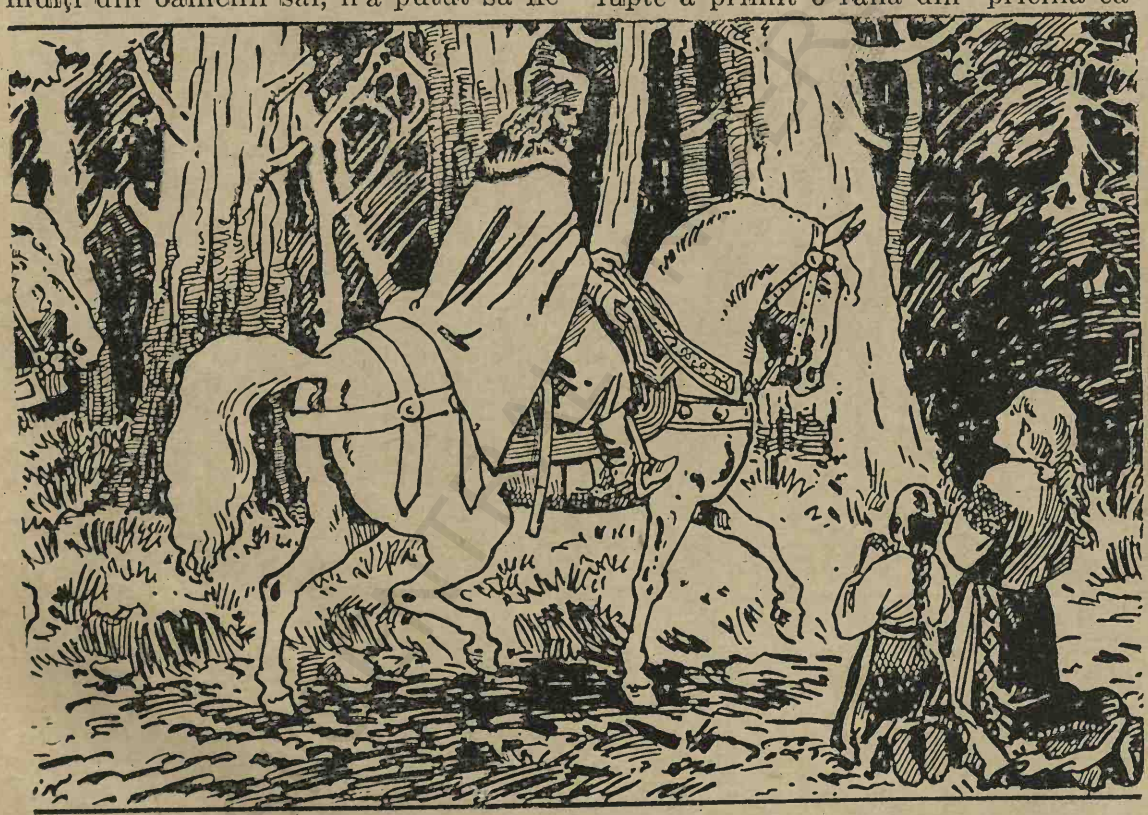

„Au căzut amândouă în genunchi şi mi-au povestit că..." (pag. 11)

stea împotrivă, ci a rupt-o la fugă. Mi-ar fi fost lesne să-l prind şi să-l aduc legat la castelul nostru, dar mi-a fost milă şi de aceea l-am lăsat să scape prin fugă.

„Bine înţeles, l-am scăpat pe Bătilă, tăindu-i numai decât frânghia cu care îl legaseră. Am încărcat căruţa în care

reia nu mai putu să ia parte la lupte şi războaie.

„I-am găsit atunci, ascunsă în pădurile noastre, o vale unde Bătilă şi-a clădit căsuţa sa de astăzi şi s'a făcut cărbunar. De atunci trăeşte liniştit şi Costea a uitat, se pare, de dânsul."

Se făcuse aproape miezul nopţii. To-

tuşi, cavalerul Preda, căruia îi pierise tristeţea, tot mai avea ceva de povestit despre credinciosul său Bătilă la care ţinea aşa de mult.

Insă, dintr'o dată izbucni în castel un sgomot groaznic. Se auziau strigăte

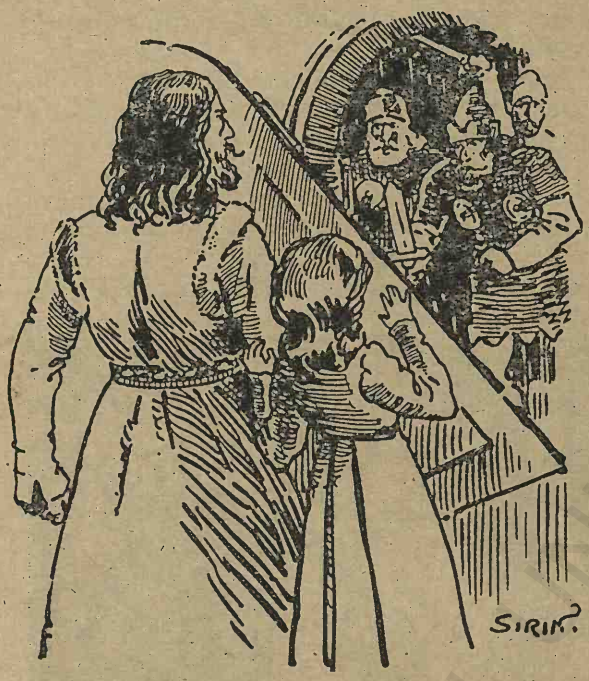

In salon dădură năvală mulţi oameni înarmaţi

de oameni cari se luptau şi zăngănit de arme. Şi sgomotul acesta se apropia din ce în ce de salonul în care stăteau de vorbă cavalerul Preda şi Liliana.

Preda sare în sus surprins şi nedumerit şi îşi caută peste tot armele, iar Liliana se grăbeşte să pună zăvorul în uşe. Dar o izbitură puternică făcu să sară uşa din ţâţâni şi în salon dădură năvală mai mulţi oameni înarmaţi până în dinţi. Cel care era înaintea lor se apropie de Preda şi-i strigă cu ochii scânteind de mânie şi cu glas tunător:

„Preda, iată că a sunat ceasul răzbunării mele. Vezi acum înaintea ta pe cavalerul Costea de Filioară, pe care l-ai umilit şi de care ţi-ai bătut joc de atâtea ori. Acum eşti robul meu şi te duc să-ţi ispăşeşti păcatele în întunericul temniţelor de la castelul din Filioară'.'

Intorcându-se apoi spre oamenii săi, le zise : „Puneţi-l în lanţuri şi păziţi-l bine, până ce terminăm cu treaba ce mai avem de făcut pe aicea. Să cercetăm tot castelul acestui blestemat de Preda şi după ce îmi fac partea mea, alegând tot ce-mi place mai bine, vă dau voie să-l jefuiţi în întregime. Aşa vreau să vă răsplătesc pentru vitejia voastră. Iar în vremea când voi veţi jefui castelul, eu mă voiu ospăta cu câteva sticle de vin vechiu. Să ştiţi că plecăm peste trei ore."

Plângând şi tremurând, biata Liliana se aruncă la picioarele lui Costea, rugându-l să cruţe pe tatăl ei. De cât acest cavaler crud şi barbar o respinse cu dispreţ şi se îndepărtă, fără să asculte măcar cele ce-i spunea sărmana fată.

Preda fu pus în lanţuri, iar doi oameni înarmaţi stăteau lângă dânsul, ca să-l păzească.

Costea de Filioară pândea de mult un prilej bun, ca să se răzbune împotriva lui Preda. Prilejul era acum prielnic. Costea ştia că Preda nu se mai poate folosi de braţul drept, aşa că nu putea să se lupte şi să mânuiască sabia. Mai aflase că cei mai credincioşi şi mai viteji luptători ai lui Preda plecaseră la războiu, aşa că la castel nu rămăseseră decât prea puţini oameni de pază.

Printre aceştia se găsise unul laş şi ticălos, care, în schimbul unei sume de bani ce-i trimesese Costea, se învoi să-şi vândă stăpânul.

Acest nemernic de servitor deschise în noaptea în care Costea venise la castel o portiţă secretă şi în chipul acesta Costea şi cu oamenii săi putuseră să pătrundă în castel, fără să fie văzuţi şi simţiţi.

Când, în sfârşit, i-au văzut, era prea târziu. Puţinii oameni de pază ai lui Preda au fost biruiţi şi dezarmaţi. Aşa a izbutit Costea de Filioară să pună mâna pe nobilul şi viteazul cavaler Preda de Răsvadă şi să-l facă prizonier.

Fundațiunea Regele Fer
Institutul de Edu
al
ficelor de Of
„REGINA MA
IAȘI

LILIANA E DESPĂRȚITĂ DE TATĂL SĂU

Încărcat în lanțuri grele, cavalerul Preda stătea trist înaintea căminului în care pâlpâia flacăra dela doi tăciuni, gata să se stingă.

litorilor, cari se dedeau la jaf și băutură. Numai în încăperea în care se găsea Preda și Liliana domnea o tăcere de mormânt. Ai fi zis chiar că ești în-

Cavalerul Preda dă Lilianei binecuvântarea.

Liliana, stând în genunchi înaintea lui, ofta și își ștergea mereu lacrimile, fără să-și ia privirile dela dânsul. Sărmana de ea părea cu totul zdrobită de groază.

Intregul castel răsuna de larma năvă-

tr'un mormânt, luminat de trista și slaba licărire a unei lămpi.

Doar din când în când Liliana exclama îndurerată: „Să pună în lanțuri pe tatăl meu, care toată viața a făcut numai bine! O, Dumnezeule, fie-ți milă

de noi!" apoi tăcea din nou, exprimându-şi durerea numai în suspinuri şi oftaturi.

După o tăcere lungă din partea sa, Preda luă pe Liliana de mână şi-i zise: „Linişteşte-te, scumpa mea copilă, şi şterge-ţi lacrimile! Suferinţele acestea ne sunt trimise de Dumnezeu, împotriva căruia nu ne este îngăduit să ne plângem. Să avem însă în noi credinţa că tot ce face El, o face spre binele şi folosul nostru. Să fim încredinţaţi că vom fi răsplătiţi din belşug, dacă vom şti să îndurăm cu curaj şi voinţă tare încercările ce ne trimite.

„Iată, astăzi pe mine nu m'au putut scăpa nici prietenia împăratului, nici sprijinul principelui şi nici tăria zidurilor castelului. Cu toate acestea, nu-mi pierd curajul şi credinţa în zile mai bune, câtă vreme Dumnezeu mă va ocroti. Intr'Insul îmi pun toate speranţele mele".

Atrase apoi spre el pe Liliana, apucând-o cu braţul stâng, de oarece suferea foarte mult de braţul drept, care era şi încărcat de lanţuri, şi îi mai zise cele ce urmează:

„Iubita mea copilă, se apropie ora despărţirii noastre.

— O, nu, tată, nu-mi vorbi de despărţire, îi strigă ea, trecându-şi braţele în jurul gâtului lui. Nu vor putea să mă zmulgă din braţele tale; te voi urma în închisoare şi voi muri cu tine.

— Nu, scumpa mea Liliana, îi răspunse liniştit cavalerul Preda. Duşmanul meu, cavalerul Costea, nu va consimţi în ruptul capului să ne lase să fim împreună. Sunt sigur că va trebui să ne despărţim. Ascultă însă sfatul ce am să-ţi dau.

„Părăseşte cât mai e vreme castelul, căci tare mi-e teamă să nu fii luată ca roabă şi să nu facă din tine o servitoare de rând. Printre oamenii ce mi-au mai rămas, se va găsi vreunul care să-ţi înlesnească fuga.

„Obişnueşte-te cu gândul că, începând de astăzi, tu eşti o fată săracă şi lipsită de toate. Duşmanul meu Costea va pune stăpânire pe castel şi pe tot ce cuprinde. Nu-ţi va lăsa nici giuvaericalele ce ţi-au rămas ca moştenire şi amintire de la răposata ta mamă. Insă, să nu te mâhneşti că dintr'o domnişoară bogată, cum erai până acum, ai devenit mai săracă decât fata celui mai sărac dintre supuşii mei.

„Nu uita că sunt comori pe cari nu ni le poate lua nimeni şi cari sunt mai preţioase decât toate bogăţiile. Aceste comori sunt: **cinstea, dragostea de muncă, bunătatea de suflet, o purtare onestă şi gânduri curate.** Câtă vreme vei poseda virtuţile acestea, te poţi socoti că eşti destul de bogată.

„Ascultă, aşa dar, povaţa mea despre ceeace ai de făcut de acum încolo.

„Dacă scapi cu bine de la castel, du-te la cărbunarul **Bătilă,** fostul meu tovarăş aşa de credincios. Sunt convns că atât el, cât şi nevastă-sa şi fiica sa Anişoara te vor primi şi te vor adăposti în căsuţa lor cu dragă inimă. Stai la dânşii, până ce Bătilă va putea să-ţi găsească adăpost în vreun castel de al prietenilor mei.

„Insă, chiar de ar fi să stai la Bătilă mai mulţi ani sau chiar toată viaţa, nu te amărî cu sufletul. Gândeşte-te că deseori poţi trăi mai fericit într'o colibă decât într'un palat luxos.

„Să nu-ţi fie ruşine de treburile şi ocupaţiile de la ţară. O mână întărită de lucru este mai vrednică de strâns decât o mână împodobită cu giuvaericale. Fii harnică şi muncitoare şi nu uita să te rogi lui Dumnezeu în toate zilele. Ştii că suntem compuşi dintr'un corp şi dintr'un suflet. Corpul e făcut pentru lucru, însă sufletul trebue să se ridice spre Dumnezeu.

„Poartă-te faţă de oricine în aşa fel, încât să nu roşeşti niciodată de faptele şi de vorbele tale. Cât despre soarta mea, fii liniştită şi lasă ca bunul Dumnezeu să aibe grijă de mine. Am nestrămutată credinţă că nu ne va părăsi şi că va asculta rugăciunile noastre.

„Cred cu toată puterea că va sosi ziua în care îmi voi căpăta din nou libertatea. Insă, chiar dacă s'ar întâmpla să zac toată viaţa în temniţă şi ca să ne vedem acum pentru cea din urmă oară, poartă-te în aşa fel, ca în mijlocul suferinţelor mele să-mi pot zice: „Liliana mea n'a uitat sfaturile tatălui său şi merge pe urmele vrednicei sale

mame; ea este demnă de părinții săi și de nobilii săi strămoși".

„Gândul acesta mă va consola și îmi va fi sprijinul cel mai puternic".

Șiroaie de lacrimi curgeau din frumoșii ochi ai Lilianei, dar nici cavalerul Preda nu putea să-și oprească pe ale sale. Scoase de la gât medalia cu lanțul de aur dăruit de împărat pentru purtarea sa vitejească în războiu, îl trecu de gâtul Lilianei zicându-i: „Păstrează lanțul și medalia și să nu le dai, oricât de mare ar fi nevoia și mizeria în care te vei găsi. Când eu n'am să mai fiu printre cei vii, cu ajutorul lor se poate să dovedești într'o zi că aparții vechei și nobilei familii a cavalerilor de Răsvadă.

„Iar acum, copilă dragă, îngenunchiază înaintea mea, ca să te binecuvântez încă odată".

Liliana căzu în genunchi plângând, își împreună mâinile și plecă în jos capul. Cavalerul Preda îi puse mâinile pe cap și grăi cu un glas tremurător de emoție: „Atotputernicul Dumnezeu să răspândească asupra ta binecuvântarea Sa și să te ocrotească în toate zilele vieții tale".

De o dată, un sgomot nou răsună în castel. Năvălitorii se pregăteau de plecare. Câțiva oameni înarmați pătrunseră în cameră și-l smulseră cu forța pe Preda din brațele Lilianei. Zadarnice au fost toate rugămințile Lilianei, ca să-i dea voie să meargă cu tatăl său. Fu îndepărtată și îmbrâncită cu brutalitate.

Cavalerul Preda, așa pus în lanțuri cum era, fu aruncat într'o căruță. In alte două căruțe, luate și ele dela castelul lui, dușmanii încărcaseră lucrurile mai de preț ce jefuiseră. Fură ridicate arme și covoare prețioase, iar în grajd nu lăsară măcar un cal.

Și era o vreme rea. Ploua cu nemiluita și sufla un vânt rece și puternic.

Liliana, zdrobită de durere, se aruncă la picioarele nemilostivului cavaler Costea de Filioară, rugându-l cu lacrimile în ochi, să o lase și pe dânsa să

Ultima îmbrățișare între tată și fiică.

împărtășească soarta tatălui ei. Costea însă o respinse și o lovi chiar cu biciul.

Costea și cu oamenii săi, având în mijlocul lor căruța în care se găsea cavalerul Preda, pieriră în întunericul nopții, îndreptându-se spre castelul din Filioara.

Fundațiunea Regele Ferdinand I
Institutul de Educație
al
ficelor de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

LILIANA FUGE DELA CASTEL

Până în noaptea aceea de grozăvie, Liliana eșea rar dela castel și totdeauna era însoțită de cineva. Acum sărmana de ea se văzu nevoită să fugă singură în toiul nopții și pe o vreme de ploaie și de furtună.

Nu știa încotro să se îndrepte. Căuta un adăpost unde să aștepte sosirea zilei. După multă căutare, găsi un tufiș des de brazi tineri, cari o apărau de ploaie și de vânt.

Nu-i era teamă că se găsește singură în mijlocul pădurei într'o noapte întunecoasă și cu furtună. Nenorocirea ce se abătuse o făcea să nu se gândească măcar la faptul că este singură într'o pădure. Era stăpânită de un singur gând. Se gândea numai la tatăl ei. Plângea, își frângea mâinile de durere și se ruga în așa fel, încât ar fi înduioșat până și stâncile.

Așa își petrecu Liliana noaptea în singurătatea și sălbăticia pădurei. De îndată ce se arătară zorile zilei, eși din tufișul în care se adăpostise și privi în jurul ei.

Mai întâi, zări turnul castelului părinților ei, turn care, luminat de primele raze ale soarelui, se ridica deasupra brazilor din pădure.

La vederea locuinței părintești, Liliana izbucni din nou în lacrimi: „Cât aș dori, zise ea, să pot vizita din nou locuința unde m'am născut și am crescut! Dar acum stăpânii ei sunt dușmanii noștri și pentru mine această locuință este închisă pentru totdeauna".

Aruncându-și încă odată privirile asupra castelului, Liliana se îndreptă spre poalele muntelui în partea din pădure unde locuia cărbunarul Bătilă.

Nu cunoștea ținutul acesta decât din cele ce îi povestise tatăl ei. In fundul pădurei se înălțau doi munți râpoși, acoperiți de brazi. In valea, care despărțea munții aceștia, era locuința cărbunarului Bătilă.

Cu greu putu să-și facă Liliana un drum până la locuința aceasta. Nu era nici o potecă, nici o cărare cât de mică și îngustă.

Liliana mergea la întâmplare. Deseori, trebuia să îndepărteze crengile arborilor, ca să poată răzbi printre ele. Alteori se târa, strecurându-se dedesubtul lor. De două, trei ori, întâlni în drum o mocirlă, așa că fu nevoită să facă de fiecare dată un ocol destul de lung, pentru ca să poată merge mai departe.

Așa umblă ea, rătăcindu-se mereu. Se făcu miezul zilei și Liliana nu știa încă, dacă mai are mult de mers, până să ajungă la locuința lui Bătilă.

Deodată, la vreo zece pași de ea, auzi un zgomot, însoțit de trosnituri de crengi uscate. Inaintea ei se ivi un cerb înalt și frumos, care ținti asupra ei ochii săi mari și frumoși. Apoi cerbul se întoarse și croindu-și un drum spre desișul pădurei, fugi departe.

Liliana mergea mereu înainte. Insă, fu cuprinsă de groază auzind grohăitul unui mistreț, care nu departe de dânsa se tăvălea într'o băltoacă de noroiu.

Liliana o rupse la fugă, alergând cât o țineau picioarele și cât îi putea îngă-

dui desișul padurei. Dar un tufiș foarte des o sili să se oprească. Istovită de oboseală, se așeză la rădăcina unui brad cu gândul de a se sui în el, dacă mistrețul ar fi urmărit-o.

Tremura de spaimă, asculta totuși cu toată atenția. Din fericire, mistrețul nici nu-și dădu osteneala să iasă din băltoaca de noroiu.

Liliana se sculă de jos și porni mai departe. Insă nu știa încotro să se îndrepte, de oarece se rătăcise cu desăvârșire.

Ziua înainta, așa că soarele se pregătea să se culce.

„Vai, își zise suspinând biata copilă, voi fi oare nevoită să petrec o nouă

„Cât aș dori să pot vizita din nou locuința în care m'am născut!" (pag. 16).

noapte în această pădure groaznică și înconjurată de fiare sălbatice?"

In afară de aceasta, simți acum și chinul foamei. Nu mâncase nimic din ajun. Slabă, obosită și chinuită de foame, se târî mai departe, până ajunse la o mică ridicătură din mijlocul pădurei. Din vârful ei, văzu că din fundul unei văi, ce se găsea destul de departe de locul acela, se ridica o coloană de fum.

„Dumnezeule, exclamă Liliana, îți mulțumesc că m'ai scăpat! Fără îndoială că fumul ce văd e la locuința bunului și credinciosului nostru prieten Bătilă, deoarece numai el locuește în valea aceea".

Strângându-și, așa dar, ce puteri îi mai rămăseseră, Liliana se îndreptă spre locul unde zărise fumul ce se ridica în văzduh.

Nu se înșelase: acolo era coliba cărbunarului Bătilă.

La ora aceea, Bătilă stătea pe o buturugă înaintea căreia își făcuse singur o masă, care îi servea ca masă de mâncare. Pe masă era și mâncarea. O mâncare foarte simplă: o bucată de pâine, puțin unt proaspăt și un ulcior cu apă.

Bătilă admira apusul soarelui și plin de măreția spectacolului ce vedea, cânta o rugăciune — rugăciunea de seară. Glasul lui puternic răsuna departe în pădure. La auzul acestui cântec, Liliana își grăbi pașii.

Când Bătilă o zări venind dela distanță, fu cuprins de o nespusă mirare. Nu putea pricepe cum o duduie așa de delicată putuse să vină singură în acest loc așa de sălbatec.

Totuși, se grăbi să se scoale și să alerge înaintea ei. După ce o salută cu tot respectul, o întrebă în culmea mirării:

„Cum e cu putință să fi venit până

aicea singură și la o oră așa de înaintată? Pe semne, că te-ai rătăcit. Și cred că ți s'a făcut foame după atâta drum. Te rog, așa dar, gustă din modesta mea mâncare și după ce mănânci și te mai odihnești, te voiu conduce la castel chiar în seara aceasta.

Știu că tatăl d-tale, dacă nu vede că

Liliana zări în pădure un cerb.

te-ai întors, va fi foarte neliniștit și nu va închide ochii toată noaptea.

— Vai, tata!" răspunse Liliana, dar lacrimile și suspinele o împiedicară să-și poată termina fraza. După ce își reveni puțin în fire, zise din nou: „N'ai aflat, bunule Bătilă, grozava nenorocire ce ni s'a întâmplat?

— Ce? Ce nenorocire? grăi Bătilă sărind în sus și cuprins de spaimă. Spune, vorbește. Ce este? Ce s'a întâmplat?

— Noaptea trecută a venit Costea Filioară, năvălind în castel cu o mulțime de oameni înarmați, l-a prins pe tata, l-a pus în lanțuri și l-a dus la castelul său".

La auzul acestor cuvinte, Bătilă se făcu galben la față și începu să tremure din tot corpul.

„Costea de Filioară!... Nenorocire!... Blestematul!..." Așa spunea printre dinți Bătilă, zdrobit de durere.

Tăcu o bună bucată de vreme, apoi reculegându-se, îi zise Lilianei: „Dar spune-mi, cum a fost cu putință așa ceva? Castelul era bine întărit, iar tatăl dumitale și bunul meu stăpân e om viteaz și prevăzător. Cum a putut păcătosul acela de Costea să pătrundă așa de lesne?"

Așezându-se pe buturugă alături de Bătilă, Liliana începu să-i povestească. Bătilă însă observă că din cauza oboselii drumului și a foamei ce o chinuia, biata fată nu avea putere de a vorbi.

O pofti, așa dar, să mănânce din mâncarea lui așa de simplă. Lilianei însă îi se păru mai gustoasă decât tot ce mâncase ea până atunci.

După ce se simți sătulă și odihnită, povesti cu deamănuntul tot ce se întâmplase la castel în noaptea aceea de grozăvie. Tot căutând să-și stăpânească lacrimile ce-i curgeau în șiroaie, Bătilă se sili să o consoleze, asigurând-o că tatăl ei va scăpa și că răutatea lui Costea de Filioară va fi pedepsită.

Îi făcu apoi un așternut din frunze pe care Liliana dormi mai bine de cum dormea în patul ei dela castel.

Școlile Regele Ferdinand I
Institutul de Educație
al
Ficelor de Ofițeri
REGINA MARIA
IAȘI

LILIANA IN COLIBA LUI BĂTILĂ

Ziua următoare începea cu un timp frumos și liniștit. Aurora aurea cu razele ei creștetele brazilor. Bătilă, care, cum îi era obiceiul, se scula în ficcare zi mai înainte de răsăritul soarelui, mergea din când în când să vadă dacă Liliana mai doarme sau s'a trezit. Și se bucura văzând că Liliana își continuă somnul.

„Ce dar prețios, ce binecuvântare adevărată este somnul! își zicea Bătilă. Uităm pentru câteva ore necazurile și căpătăm puteri noui pentru a lupta cu greutățile vieții".

Nu după mult, veni și **Anișoara,** fiica lui Bătilă și buna prietenă a Lilianei. Anișoara aducea coșulețul cu mâncare pentru ziua aceea a tatălui ei. Văzând însă că Bătilă stă mâhnit și posomorît, îl întrebă ce i s'a întamplat. El îi făcu semn să tacă, temându-se să nu trezească pe Liliana. Merse apoi cu dânsa ceva mai încolo la rădăcina unor brazi și îi povesti nenorocirea ce căzuse pe capul lui Preda de Răsvadă și al Lilianei.

Pe când povestea Bătilă, lacrimi curgeau șiroaie din ochii Anișoarei.

In sfârșit, Lliana deschise ochii și se trezi din somn. Insă, când privi în jurul său și văzu unde se găsește, începu să plângă din nou. Când eși din colibă, obrajii îi erau umezi de lacrimi.

Bătilă și Anișoara îi alergară întru întâmpinare.

„Buna mea domnișoară, îi zise Bătilă, nu saluta cu lacrimi frumosul început al zilei. Vezi cerul cum strălucește și cât e de curat după o noapte așa de furtunoasă. La fel se va împrăștia și furtuna care s'a abătut pe tatăl d-tale și pe d-ta. După necazuri, vin bucuriile. De aceea, să avem încredere în Dumnezeu, care nu ne va părăsi".

Liliana și Anișoara se îmbrățișară cu toată dragostea, ca două vechi prietene de copilărie. Nu se văzuseră de mult, așa că se mirau observând cât crescuse fiecare din ele.

După aceea, Anișoara scoase din coșuleț merindele ce adusese. Dintr'o oală de pământ turnă lapte într'o strachină curată și o puse pe masă. Mai scoase unt proaspăt și o pâine neagră, dar gustoasă și pofti pe Liliana să mănânce.

Liliana fărămiță pâinea în lapte și începu să mănânce, servindu-se de o lingură de lemn.

După ce termină de mâncat, mulțumi lui Bătilă, care îi zise:

„Acum, bună domnișoară, te vei duce cu Anișoara acasă la mine și vei locui acolo, până ce Dumnezeu ne va trimite un ajutor. In vremea aceasta, mă voiu gândi și eu cum și întru cât pot fi de folos. De altfel, voiu veni să vă văd de îndată ce isprăvesc de făcut grămada aceasta de cărbuni. Până atunci, însă, nu te întrista și nu plânge. Tristețea nu e bună la nimic, iar lacrimile nu pot schimba soarta omului. Să știi că Dumnezeu are grije de d-ta și de tatăl d-tale; de aceea, fii liniștită și încrezătoare".

Liliana și Anișoara își luară rămas bun dela Bătilă și în curând pieriră în pădurea deasă, care înconjura locuința cărbunarului. După ce merseră ca vreo oră prin pădurea de brazi, ajunseră sub niște stânci gigantice, acoperite cu mușchiu. Printre aceste stânci se urca șerpuind o cărare îngustă.

Cele două fete au fost nevoite să se

cățere mult timp. Sub picioarele lor, în fundul prăpastiilor, vedeau la o mare adâncime vârfurile brazilor celor mai înalți.

După ce se suiră în felul acesta, trebuiră să se coboare pe un povârniș care le duse într'o vale îngustă, că abia se zărea un colț al cerului.

La vederea acestei naturi așa de înfricoșetoare, Liliana fu cuprinsă de un sentiment de teamă. „Unde mă duci, Anișoaro ? întrebă ea. Nu cumva neam rătăcit, așa că nu vom putea să găsim o eșire ?"

Nici nu isprăvise de vorbit, că zidul de stânci par'că a fost deschis de o mână nevăzută. Inaintea Lilianei apăru, în strălucirea soarelui, o mică vale asemenea unei grădini înflorite.

„O, cât de frumos este aicea !" exclamă Liliana.

Deasupra acestei văi se găsea, clădită pe o ridicătură, locuința lui Batilă și a familiei lui. Era o modestă clădire, făcută din lemn. De jur împrejurul ei erau tot felul de pomi roditori, împodobiți cu flori roșii și albe. Ceva mai încolo, curgea un pârâu, iar văzduhul era îmbălsămat de parfumul florilor. Stâncile și arborii înalți de cari era înconjurată, o adăposteau împotriva vânturilor. In fundul văii păsteau câteva vaci, iar capre se cățărau pe stânci. In fața casei se întindea o grădiniță cultivată cu îngrijire. Mai vedeai stupurile de albine, cari făceau mierea așa de plăcută la gust.

Liliana intră în casă și istovită de oboseală, se așeză pe o laviță de scânduri. In odăița de unde aveai o priveliște minunată, domnea cea mai mare curățenie.

Era vremea prânzului. Soția lui Bătilă se găsea la bucătărie. Auzind glasul Anișoarei, eși din bucătărie și văzu pe Liliana, pe care o salută cu toată bucuria. Dintru început crezuse că Liliana a venit să le facă o vizită. Insă, aflând adevărata pricină, soția lui Bătilă, o femeie foarte bună la suflet, se întristă mult.

Cu toate acestea, se sili să consoleze pe Liliana și îi vorbi în felul următor :

„Fii binevenită la noi, scumpa noastră domnișoară. Căsuța aceasta ne-a fost dăruită, cu tot ce este în jurul ei, de tatăl d-tale, așa că de astăzi ea îți aparține. Cât despre mine și Anișoara, vom fi fericite să te servim și să-ți facem șederea cât mai plăcută până în ziua în care, cu ajutorul lui Dumnezeu, vă veți întoarce — d-ta și tatăl d-tale — la castelul d-voastră. Sunt sigură că ziua aceasta nu este îndepărtată".

Liliana mulțumi cu lacrimi în ochi pentru o primire așa de bună și sinceră.

Dar mama Anișoarei avu numai decât o altă pricină, care să o supere și chiar să o zăpăcească.

„Vai de mine ! exclamă ea, am fost învrednicită de cinstea de a primi vizita fiicei stăpânului nostru și n'am cu ce să o servesc așa cum îi se cuvine. Pentru masa de astăzi n'am decât o ciorbă de borș și câțiva cartofi copți. E mai mare rușinea ! Acum îmi dau seama cât de rău este să fii sărac. Dar te rog, scumpă duduiță, mai rabdă puțin până ce merg la bucătărie și gătesc altceva".

Liliana căută să o oprească, asigurând-o că se mulțumește cu mâncarea ce au, dar n'a fost chip ca mama Anișoarei să asculte.

Se duse la bucătărie și se întoarse după vreo trei sferturi de oră cu o mâncare de ouă și un puiu fript.

Totuși, nu era mulțumită și căuta mereu să se scuze, că n'a putut găti ceva mai bun.

In timpul mesei, Liliana căreia mâncarea îi plăcuse nespus de mult, căuta să o încredințeze pe mama Anișoarei că la castel nu mâncase nici odată cu atâta poftă.

„De altfel, adăugă Liliana, aicea aveți bunuri mult mai prețioase decât mâncările cele mai alese și mai rare. Aveți o viață liniștită, fără griji și necazuri. Fiți mulțumite că trăiți departe de zgomotul lumei și într'o vale așa de încântătoare. Eu una aș sta bucuros toată viața aicea, dacă ar fi și tatăl meu. Sunt încredințată că și lui o să-i placă, așa cum îmi place și mie."

Fundațiunea Regele Ferdinand
Institutul de Educaj
al
fiicelor de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

LILIANA CA FATĂ DE CĂRBUNAR

Trecuseră mai multe zile, fără ca Bătilă să fi venit acasă. A doua zi, când Anișoara îi dusese ca de obiceiu mâncare în pădure, Bătilă îi zise că va merge în oraș să vândă cărbunii și că va sta acolo câteva zile, așa că Anișoara să nu mai vină cu mâncare.

„Voi veni direct acasă", adăogase el.

După trecere de aproape o săptămână, iată că într'o seară Bătilă se întoarse, cărând în spinare o căprioară ce împușcase în pădure.

„Ai vândut bine cărbunii ?" îl întrebă în timpul mesei soția sa.

Bătilă răspunse zicând : „Crezi tu că în zilele acestea mie îmi ardea de cărbuni? Am umblat pentru altceva mult mai de seamă și nu știi cât mă simt de zdrobit, că s'au spulberat toate speranțele mele.

„Am fost să găsesc pe cavalerii cărora bunul meu stăpân, cavalerul **Preda de Răzvadă,** le făcuse altă dată servicii din cele mai mari. I-am rugat și am stăruit să mergem și să luăm cu asalt castelul lui Costea Filioară și să scăpăm pe stăpânul meu Preda. Sau să pândim pe Costea când merge la vânătoare, să-l prindem și să-l ținem închis până ce se va consimți să-i dea stăpânului meu drumul și să-i înapoieze toate averile ce i-a răpit.

„Insă, stăruințele mele au fost zadarnice. S'au dat cu toții în lături, unii zicând că ticălosul de Costea este prea puternic, alții că ar fi mai bine să așteptăm până ce oamenii cavalerului Preda se întorc dela războiu și că atunci s'ar putea face o încercare.

„Am văzut că sunt niște nerecunoscători și oameni cu inimi de piatră. Nici nu m'au întrebat despre d-ta, duduie Liliana. Nici eu n'am vrut să le spun că ești la mine și nu i-am întrebat dacă vre'unul dintr'ânșii ar vrea să te primească la castelul său. De aceea, eu te rog să stai la noi.

— Vreau de o mie de ori mai bine să stau aicea, se grăbi să răspundă Liliana, adăugând : numai dacă nu v'aș face prea multă supărare și ați avea bunătatea să mă țineți.

— Să te ținem ! exclamă Bătilă cu ochii plini de lacrimi. Îți închipui oare că am putut uita modul cum nobilul tată al d-tale m'a scăpat din mâinile lui Costea Filioară? Bunătatea cu care ne-a primit și ne-a adăpostit la castel pe mine, pe nevastă-mea și pe Anișoara ? Lui îi datorăm locuința aceasta cu tot ce avem și chiar viața noastră. Ar trebui să fim oamenii cei mai nerecunoscători de pe pământ, ca să uităm asemenea binefaceri.

„Așa dar, rămâi la noi, scumpă duduiță. Eu îți voi ține loc de tată și atât eu, cât și nevastă-mea și Anișoara vom face tot ce ne va sta în putere, ca să te simți aicea cât mai bine.

„Crede-mă că pentru noi este cea

mai mare fericire să putem fi cu ceva de folos fiicei stăpânului şi binefăcătorului nostru."

După aceasta, luă din nou în spinare căprioară omorâtă şi zise zâmbind: „Acum să-mi daţi voe să fac eu pe bucătarul în seara aceasta. Vreau să gătesc cu ficatul căprioarei o mâncare, aşa cum numai eu ştiu să gătesc."

In ziua următoare, Bătilă făcu în casă mai multe schimbări, pentru ca Liliana să se simtă mai bine. Pentru Liliana fu aranjată cât se putea mai frumos odaia cea mai mare din casă.

„Cât despre mâncare, îi zise Bătilă, să nu duci nici o grijă. Tot vânatul din pădurile ce ne înconjoară aparţine tatălui d-tale. Voi aduce din belşug căprioare, iepuri, raţe sălbatice, prepeliţe ba chiar, dacă îţi face poftă, voi împuşca şi cerbi şi mistreţi".

După aceea, însoţit de nevastă-sa şi de Anişoara o plimbă pe Liliana în toată valea. Ii arătă ogoarele, livezile, lăudând mereu dărnicia şi bunătatea tatălui ei. O conduse şi în grădină şi observând că Liliana se uita cu plăcere la albine, îi dărui stupul cel mai frumos.

Din ziua aceea, Bătilă nu se întorcea nici odată dela pădure cu mâinile goale. Uneori aducea fructe, alte ori raci sau ciuperci. Intr'una din zile îi aduse o pereche de turturele, pentru cari îşi dădu destulă osteneală, ca să facă o colivie potrivită.

Insă, după alte câteva zile veni dela pădure cu un puiu de căprioară de toată frumuseţea. Il îmblânzise pentru Liliana, aşa că în curând drăguţul de puiu de căprioară nu se mai despărţea de dânsa.

Nici soţia lui Bătilă nu se lăsa mai prejos. Văzând că Liliana fusese nevoită să fugă dela castel fără să-şi poată lua ceva haine şi rufe de schimb, **Maria** — aşa o chema pe nevasta lui Bătilă — căuta să repare ea această pierdere cu o adevărată grijă de mamă. Scoase din ladă o pânză şi croi câteva cămăşi pentru Liliana. Ii mai dete fir de tort, ca să-şi împletească ciorapi, regretând că nu poate face ceva mai mult şi mai bun.

Cât despre Anişoara, ea se dovedi prietena cea mai bună. Toată ziua era nedespărţită de Liliana dela care, de altfel, învăţa să coasă, să împletească şi să brodeze.

Ingrijeau împreună de grădina din jurul casei. Lilianei îi plăcea foarte mult să se ocupe de grădină, cu toate că în grădină nu erau decât legume, ca varză, ceapă, praz, morcovi, fasole, etc. Doar pe ici, pe colo câteva flori puneau puţină frumuseţe.

Deseori, cele două fete, urmate de puiul de căprioară, se plimbau în valea înflorită şi în frumoasa grădină. Priveau peştişorii ce înotau în râuleţul cel limpede şi le aruncau fărămituri de pâine. Altă dată, ascultau cântecul păsărilor.

Insă, dela o bucată de vreme, Liliana începuse din nou să devină din ce în ce mai tristă. Era frământată şi chinuită de gândul că tatăl ei suferă în cine ştie ce temniţă întunecoasă.

Multe ori dispărea, aşa că cei de acasă trebuiau să o caute. O găseau plângând în pădure şi rugându-se pentru scăparea tatălui ei.

Intr'o zi de Duminică, stăteau tuspatru la masă. Ca de obiceiu, vorbeau despre tatăl Lilianei şi despre felul cum ar putea să fie scăpat.

Masa era pe sfârşite. Maria, nevasta lui Bătilă, adusese dela bucătărie o strachină cu ciuperci. Vederea ciupercilor îi aminti lui Bătilă o întâmplare de câteva zile.

„Noi, oamenii simpli, începu el să povestească, nu preţuim ciupercile; boerilor însă le plac nespus de mult. Aşa, un prieten al meu, cărbunar care lucrează în pădurile duşmanului nostru Costea Filioară, trimitea regulat ciuperci la castelul acestui cavaler. Ba chiar fiică-sa se băgase ca servitoare la portarul castelului.

„Insă nevasta portarului, o femeie despre care se spune că ar fi foarte rea, a gonit-o săptămâna trecută. Din pricina aceasta, prietenul meu, tatăl fetei, s'a supărat aşa de rău, că s'a jurat să nu mai trimită nici o ciupercă la castel, chiar de ar veni toţi cei de acolo să i se roage, căzându-i în genunchi".

La auzul acestor spuse, Liliana se ridică de la masă şi strigă plină de bu-

curie : „Am găsit ! Mă îmbrac eu ca fată de cărbunar, duc la castel ciuperci și caut să mă iau cu binele pe lângă nevasta portarului. Așa voi izbuti să văd pe tatăl meu, să-l consolez în durerea lui și poate chiar să-l scap. Dumnezeule, vino-mi într'ajutor!" adăugă ea.

Așa se hotărî să facă Liliana și nici nu vroi să asculte ce-i spunea Bătilă despre piedicile ce avea să întâmpine și despre primejdiile ce o amenințau.

Se duse apoi în odaia ei și se întoarse repede, îmbrăcată într'un costum țărănesc. Era un rând de haine, ce-i împrumutase Anișoara. O prindea de minune și putea să treacă în ochii celor cari nu o cunoșteau ca o fată de cărbunar. O trădau însă culoarea albă și trandafirie a obrajilor și finețea mâinilor sale delicate.

Insă Bătilă știa un mijloc ușor, ca să dea mâinilor și figurei o înfățișare mai închisă și mai aspră. Incercă cu Liliana și încercarea reuși de minune.

Liliana se hotărî să plece chiar în dimineața zilei următoare la castelul lui Costea Filioară. Se temea să nu-i ia înainte altă fată.

„Ei bine, zise Bătilă, mergi și Dumnezeu să-ți fie în ajutor. Merg chiar astăzi la pădure, ca să culeg ciuperci din cele mai frumoase. Mâine dimineața, Anișoara te va însoți până la ieșirea din pădure, în vârful unui deal unde se găsesc trei cruci de piatră. De acolo se vede castelul blestematului Costea Filioară, așa că n'ai să te rătăcești. Tot acolo, Anișoara te va aștepta să te întorci."

A doua zi, dis de dimineață, Liliana, purtând la braț un coșuleț cu ciuperci, porni la drum însoțită de Anișoara care purta un coșuleț cu merinde. Bătilă și nevastă-sa le conduseră o bucată de drum și le părăsiră, după ce dădură Lilianei mai multe sfaturi, ca să fie cu băgare de seamă și să nu fie descoperită.

„Ce fată bună și ce fiică devotată ! zise Bătilă, după ce rămase singur cu nevastă-sa. Să știi că va izbuti în întreprinderea sa".

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITARA

Fundația Regele Ferdinand
Institutul de Educație
al
Fiicelor de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

CE I SE INTÂMPLĂ LILIANEI LA CASTEL

Imbrăcată în hainele Anișoarei și însoțită de aceasta, Liliana ajunse în vârful dealului de unde trebuia să continue singură drumul până la castelul lui Costea Filioară, iar Anișoara să aștepte acolo înapoierea ei.

Când Liliana zări în depărtare castelul acesta, fu cuprinsă de o durere sfâșietoare. „Acolo, zise ea, în temnițele castelului, zace sărmanul meu tată! Oare ce face el acuma? Mai e sănătos și în viață? O, dacă aș putea pătrunde până la dânsul! Bunule Dumnezeu, îndreaptă-mi pașii și fii sprijinitorul meu!"

Liliana se despărți apoi de Anișoara și își văzu înainte de drum. Merse până la castel a cărui poartă era deschisă. Când intră în curte, văzu pe cavalerul Costea care tocmai atunci încălecase pe cal și se pregătea să plece. Mai mulți vânători și servitori, de asemenea călări cu toții, erau în jurul lui, gata să-l urmeze la vânătoare.

La vederea acestui dușman al tatălui ei, Liliana simți că i se îmmoaie genunchii și că nu se mai poate ține pe picioare. Ca să nu cadă, se lăsă pe o bancă de piatră de lângă poartă. In acelaș moment, cornurile de vânătoare sunară plecarea și toți cei din curte eșiră din castel, trecând pe dinaintea ei.

Liliana, în semn de respect, se sculă din nou în picioare. Insă, îngâmfatul cavaler Costea Filioară abia își aruncă o privire asupra bietei fete, care tremura din tot corpul.

După ce Costea și oamenii săi se depărtară de castel, Liliana se așeză iarăși pe banca de piatră. Inima îi era apăsată de frică și de neliniște. Se hotărî să stea acolo, până când va veni cineva să-i vorbească.

In adevăr, nu trecu mult și iată că veniră doi copii — un băiat și o fetiță care o priveau dela oarecare distanță. Liliana intră în vorbă cu dânșii, iar cei doi copii, văzând bunătatea cu care le vorbește, se apropiară fără nici o sfială. Băiatul ridică chiar capacul coșulețului în care Liliana adusese ciuperci, iar fetița își întinse mâinile spre florile ce împodobeau pălăria de paie a Lilianei.

Liliana îi dete numaidecât florile, ba mai dete atât fetiței, cât și băiatului perele ce-i dăduse soția lui Bătilă. Câteși trei stăteau acum de vorbă prietenește, ca și cum ar fi fost frați și surori.

Cei doi copii erau copiii portarului. Acesta privea, fără să fie văzut, dela fereastra camerei sale și era mulțumit și mișcat văzând că o străină stă așa de vorbă cu copiii săi. Fu izbit mai ales de felul plăcut cum vorbea Liliana, de blândețea și de îmbrăcămintea ei curată și îngrijită.

„De când sunt, își zise el, n'am văzut o țărăncuță așa de bine crescută".

Eşi şi chemă pe Liliana să vină în cameră.

„Ce ai de vânzare ?“ o întrebă el cu bunătate.

Liliana deschise coşuleţul şi îi arătă ciupercile, iar portarul o întrebă cât cere pe ele.

„Las la bunătatea d-voastră, răspunse ea, fiind sigură că nu mă veţi nedreptăţi pe mine, o fată săracă.

— Ai răspuns frumos, îi întoarse vorba portarul adăugând : aşteaptă aicea, voi duce eu însumi ciupercile la bucătăria castelului şi mă voi tocmi pentru tine. N'am avut de mult ciuperci, aşa că sper să capăt un preţ bun“.

Luă coşuleţul şi eşi din cameră.

Puţin după aceasta, intră în cameră nevasta portarului, aducând o strachină plină cu ciorbă.

„Ce cauţi aicea, cerşetoare nerușinată ? strigă ea, văzând pe Liliana. Cine eşti şi cum ai avut îndrăzneala să intri în camera mea ? Eşi numai decât, că de nu, îţi arunc în cap strachina aceasta şi asmut asupra ta câinele nostru ciobănesc.“

Dar cei doi copii interveniră pentru Liliana, arătând florile şi fructele ce le dăduse. In acelaş moment, se întoarse şi portarul aducând bani şi coşuleţul gol.

„Potoleşte-te şi nu te aprinde aşa de iute, îi zise el nevestei sale. Fata aceasta e foarte cum se cade. Mă gândisem chiar că am putea-o lua în serviciul nostru, pentru că avem nevoe de una. Insă, aşa cum te porţi şi te aprinzi, nici o servitoare n'ar vrea să stea cu tine. De altfel, eu am chemat-o să vină în camera noastră.

— Dacă-i aşa, răspunse potolită nevastă-sa, n'are decât să stea. Dar ascultă, fetiţo, să nu te sperii şi să nu te superi, că mă vezi că mă aprind aşa de iute, însă stăpânul nostru ne-a poruncit să supraveghem de aproape pe orice persoană străină, care vine la castel.

— Aveţi toată dreptatea, răspunse Liliana, d-ta nu puteai să ghiceşti că eu am fost chemată aicea în cameră. Recunosc, de altfel, că n'am făcut bine că am stat singură. Eu te felicit pentru credinţa cu care îţi serveşti stăpânul şi îţi cer iertare pentru purtarea mea“.

Nevasta portarului a fost cât se poate de măgulită de aceste cuvinte ale Lilianei. „De oarece, îi zise ea, ai dat copiilor mei flori şi frute, te invit să stai cu noi la masă. Şezi colea şi mănâncă“.

Liliana se aşează la masă. Insă cei doi copii o întrebau toată vremea despre tot felul de lucruri, aşa că abia îi lăsau timp să înghită o îmbucătură. La toate întrebările lor, Liliana răspundea cu o bunătate, care încântă pe nevasta portarului.

Când, după ce s'a terminat masa, Liliana îşi luă coşuleţul şi se pregăti să plece, cei doi copii strigară într'un glas : „Stai, stai la noi !“

— Nici eu nu doresc altceva, îi zise nevasta portarului ; n'ai vrea să te bagi servitoare la noi ?

— Vreau din tot sufletul, răspunse Liliana adăugând: să fiţi sigure că am să vă servesc cu tot zelul şi cu toată credinţa.

— Dacă-i aşa, îi întoarse femeia vorba, întoarce-te acasă şi vorbeşte cu părinţii tăi. Dacă primesc şi ei, vino Luni, ca să-ţi începi serviciul“.

Ii spuse chiar şi ce simbrie îi va da şi îi puse în coşuleţ pâine albă şi carne afumată. „Pâinea şi carnea aceasta să le duci părinţilor tăi din partea mea“.

Liliana îi mulţumi şi părăsi castelul plină de bucurie şi de speranţă. Anişoara, aşezată la umbra unui brad în vârful dealului, o aştepta să se întoarcă. Când o zări venind, îi alergă întru întâmpinare.

„Slavă lui Dumnezeu, că te-ai întors cu bine ! îi zise ea. Dar trebue să fii obosită şi cred că ţi-e foame. Uite, păstrez mâncarea ce am luat de acasă. Potoleşte-ţi mai întâiu foamea, odihneşte-te şi apoi îmi vei povesti tot ce s'a întâmplat la castel.

— Bună şi scumpă Anişoară, îi răspunse Liliana, văd că tu, aşteptând să mă întorc, n'ai mâncat nimic. Mănâncă tu, fiindcă eu am stat la masă, fiind invitată. Până ce mănânci, eu stau lângă tine. Numai că trebue să ne grăbim, ca să nu ne apuce noaptea în pădure. Pe

drum, îţi voi povesti ce s'a petrecut cu mine la castel. Ba chiar, tot povestind, voi mai mânca şi o bucăţică de pâine cu unt.

— Mănânc şi eu pe drum", zise Anişoara.

Şi fără să mai stea, luară drumul spre casă.

Cam pe la mijlocul pădurei şi în momentul când soarele se pregătea să se culce, cele două fete întâlniră pe Bătilă şi pe nevasta acestuia.

Erau neliniştiţi, aşa că nu puteau să aştepte acasă întoarcerea Lilianei şi a Anişoarei.

Se bucurară, aflând că totul se petrecuse bine. Insă gândul că Liliana va pleca dela dânşii, îi întrista foarte mult. Sosiră cu toţii la casa din vale, după ce se lăsase noaptea, luminată de razele lunei pline.

Obosită peste măsură, Liliana se retrase în camera sa, dar mai înainte de a se culca, mulţumi lui Dumnezeu că o ajutase în ziua aceea şi-l rugă să nu o părăsească nici de acum încolo.

Majestatea Sa Regele F
Institutul de Edu
al
fiicelor de Of
REGINA MA
IAȘI

LILIANA SERVITOARE LA PORTĂREASA CASTELULUI

A fost o zi tristă de tot ziua în care Liliana a plecat de la locuința bunului Bătilă, ca să intre ea, fiica unui cavaler așa de nobil, ca servitoare de rând la portăreasa castelului lui Costea de Filioară. Gândul că de aci încolo va trebui să locuiască în castelul celui mai înverșunat dușman al tatălui ei o înghețа de spaimă.

Își dădea seama că o așteaptă acolo suferințe grele.

Totuși, se hotărî să biruc totul cu curaj, având încredere în Dumnezeu și din dragoste pentru tatăl ei.

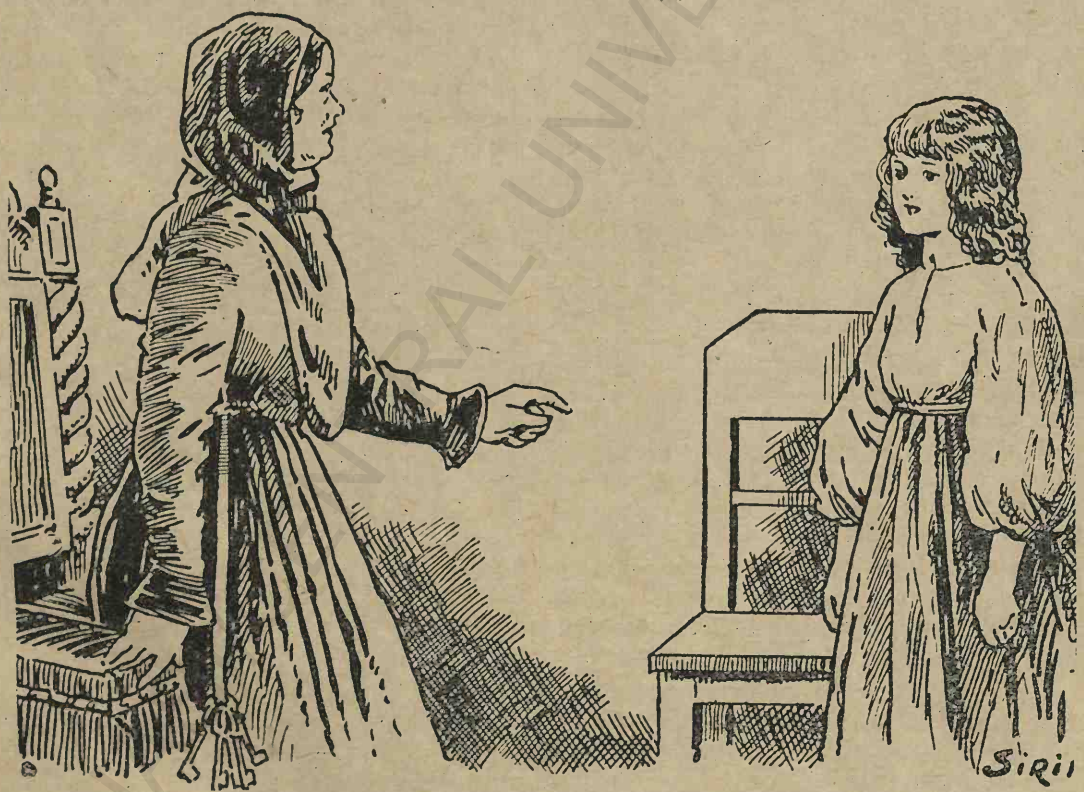

Portăreasa castelului mustrând pe Liliana

La plecare, Bătilă și soția sa Maria o însoțiră până la ieșirea din pădure. La locul acela își luară rămas bun de la ea, vărsând multe lacrimi și urân-

du-i tot binele. Insă Anişoara, purtând o legătură cu lucrurile Lilianei, o însoţi până la castel.

Portăreasa, care se nimerise să fie în toane bune, le primi cu prietenie.

„E frumos din partea ta, îi zise ea Lilianei, că te-ai ţinut de cuvânt şi ai venit la timp, staţi să vă dau ceva ca să vă răcoriţi".

Liliana scoase din coşuleţul ce purta la braţ, pere, prune, alune şi alte fructe şi le împărţi, dând atât portăresei, cât şi celor doi copii ai acesteia. „Din partea părinţilor mei", zise ea.

—Văd că părinţii tăi sunt oameni cari ştiu cum să se poarte şi sper că şi noi amândouă ne vom înţelege bine", răspunse portăreasa luând fructele ce-i adusese Liliana.

Insă greu de tot a fost pentru iLliana momentul când a trebuit să se despărţească de Anişoara. Aceste două prietene aşa de bune se ţineau îmbrăţişate şi plângeau.

„Mai lăsaţi lacrimile, le sfătui portăreasa. Apoi adresându-se Anişoarei, îi zise : Vino să ne vizitezi cât mai des, iar dacă de fiecare dată aduci şi ceva ciuperci, să ştii că nu vei pleca de aici cu mâinile goale."

Anişoara promise să vină şi părăsi castelul oftând şi plângând.

Despărţită de fiinţele cari o iubeau şi închisă între zidurile unui castel duşman, bietei Liliane îi se părea că este cu desăvârşire singură pe pământ.

După plecarea Anişoarei, portăreasa se aşeză într'un fotoliu mare care era lângă sobă, se sili să-şi dea un aer cât se poate de împunător şi făcând Lilianei un semn cu degetul, ca să şeadă pe un scăunel, începu să-i vorbească precum urmează :

„Vreau să-ţi spun câteva cuvinte şi să mă asculţi cu atenţie. Lumea zice de mine că sunt rea, cicălitoare, că mă supăr pentru nimica toată, că nu e chip să-mi facă cineva în voe şi că în cinci ani am schimbat vreo douăzeci de servitoare.

De aceea, ascultă să-ţi spun ce fel de fiinţe erau servitoarele acestea".

Vorbind aproape fără să răsufle şi aprinzându-se din ce în ce mai mult, portăreasa începu să descrie în felul ei toate servitoarele ce avuse până atunci.

„Pe aceea pe care o avusesem mai întâiu, zise ea, o chema **Lina** ; dar mai bine nu-ţi spun numele lor, fiindcă nu vreau să le iasă nume rău.

„Şi aşa, Lina era o fiinţă care mă scotea mai mult din răbdări. Mândră şi îngâmfată, îşi închipuia că ştie totul şi nu vroia să-şi recunoască greşelile. De exemplu, într'o zi îi spusesem să-mi facă nişte jumări de ouă. Insă, le-a ars şi le-a înegrit aşa de rău, încât credeai că învăţase gătitul bucatelor la vreun cărbunar.

„Totuşi, a avut nerusinarea să-mi zică aşa dela obraz că jumările erau galbene ca aurul şi că nu se putea să fie mai bine făcute. Nerusinarea aceasta m'a înfuriat aşa de mult, că am dat-o numai decât afară.

„A doua servitoare — nu spun că o chema **Smaranda** — era ursuză şi închisă la suflet. Nu era mulţumită de nimic. Nici de mâncare, nici de simbria ce-i plăteam şi bombănea toată ziua şi se văita că are prea mult de lucru.

„Mă plictisise cu văicărelile şi cu bombănitul ei. De aceea, într'una din zile i-am zis : „Hai te cară dela mine şi mergi să găseşti undeva unde nu vei avea nimic de făcut şi te vor îndopa toată ziua.

„A treia servitoare — nu e nevoe să spun că o chema **Catinca** — era o leneşă şi o trântoră, cum n'am mai văzut. Nu isprăvea niciodată ca lumea o treabă ce-i spuneam să facă. Când spăla, de pildă, o oală, era aşa de înceată, că era timp să crească iarbă pe oala aceea. Dacă îi cădea ceva din mână, nu se pleca niciodată să o ridice de jos. După ce făcea curat în cameră, trântea mătura înaintea uşei ; putea să treacă de zece ori peste mătură şi nu-şi dedea osteneala să o ia şi să o pună la locul ei.

„In fiecare dimineaţă, trebuia să merg eu să o deştept din somn, să o zguduiu şi să-i strig de zece ori: „Catinco, leneşo, ci scoală-te odată, arzăte focul să te arză!" Avea somnul aşa de greu, că nu s'ar fi trezit, chiar dacă i-ar fi bătut zece tobe la cap.

„Mai puteam eu s'o ţin ? I-am făcut

de petrecanie, spunându-i că dacă îi este lene să meargă umblând pe picioarele ei, am să o pun într'o roabă, pe care am s'o împing eu însămi.

„A patra — nici despre aceasta nu-ţi spun că o chema **Mariţa** — era o mâncăcioasă şi o lacomă fără de pereche. Unt, carne, frişcă, slănină, orice ar fi fost, nimic nu scăpa de lăcomia ei.

„Insă, într'o Duminică după amiază, când bărbatul meu lipsea de acasă, eşisem şi eu să merg până la satul vecin. Dar pe drum, întorcându-mi privirile, văd că ese fum din coşul dela bucătăria mea. Numai decât m'am întors, am dat fuga la bucătărie şi acolo pe cine să văd ? Pe „domnişoara Mariţa", care îşi făcea prăjituri !

„Nu va uita aşa de lesne bătaia ce a primit din partea mea. După aceea, am dat-o afară.

„A cincea servitoare — cred că n'ai fi curioasă să ştii că o chema **Roza** — era o murdară, că nu se spăla cu săptămânile şi mergea îmbrăcată în zdrenţe mai rău ca o cerşetoare. Ii se rupeau fâşii de pe haine şi ea nu-şi dădea osteneala să le prindă cu un ac. Dacă ai fi împăiat-o şi ai fi pus-o în grădină, s'ar fi speriat nu numai ciorile şi celelalte păsări, ci chiar şi mistreţii ar fi fugit la vederea ei.

„Pe aceasta a dat-o afară însuşi stăpânul nostru, spunând că era o ruşine ca lumea, care venea la castel, să dea ochi cu asemenea dihanie.

„A şasea — la ce îmi foloseşte să spun că o chema **Lenuţa** — era o proastă şi o zăpăcită. Nu se gândea la nimic, nu înţelegea nimic şi în fiecare zi trebuia să-i spun de zece ori ce are de făcut. Spărgea la farfurii şi pahare mai multe de câte zile sunt într'un an. Cât despre linguri şi furculiţe, le arunca mereu în apa cu care spăla vasele.

„Aşa, într'o zi am găsit în coteţul porcului o lingură pe care porcul începuse să o rumege în gură. Puţin după aceasta, zăpăcita de Lenuţa a spart un pahar. Am auzit zgomotul când s'a spart şi am dat fuga la bucătărie. Insă Lenuţa ascunsese cioburile, iar la întrebarea mea tăgăduia cu încăpăţânare că ar fi spart ceva.

Dar nici eu nu m'am lăsat să mă mintă aşa dela obraz. Am căutat şi am găsit bucăţile paharului spart în apa cu care spălase vasele. Ba chiar, scoţându-l, m'am tăiat la deget.

„M'am făcut foc de mânie, aşa că înţelegi lesne ce a urmat. Câteva părechi de palme şi... afară cu ea!

„A şaptea servitoare — doreşti oare să ştii că o chema **Rada?** — era o curioasă cum nu s'a mai văzut şi toată ziua trăncănea ca o moară stricată. O

Liliana spălând vasele la bucătărie

prindeam mereu că ascultă la uşă, ca să meargă apoi să povestească tot ce se vorbea în casă. Şi mintea, şi punea dela dânsa, şi din pricina vorbelor şi bârfelilor ei, făcea ca toată lumea să se certe.

....„Dar aud că mă chiamă. Imi pare rău că n'am avut vreme să-ţi spun totul, căci multe mai am de spus. Insă, deocamdată însemnează-ţi în minte defectele servitoarelor despre care ţi-am vorbit şi caută să te fereşti de ele. In felul acesta cred că vom putea să ne înţelegem".

Liliana înţelese că portăreasa exagerează şi că mai ales n'avea dreptul să facă mustrări acelora cari au defectul de a vorbi mult şi de a nu pă-

stra secretul. Şi îşi mai zise în gând că trebue să fie ascultate şi servitoarele, mai înainte de a fi judecate şi osândite.

De aceea, se mărgini să răspundă: „O servitoare care n'ar avea decât a zecea parte din defectele ce mi-ai înşirat, ar merita să fie dojenită. O stăpână care ţine la muncă, la curăţenie şi la buna rânduială, nu poate să fie mulţumită de astfel de servitoare. Cât despre mine, îmi voiu da silinţa să mă feresc de defectele acestea".

Adevărul este că Liliana deveni un model de servitoare. Era harnică şi neobosită. Făcea totul repede şi fără să arate vreo nemulţumire. Nu era niciodată nevoe să i se spună de două ori acelaş lucru. Se apuca de vreme de treabă şi n'aştepta să fie strigată. Vedea singură ce avea de făcut şi multe treburi erau făcute, mai înainte ca stăpână-sa portăreasa să se fi gândit să-i dea vreo poruncă.

Nu uita să pună fiecare lucru la locul lui. Casa era ţinută în cea mai mare curăţenie şi nu-şi găsea astâmpăr până ce nu vedea că vasele dela bucătărie, frumos orânduite la locul lor, străluceau de curate ce erau. Toţi câţi intrau în casa portăresei, admirau ordinea şi curăţenia ce vedeau acolo.

Liliana ducea mai mare grijă de interesele stăpânilor săi, decât de propriile sale interese. Umbla cu oalele şi străchinile de pământ cu atâta grije, ca şi cum ar fi fost din porţelanul cel mai fin. Dacă se întâmpla să vadă pe jos un ac, îl lua numai decât şi îl punea la locul lui.

Ar fi socotit ca un păcat şi ca o crimă să mănânce ceva pe ascuns sau să-şi însuşiască măcar un capăt de aţă. Era foarte discretă, aşa că din gura ei nu eşia nici un cuvânt din tot ce auzia în casă. Cumpătată în dorinţele sale, se mulţumea cu orişice şi niciodată nu o vedeai posomorâtă şi rău dispusă.

Nimeni nu o întrecea în modestie şi în blândeţe. Dacă i se întâmpla să facă o greşală, mărturisea făţiş şi îşi cerea iertare. Ştia însă să şi tacă, ori de câte ori era certată pe nedrept. Tăcerea şi blândeţea ei îngereasca impresionau şi potoleau pe stăpână-sa mai bine decât ar fi vorbit cât de mult.

Treptat, treptat, începu şi portăreasa să-şi schimbe firea şi să devină mai blândă. Aşa ajunse că, spre marea mirare a bărbatului ei, din când în când se întâmpla să treacă o zi întreagă, fără să se supere o singură dată.

Cu toate astea, treaba ce avea de făcut biata Liliana era grea de tot. E drept că era foarte îndemânatecă la lucruri mai fine, însă nu era obişnuită cu munca grosolană cu care era însărcinată şi o astfel de muncă nu putea fi plăcută pentru o domnişoară de situaţia şi familia ei.

In fiecare dimineaţă era obligată să se scoale mai înainte de a se lumina de zi, să care apă şi lemne, să facă focul la bucătărie, să spele vasele, să măture şi să cureţe totul pe jos şi să mai facă multe alte treburi de felul acesta.

Cu toate silinţele ce-şi dădea, nu era lesne să isbutească numai decât în trebile acestea aşa de noui şi până atunci aşa de străine pentru dânsa. Stăpânăsa se înfuria, îi zicea că e o proastă şi neîndemânatecă şi multe alte vorbe de ocară.

Cât despre mâncare, nu era în felul ei tocmai rea, numai că Liliana nu se putea obişnui cu unele mâncări ce-i păreau ciudate la gust, aşa că făcea sforţări, ca să le poată înghiţi. Işi ţinea patul curat, însă era un pat prea sărăcăcios pentru dânsa, fiica unui cavaler dintr'o familie din cele mai nobile.

După ce sculându-se cu noaptea în cap, muncea fără odihnă până seara târziu, primind drept răsplată observaţii aspre şi chiar ocări, Liliana se retrăgea tristă şi sfârşită de oboseală în odăiţa ei de culcare.

Acolo se consola ea de traiul greu şi de suferinţele ce îndura. Era mulţumită că poate să stea câteva ore singură şi că poate să încredinţeze lui Dumnezeu chinurile şi suferinţele sale.

Deseori deschidea fereastra şi ridicând spre cerul împodobit cu stele ochii săi plini de lacrimi, se ruga zicând: „Bunule Dumnezeu ! Voiu îndura bucuros toate necazurile şi chinurile, numai dacă izbutesc cu ajutorul Tău să văd pe tata şi să-i uşurez suferinţele"!

LILIANA IN INCHISOAREA TATĂLUI SĂU

De când Liliana intrase ca servitoare la portarii dela castel, multe zile, lungi și dureroase pentru dânsa, trecuseră, fără ca ea să fi avut un prilej de a pătrunde în închisoarea tatălui său. Vă închipuiți cât îi era de greu să fie așa de aproape de el și să nu-l poată vedea. Totuși, încă din primele zile îi se strecură în suflet o rază de speranță.

Anume, observase că portarul era în același timp paznicul închisorii și că tot el ducea celor închiși mâncare. Dela dânsul află că tatăl ei trăește și că e sănătos. Insă, ori de câte ori îl ruga să o ia și să vadă și ea pe cei închiși, portarul îi răspundea dând din cap:

„Nu trebue să fii așa de curioasă".

Deseori, Liliana nu-și putea opri lacrimile, când vedea strachina de pă-

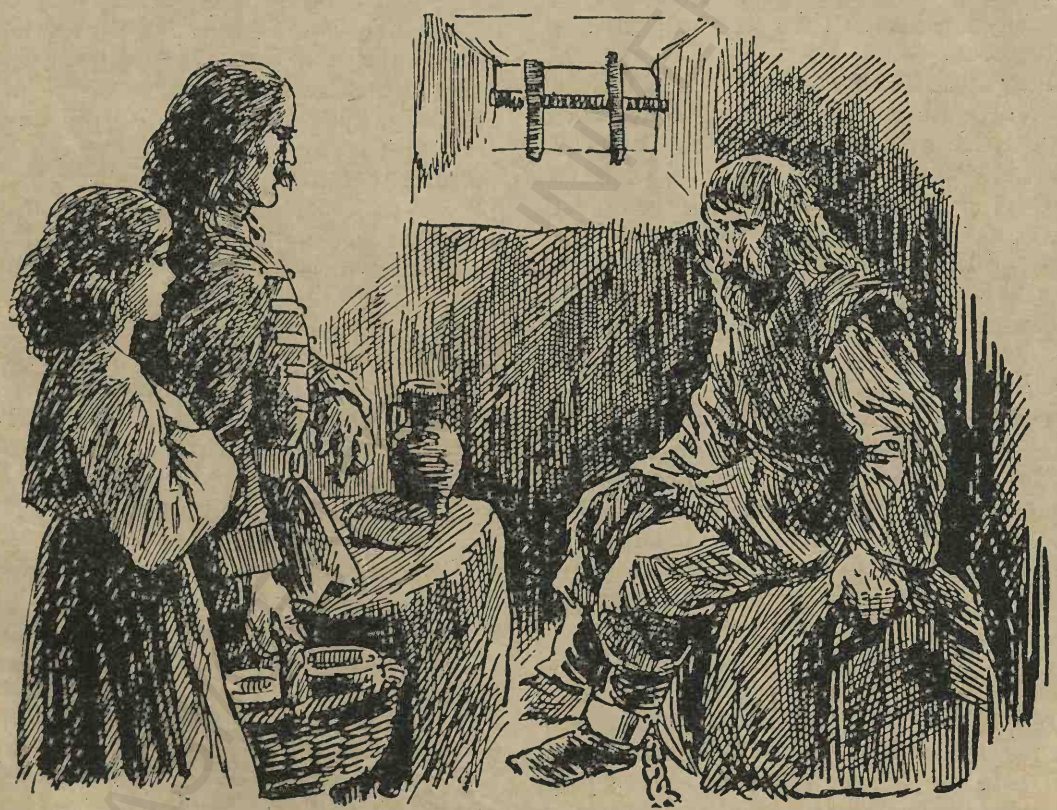

Cavalerul Preda se uită la Liliana, dar nu o recunoscu. (Pag. 32)

mânt plină cu o ciorbă proastă, bucata de pâine neagră şi ulciorul cari erau pentru tatăl ei.

„Suferinţele mele, îşi zicea ea oftând, nu sunt nimic pe lângă suferinţele tatălui meu".

Insă, într'o seară, pe când portarul se pregătea să ducă celor închişi mâncare, chemă pe Liliana şi-i zise : „Vino cu mine; mâine voi lipsi dela castel, fiind trimis undeva de stăpânul meu. Vino să-ţi arăt închisorile, aşa că mâine să duci tu prizonierilor mâncare. Nevastă-mea n'are nici timp, nici nu doreşte să facă treaba aceasta".

Zicând aceasta, portarul luă într'o mână coşul în care erau străchinile cu ciorbă, în mâna cealaltă o legătură mare de chei şi mergând înaintea Lilianei, o conduse într'un gang lung şi întunecos.

La gândul că îşi va vedea din nou pe iubitul ei tată într'un fel aşa de neaşteptat, Liliana se simţi adânc mişcată. Mergea după portar tremurând din tot corpul şi inima îi bătea cu putere. Cu toate acestea, se sili să se stăpânească şi hotărî ca să nu se facă cunoscută tatălui ei.

„Dacă se descoperă cine sunt, îşi zicea ea, n'au să-mi dea mie cheile închisorii în care zace tata".

Portarul se opri înaintea unei mici deschizături făcută în grosimea zidului şi deschise un canat de fer. Tremurând de emoţiune, Liliana îşi aruncă privirile înlăuntrul temniţei. Tocmai în fund văzu întins pe jos un om cu părul lung şi nepieptănat, cu barba neîngrijită şi groaznic la înfăţişare.

„Omul acesta, îi lămuri portarul, era odată un tânăr cum se cade şi foarte viteaz. Insă, jocul de cărţi şi nenorocita patimă a băuturei îl împinseră pe căi rele. Se făcu un tâlhar care jefuia şi omora pe călători. Peste câteva zile va fi condamnat la moarte prin spânzurătoare".

In temniţa vecină Liliana zări o femeie încărcată în lanţuri grele.

Nici înfăţişarea acesteia nu era mai bună.

„E o nenorocită, care a săvârşit o crimă groaznică, îi lămuri Lilianei portarul. Săptămâna viitoare va fi pedepsită tăindu-i-se capul. Să nu-i deschizi nici odată uşa, fiindcă e în stare să se repeadă la tine, să-ţi facă rău şi să încerce să fugă".

„Iată singurul om închis la care putem intra fără nici o teamă, zise mai departe portarul, deschizând o uşe de fier. Este **cavalerul Preda de Răsvadă**, un om blând, cu frica de Dumnezeu şi cât se poate de răbdător".

Liliana cu greu ar fi recunoscut pe tatăl său. Era palid şi slăbit, iar barba care îi crescuse lungă, îi schimba şi mai mult înfăţişarea. Hainele de pe el i se învechiseră şi aproape îi se rupseseră.

Era aşezat pe o bancă de piatră, iar la piciorul drept avea un lanţ destul de lung, aşa că putea să facă ocolul temniţei în care era închis. O bucată de stâncă îi ţinea de asemenea loc de masă. Pe această aşa zisă masă era un ulcior de apă şi o bucată de pâine neagră. Alături de masă, vedeai un pat vechiu de lemn ros de viermi ; în loc de saltea, erau câteva paie umede, iar o pătură groasă înlocuia plapoma.

Lumina în această temniţă — de altfel, destul de spaţioasă, pătrundea printr'o ferestruică foarte îngustă şi întărită cu zăbrele groase de fier.

„Cavalerule, grăi portarul, servitoarea mea, care e aci de faţă, îţi va aduce mâine mâncarea, fiindcă eu voi lipsi dela castel".

Cavalerul Preda se uită la Liliana, dar aşa cum era ea îmbrăcată şi la lumina slabă ce pătrundea în temniţă, nu o recunoscu. Totuşi, vederea ei îl făcu să se gândească la Liliana.

„Dumnezeule, exclamă el oftând, şi Liliana mea are vârsta şi talia acestei fete. Dragul meu portar, încă n'ai putea să-mi dai ceva veşti despre dânsa ? N'ai putut afla unde se află şi la cine locueşte ? Ştii că te-am rugat de sute de ori să-mi faci binele acesta.

— Numai Dumnezeu din cer ştie unde se găseşte fiica d-tale, răspunse portarul adăogând : Cât despre oameni, nimeni nu ştie ce-i cu dânsa.

— Oh, sfinte Dumnezeule ! grăi din nou cavalerul Preda. Va să zică, printre atâţia cavaleri cari ziceau că îmi sunt prieteni în vremea când îmi mer-

gea bine, nu s'a găsit unul singur căruia să-i fie milă de fiică-mea şi să-i dea un adăpost la castelul său!"

Preda tăcu, gândindu-se la credinciosul său Bătilă. Se mângâia cu speranţa că Liliana este la casa lui Bătilă, dar nu vroia să spună ceva de teama să n'afle duşmanul său Costea Filioară, care hrănea o ură neîmpăcată împotriva lui Bătilă.

De aceea, se mulţumi să adauge cele ce urmează: „Sper totuşi că va fi găsit un adăpost la oameni cum se cade, cari vor avea grije de dânsa. Este tot ce doresc să aflu, mai înainte de a muri în temniţa aceasta. Aşa voiu muri liniştit, chiar dacă nu mi s'ar îndeplini dorinţa arzătoare de a-mi vedea copila, mai înainte de a închide ochii pe vecie.

„Portarule, zise mai departe cavalerul Preda, tu nu ştii ce copilă bună şi devotată era Liliana pentru mine, cât de mult mă iubea şi cum se silea să-mi îndeplinească toate dorinţele.

„Fii la fel ca Liliana, zise el Lilianei, despre care credea că este o servitoare. Fii bună şi ascultătoare pentru părinţii tăi, dacă mai ai fericirea să trăiască".

La auzul acestor cuvinte, Liliana izbucni într'un hohot de plâns. Se simţea atrasă spre tatăl său cu o putere căreia cu greu s'a împotrivit. Cât p'aci să se dea pe faţă şi să se arunce în braţele lui.

Cavalerul Preda fu mirat de lacrimile şi emoţiunea ei.

„Nu cumva ţi-au murit părinţii, o întrebă el cuprins de milă, şi amintirea lor îţi smulge lacrimi aşa de amare?"

Printre lacrimi şi suspine, Liliana abia putu să-i răspundă:

„Mama a murit de mult; tata trăeşte, dar e foarte nenorocit.

— Dumnezeu să aibă milă de el, răspunse Preda. Dragă copilă, văd că ai o inimă bună şi simţitoare.

— E adevărat, îi zise Lilianei şi portarul, ai o inimă foarte simţitoare. Nu mai plânge, fiindcă, altfel, n'aş putea să te las să vii la cei închişi în temniţă.

„Altcum, adăugă el, adresându-se acum cavalerului, fata aceasta este aşa de bună, aşa de harnică şi devotată, că nu-i găseşti perechea.

„Nici nevastă-mea, nici eu n'am putea s'o lăudăm îndeajuns pentru dragostea ce nutreşte pentru copii noştri şi pentru grija ce le poartă.

„Aş fi fericit, dacă şi mica mea **Niculina** îi va semăna în bunele ei însuşiri".

Cavalerul Preda aruncă asupra Lilianei o privire plină de bunătate,

„Dumnezeu să te binecuvinteze, îi zise el, întinzându-i mâna. Sileşte-te să fii totdeauna aşa şi ai încredere în El, care va avea grijă de tatăl tău".

Drept răspuns, Liliana sărută mâna tatălui său, acoperind-o cu lacrimi.

Bine că portarul i-a spus că e vremea să iasă din temniţă. Altfel, Liliana n'ar mai fi putut să se stăpânească şi să nu se dea pe faţă. Eşi din temniţă, fără să-şi dea seama de ceeace face. Mergea tremurând dealungul gangului şi trebuia să se ţină de pereţi, ca să nu cadă.

Majestatea Sa Regele Carol II
Institutul de Educaţie
al
Fiicelor de Ofiţeri
„REGINA MARIA"
IAŞI

LILIANA SE DESTĂINUEȘTE TATĂLUI EI

De când eșise din închisoarea tatălui ei, Liliana era năpădită de gânduri triste. Vedea mereu înaintea ochilor chipul slăbit și palid al tatălui ei, vedea lanțurile grele ce-i atârnau de mâini și de picioare și groaznica temniță în care era închis.

Numai un singur gând îi alina întru câtva mâhnirea și durerea: gândul ca să-l vadă mai repede și să i se destăinuiască, spunându-i că ea este fiica lui.

După ce isprăvise cu munca de peste zi, se retrase în odăița ei. Se duse la icoană și se rugă lui Dumnezeu să-i dea și de acum încolo sprijin și ajutor, pentru a ușura precât cu putință starea și traiul sărmanului ei tată. După aceea, s'a culcat; dar bătuse miezul nopții și ea nu adormise încă.

La orele unu după miezul nopții, veni portăreasa și îi strigă să se scoale. Pleca bărbatul ei, de aceea îi spuse Lilianei să-i încălzească mâncarea.

Liliana se sculă, făcu focul și încălzi mâncarea. După ce mâncă, portarul o lăudă pentru hărnicia ei, îi promise să-i aducă ceva dela oraș, o sfătui să fie cu băgare de seamă, când se duce la temniță, apoi încălecă pe cal și plecă dela castel.

Portăreasa se culcase din nou, ducându-se în odaia unde dormeau și copiii ei. Liliana rămăsese singură în odaia portarului. Atunci îi veni pe neașteptate un gând foarte îndrăzneț.

Din legătura cu cheia închisorilor scoase încet și fără sgomot cheia cu care era încuiată temnița tatălui său, luă din dulap felinarul portarului și se duse apoi în odaia ei, unde stătu puțin să se gândească.

După ce se gândi un răstimp și după ce,trăgând cu urechia, înțelese că în castel era din nou liniște și tăcere desăvârșită, Liliana se descălță, luă cheia dela temnița tatălui său, luă și felinarul pe care îl aprinse, dar îl ținea ascuns sub șorț și încet, încet, se furișă până la închisoare. Deschise cu băgare de seamă temnița în care era tatăl său și intră înlăuntru.

Cavalerul Preda nu dormea, ci ședea pe scaunul de piatră, ținând brațele încrucișate. Fu nespus de mirat, când la lumina slabă a felinarului văzu că persoana care intrase, era slujnica portarului.

„Tu ești, copilă bună? îi zise el. Ce cauți la mine la o oră așa de înaintată de noapte?

— Iartă-mă, îi răspunse Liliana cu glasul încet și tremurător. Insă văd că nu dormeai. Vroiam să-ți vorbesc fără să ne audă altcineva și de aceea am venit la ora aceasta.

— E îndrăzneț și primejdios ceeace ai făcut, îi întoarse vorba cavalerul Preda. Se poate să te vadă din castel și să ai din pricina asta mari neplăceri și supărări.

— Fii liniștit, îl asigură Liliana.

Afară de soldatul care stă de pază sus în turnul castelului, toți ceilalți locuitori ai castelului sunt cufundați în somn. Insă, am să-ți spun ceva. Grija și neliniștea în care te găsești din cauza fiicei dumitale, m'au mișcat foarte mult, așa că n'am putut să dorm. Și am venit să-ți dau vești despre dânsa.

— Vești despre Liliana! strigă Preda sărind în picioare. Să fie oare cu putință? Dacă e adevărat, tu, copilă dragă ești pentru mine un înger care s'a pogorât din cer în noaptea temniței mele. Te rog cu lacrimile în ochi, vorbește, spune-mi tot ce știi despre Liliana. O cunoști? Ai văzut-o? I-ai vorbit tu însăți? Este sănătoasă? Trăește bine și mulțumită? O, spune, vorbește!"

Liliana, care abia putea să-și stăpânească plânsul, se sili să răspundă liniștită: „Pot să-ți dau despre Liliana veștile cele mai sigure. Privește, cunoști oare lanțul acesta de aur și medalia aceasta?

— Sfinte Dumnezeule! exclamă Preda luând în mână lanțul de aur și medalionul. Dar e medalionul ce i-am dat Lilianei în momentul despărțirei noastre ca o amintire dela mine. Am sfătuit-o atunci stăruitor să nu dea nimănui medalia aceasta. Dar se vede că tu o cunoști foarte de aproape și că ea are toată încrederea în tine.

— Medalia n'a fost dată în mâini străine, pentrucă..., Liliana sunt eu însămi, iubitul meu tată.

— Tu, tu, Liliana! zise Preda aprospe să încremenească de mirare la auzul acestor cuvinte. Copilă, adaogă el venindu-și puțin în fire, nu umbla să mă înșeli. Liliana mea era ca un un trandafir, așa că tu nu poți fi Liliana".

Insă, mai înainte de a se duce la tatăl său, Liliana avusese grijă să se spele bine cu apă și cu săpun, ca să-și ia de pe obraz stratul de coloare închisă, care îi schimba înfățișarea.

„Tu, copilă dragă, ești pentru mine un înger... (pag. 35).

Ridică, așa dar, felinarul, pentru ca tatăl ei să-i poată vedea bine trăsăturile feței. Lui Preda niciodată Liliana nu-i păruse așa de frumoasă. Era un crin sau, mai bine zis, un adevărat trandafir. Buclele frumosului și bogatului ei păr negru îi fluturau în jurul capului. Lacrimi îi străluceau în ochi, iar un zâmbet îngeresc îi înfrumusețea și mai mult chipul ei fermecător.

„Liliana ! Tu ești ! strigă Preda pierzându-și stăpânirea pe sine. Tu, aicea, în această temniță ! O vino în brațele mele! Acum zidurile închisorii pot să se prăbușească peste mine. Nu mă tem

de nimic şi de nimeni, fiindcă tu eşti lângă mine."

Preda şi Liliana se ţinură mult timp îmbrăţişaţi, vărsând şi unul şi celălalt şiroaie de lacrimi. „Tată! Iubitul meu tată!" E tot ce putu spune Liliana în vremea aceasta.

După astfel de momente de înduioşare, cavalerul Preda, mai liniştindu-se, îi zise: „Dar spune-mi, scumpa mea copilă, cum e cu putinţă ca tu să fii aicea? Desvălue-mi misterul acesta. Ce soartă crudă te-a silit să te înjoseşti până într'atâta, încât să ajungi servitoare la cei din urmă servitori ai castelului ?"

Liliana îi povesti tot ce se întâmplase. Ii spuse de prietenească primire ce găsise la casa lui Bătilă, de neliniştea în care trăia, fiindcă nu ştia nimic despre el, tatăl său, de gândul ce-i venise să intre ca servitoare la portarii castelului şi de dureroasa nerăbdare cu care aşteptase fericitul moment ca să-l poată vedea.

„Iar acum, adăugă ea, Dumnezeu mi-a îndeplinit rugăciunea mea cea mai fierbinte şi m'a ajutat ca să te pot vedea cât mai des şi să pot sta de vorbă cu tine, iubitul meu tată. Acum sunt cea mai fericită fiică. Intreaga mea viaţă va fi un imn de recunoştinţă pentru Dumnezeu.

— O, nu, exclamă Preda, ridicând ochii spre cer. Tu nu eşti cea mai fericită, dar eşti, de sigur, cea mai bună din fiice. Eu sunt tatăl cel mai fericit. De câte ori nu-mi plângeam trista mea soartă, privind grelele lanţuri de care sunt legat. Acum, însă, binecuvântat să fie numele lui Dumnezeu ! Să fie de trei ori binecuvântat, fiindcă fără de nenorocirea de care am fost lovit, n'aş fi ştiut ce inimă de aur are scumpa mea Liliana".

Preda şi Liliana stătură de vorbă până ce începură să se ivească zorile zilei. Atunci Liliana stinse felinarul şi se grăbi să plece, după ce îmbrăţişă încă odată pe tatăl ei.

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITARA

Fundaţiunea Regele Ferdinand I
Institutul de Educaţie
al
Fiilor de Ofiţeri
„REGINA MARIA"
IASI

IN FAMILIA LUI COSTEA FILIOARĂ

In dimineaţa următoare, pe când Liliana lua gustarea la aceiaşi masă cu portăreasa şi cu cei doi copii ai acesteia, cavalerul Costea Filioară intră pe neaşteptate în odaie. Văzându-l, Liliana cât p'aci să îngheţe de spaimă. Crezuse, sărmana de ea, că e trădată şi acum cavalerul Costea vine să o pedepsească.

Costea însă zise cu un glas aspru şi poruncitor : „De azi încolo nu veţi păzi poarta castelului, ci va fi păzită de patru din soldaţii mei. Iar voi două mergeţi numai decât la bucătărie, ca să daţi o mână de ajutor, fiindcă astăzi şi mâine primesc o mulţime de oaspeţi".

La auzul acestor cuvinte, Lilianei i se luă par'că o piatră de pe inimă. Atât ea, cât şi portăreasa se duseră la bucătărie, ca să muncească aşa cum le poruncise cavalerul Costea.

In aceiaşi zi, cam pe la amiazi, sosi la castel un cavaler din vecini, urmat de mulţi soldaţi pe jos. A doua zi veni un altul, însoţit de o mulţime de călăreţi. Şi aproape la fiecare oră veneau mereu războinici, unii pe jos, alţii călări.

Liliana ghici numai decât scopul acestor vizite şi pregătiri. In adevăr, pe când dedea de mâncare copiilor portăresei, aceasta intră în odaie galbenă la faţă ca turta de ceară şi strigă : „Nenorocire ! Avem din nou războiu. Bărbatul meu, care fusese trimis de stăpânul nostru să strângă trupe, s'a întors şi mâine cu noaptea în cap pleacă şi el la războiu cu toţi câţi au venit la castel".

Ziua următoare, mai înainte de răsăritul soarelui, trâmbiţele sunară semnalul de plecare. Portarul, care era unul din războinicii cei mai viteji ai lui Costea Filioară, se îmbrăcă şi el în zale de fier şi se încinse cu sabia.

In ordine frumoasă toţi cavalerii şi ceilalţi războinici defilară pe la poarta castelului şi plecară departe. Cavalerul Costea ieşi cel din urmă, după ce dete unui paznic bătrân, dar credincios, cheile castelului.

In seara aceleiaşi zile, portăreasa îi zise Lilianei: „Mâine mă scol mai de vreme şi merg în sat cu copiii să-mi văd mama. Nu mă întorc decât seara târziu, aşa că astăzi poţi să te odihneşti şi tu în voe. Ai numai grija să duci prizonierilor mâncare şi să-mi pregăteşti şi mie o masă bună la înapoiere".

Ce bucurie pe Liliana, când a doua zi se văzu singură şi liberă! Ziua aceasta putea să o întrebuinţeze numai pentru iubitul său tată. Incă de mult, ea pregătise tot ce se putea, ca să-i mai îndulcească mizeria. Ii făcuse cămăşi

din pânză fină ce-i dăduse soţia lui Bătilă. Ii mai împletise, lucrând noaptea târziu, câteva perechi de ciorapi din lână toarsă de ea însăşi.

Ii dăduse repede cămăşile şi ciorapii, îi aduse o găleată mare cu apă caldă, îi mai dete săpun, un prosop curat şi îi mai dete cheia cu care cavalerul Preda putea să-şi scoată lanţurile cu cari era legat.

„Simt că m'am născut din nou", zise el după ce se spălă bine şi se primeni.

„Acum, iubitul meu tată, vino să respiri un aer curat de care ai fost lipsit de aşa multă vreme". Il conduse într'o grădiniţă care era dată în folosinţa portarului şi de care Liliana se ocupa cu toată grija.

La umbra unui nuc era o bancă şi o măsuţă de lemn. Pe masa aceasta Liliana puse pentru tatăl său o mâncare foarte bună şi-i zise : „Poţi sta aci toată ziua, iar eu voiu veni să te văd din când în când, fiindcă am treabă la castel".

Lacrimi de mulţumire şi de recunoştinţă curgeau din ochii cavalerului Preda. Mulţumea lui Dumnezeu că i-a dat o copilă aşa de viteză şi aşa de devotată.

In sfârşit, când în seara aceleiaşi zile cavalerul a trebuit să se întoarcă la temniţa sa, ajungând acolo, se frecă la ochi şi nu mai ştia ce să creadă. Işi închipui chiar că Liliana, în loc să-l ducă la temniţă, îl duse în vre-un apartament din castel.

Pereţii erau spoiţi în alb, pe jos totul era spălat şi curăţat, geamul dela ferestruică de asemenea spălat, aşa că lumina soarelui putea să pătrundă bine în temniţă. Patul era cu desăvârşire schimbat. In loc de paie mucegăite, avea o saltea, învelită cu un cearşaf alb şi având perne moi şi fine. Pe masa de piatră era aşternută o faţă de masă, iar flori puse într'un vas de porţelan răspândeau un miros foarte plăcut.

Cavalerul Preda era încântat, dar şi nedumerit. „N'a fost cu putinţă, îi zise el Lilianei, ca tu singură să fi făcut într'o zi toate aceste schimbări şi înfrumuseţări. Aşa dar, cum ai putut găsi în acest castel duşman pe cineva care să-ţi ajute ?

—Este aicea la castel, îi răspunse Liliana, un războinic bătrân, care în tinereţe fusese zidar. Acum două săptămâni, căzuse bolnav, aşa că eu îi duceam mâncare şi-l îngrijeam. Intr'o zi— bine înţeles, fără să ştie că eu sunt fiica ta — mi-a vorbit despre tine, spunându-mi că într'un război ar fi rămas mort pe câmpul de luptă, dacă nu l-ai fi scăpat. Aseară l-am rugat să-mi dea o mână de ajutor, ca să-ţi facem temniţa mai curată, iar el a primit îndată şi cu bucurie.

— Nu-mi amintesc de dânsul, răspunse cavalerul Preda, însă vezi că chiar după mulţi ani de zile, binele făcut poate avea urmări fericite".

In seara aceea, Liliana şi tatăl său luară masa împreună. Era o masă destul de bogată şi cu o sticlă de vin vechiu. Pentru a îmbunătăţi soarta tatălui său, Liliana îşi cheltuia până la cel din urmă bacşiş de la oaspeţii castelului. Iar ea se lipsea de totul. Se lipsise chiar şi de pernă, ca să o dea tatălui ei.

„Nici la masa împăratului n'am mâncat aşa de bine şi n'am fost aşa de mulţumit şi fericit, zise cavalerul Preda. Dumnezeu să te răsplătească pentru dragostea ta, scumpa mea copilă!"

La rândul ei, Liliana nu se simţea mai puţin fericită că putuse să uşureze suferinţele iubitului ei tată.

De atunci, în fiecare zi găsea câte ceva ca să-i facă o nouă bucurie cavalerului Preda. Dimineaţa, îi aducea un pahar de lapte, câteva ouă, puţin unt proaspăt. Descori, ca se mulţumea să mănânce o bucăţică de pâine goală, numai şi numai ca să poată duce tatălui său o mâncare mai bună.

Ca să mai aibă ceva bani, vânduse prin mijlocirea bunului Bătilă o pereche de cercei de aur, împodobiţi cu pietre preţioase : era singurul obiect ce putuse lua cu dânsa în fuga dela castelul părintesc.

Insă, într'o seară portarul, trimis cu nişte treburi de cavalerul Costea Filioară, veni pe neaşteptate la castel, unde urma să rămână câteva zile.

Care nu fu mirarea acestui om când,

ducându-se să cerceteze închisorile, deschise uşa temniţei cavalerului Preda. „Dacă stăpânul meu, zise el, vede ce frumos e aicea, este fără îndoială că mie n'o să-mi meargă bine. Se prea poate chiar să fiu răsplătit cu tăierea capului. Totuşi, recunosc — adăogă el — că nimic nu e mai frumos decât buna ordine şi curăţenia".

Portarul eşi cu Liliana, şi-i zise vorbindu-i foarte serios: „Nici nu te cert că-i duci cavalerului Preda aşa mult de grije şi nici nu te întreb ce motive ai ca să te porţi cu dânsul în felul acesta. Iţi cer un singur lucru: să nu împingi sentimentul de milă prea departe, adică să nu cumva să-i înlesneşti fuga şi scăparea din castel. Mai întâi să ştii că nu e chip să poată scăpa, toate eşirile castelului fiind foarte bine păzite. Al doilea, mă vei nenoroci pe mine şi familia mea. Cavalerul Costea este în stare, dacă află aşa ceva, să-mi taie el însuşi capul. De aceea, jură-mi că nu vei încerca să-l scapi din temniţă pe cavalerul Preda".

Liiana jură, iar după câteva zile portarul plecă din nou dela castel.

BCU IAŞI/CENTRAL UNIVERSITY

Biblioteca Regele Ferdinand
Institutul de Educație
al
fiicelor de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

LILIANA ALINĂ MIZERIILE TATĂLUI EI

Cavalerul Preda și Liliana trăiau zile de adevărată fericire. Fericire, pentru că puteau să se vadă și să-și vorbească.

Insă, în timpul acesta la castel s'au petrecut schimbări mari. In loc de bucurie și petreceri sgomotoase, asupra întregului castel s'au lăsat durerea și necazurile.

Cavalerul Costea Filioară se încurcase în chip nesocotit în războiu cu un dușman foarte puternic. De aceea, veștile ce soseau dela dânsul nu erau deloc plăcute. Fiind rănit în câteva locuri, zăcea bolnav într'un castel îndepărtat de castelul dela Filioară. In loc să trimită, cum făcuse de câteva ori, căruțe pline cu pradă de războiu, acum se vedea nevoit să ceară el să i se trimită de acasă bani și ajutor.

Soția sa nu putea merge până la el, ca să-l îngrijească. N'avea oșteni îndeajuns, ca să o păzească pe drum. Ba nici n'avea curajul să iasă din castel, știind că locuitorii ținutului ascultau de soțul ei de frică, iar nici de cum din dragoste și respect.

Și adevărul este că numeroșii dușmani ai lui Costea Filioară începuseră să ridice capul, să prindă curaj și chiar să treacă la fapte de dușmănie. Așa, în mai multe rânduri atăcaseră căruțele ce duceau provizii la castel și puseseră mâna pe ele. Din pricina aceasta, soția lui Costea și copiii ei se vedeau nevoiți să se mulțumească cu o mâncare proastă și deseori să sufere lipsuri grele.

Copiii cavalerului Costea căzuseră bolnavi de pojar și multă vreme nu se știa dacă scapă cu viață. Apăsată de atâtea griji și necazuri și slăbită de lungile nopți petrecute la căpătâiul copiilor bolnavi, soția lui Costea căzu și ea bolnavă.

Liliana afla în fiecare zi tot ce se petrece la castel. Ii spunea stăpână-sa portăreasa, căreia îi plăcea așa de mult să flecărească.

Cât despre dânsa, se ferea cu grijă să meargă în partea castelului, locuită de cavalerul Costea și familia acestuia. Dar când, fiind trimisă de portăreasă, n'avea încotro și trebuia să meargă, Liliana se supunea fără voie, ba chiar cu un sentiment de ură și se grăbea să iasă de acolo și să coboare cât mai iute treptele scării. Își simțea inima străpunsă de o mare durere, de câte ori se întâmpla să vadă pe cavalerul Costea sau pe cineva din familia lui.

Aproape fără să-și dea seama, nutrea o dușmănie adâncă nu numai împotriva lui Costea, care fusese așa de crud cu tatăl ei, dar și împotriva soției și copiilor lui Costea.

Liliana povestea tatălui său tot ce se petrece la castel. Povestea zâmbind de plăcere și mulțumire. „Să învețe și ei, zise Liliana, prin tot ce li se întâmplă, ce înseamnă nenorocirea. Să fie umiliți și ei în mândria și îngâmfarea lor.

„Soția cavalerului Costea, obișnuită să trăiască în petreceri și în belșug și să-și îmbrace copiii ca pe niște prinți, este nevoită să trăiască acum, așa cum trăesc familiile de oameni săraci. In loc de jocuri și serbări, ea face acum cunoștință cu lacrimile și suspinele.

„De asemenea, soțul ei, care a făcut nenorocirea noastră, să înțeleagă acum adevărul din zicătoarea că fiecare faptă are și răsplata ei".

Cavalerului Preda nu-i plăcu felul cum vorbea Liliana și nici sentimentele de ură ce clocoteau în sufletul ei.

„Nu e bine să vorbești și să gândești în felul acesta, copila mea, îi zise el. Nu e bine ca ura să-ți otrăvească inima. E adevărat, cavalerul Costea s'a purtat foarte rău cu mine. Dar nu ne-a spus Mântuitorul că suntem datori să plătim cu bine răul ce ni se face ?

„Și dece vrei ca soția lui Costea să ispășească păcatele soțului ei ? Sunt încredințat că și ea suferă din pricina firei violente a lui Costea și că n'a încuviințat purtarea lui față de noi.

„Și ai vrea ca micii și nevinovații lui copii să sufere pentru greșelile și păcatele tatălui lor ? Inchipuește-ți, Liliano, că am fi din nou în belșug și în fericire și că soția lui Costea și copiii lui, ajunși în sărăcie și nevoie, ar veni la poarta castelului nostru și ne-ar ruga să-i ajutăm cu ceva.

Le-ai închide poarta și i-ai alunga, fără să le dai un ajutor ? I-ai lăsa să piară de foame și mizerie ?

— Nu, nu voiu face așa ceva, răspunse Liliana înduioșată. Din tot ce am, le voiu face parte cu dragă inimă".

In felul cum vorbise, așa cum am a-

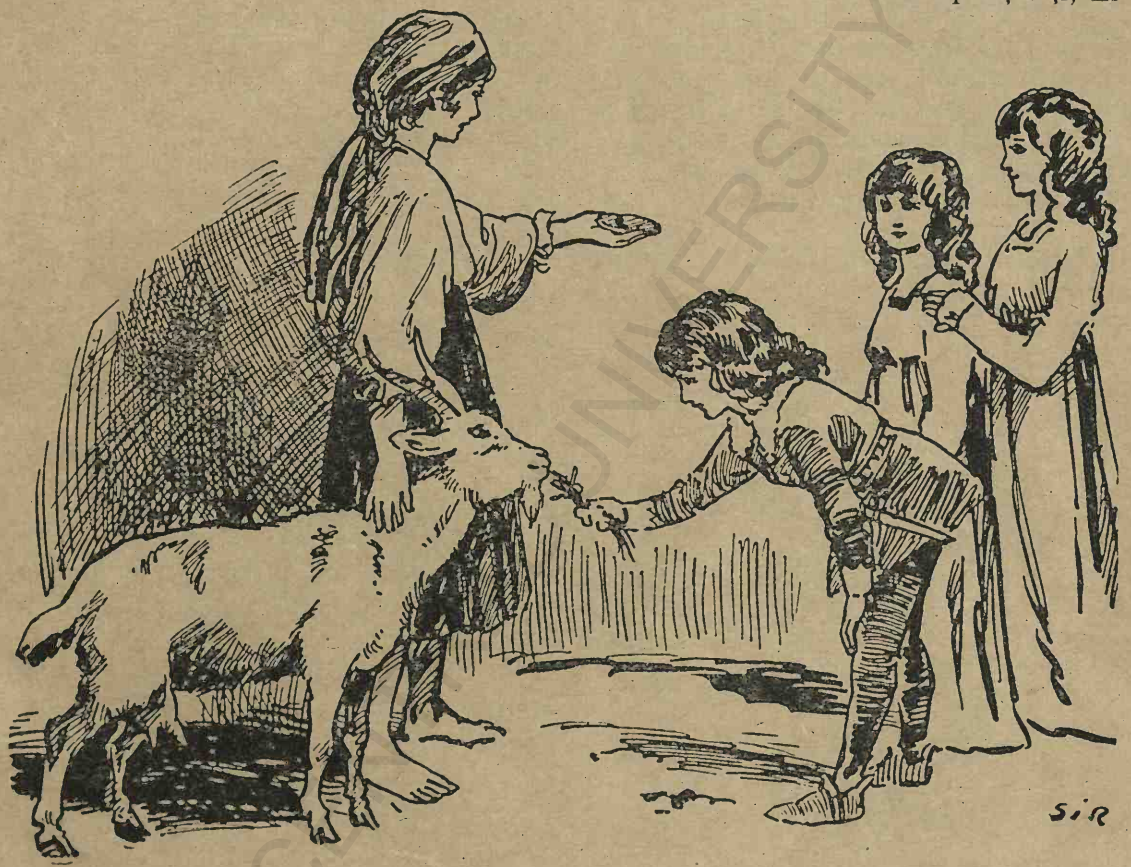

Liliana dete copiilor lui Costea căprioara și turturelele ei. (pag. 42).

rătat mai sus, cavalerul Preda îi dete Lilianei mai multe poveţe de bunătate, de blândeţe şi de iertare a acelora cari ne fac rău.

Liliana îl asculta cu toată băgarea de seamă. Se simţi foarte înduioşată şi recunoscu să greşise, bucurându-se de răul şi necazurile ce căzuseră asupra lui Costea şi asupra familiei acestuia.

„Ai dreptate, tată, zise ea. Iţi promit că am să mă silesc să mă îndrept în felul meu de a gândi şi cu ajutorul lui Dumnezeu, sper că voiu izbuti".

Liliana se ţinu de cuvânt. Copiii cavalerului Costea se vindecară de pojar, făcându-se bine. Din când în când eşeau în curtea castelului şi se jucau, supraveghiaţi de servitoarea lor.

In loc de a căuta să-i ocolească, aşa cum făcea până atunci şi de a-şi întoarce dela ei privirile, ca să nu-i vadă, Liliana îi saluta, zâmbindu-le cu bunătate. Căuta chiar să intre în vorbă cu dânşii, arătându-le o prietenie sinceră.

Ceva mai mult. Rugă pe Anişoara, fiica lui Bătilă, să-i aducă la castel căprioara cea îmblânzită şi turturelele. Căprioara o dete băeţaşului, iar turturelele, celor două fetiţe ale lui Costea.

Copiii aceştia erau tustrei cât se poate de drăguţi. De aceea, Liliana îşi făcea singură mustrări că până atunci se arătase faţă de dânşii aşa de severă.

„M'am lipsit pe mine însămi de multă plăcere, îşi zise ea. Tata are dreptate. E mai bine să te porţi cu blândeţe şi fără duşmănie, decât să nutreşti sentimente de ură".

Nu trecu mult la mijloc şi Liliana avu prilejul să îndeplinească în toată întinderea lor sfaturile bune ce-i dăduse tatăl ei.

Fundațiunea Regele Ferdinand
Institutul de Educație
al
fiicelor de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

O FAPTĂ EROICĂ A LILIANEI

Era într'o frumoasă zi de toamnă, zi cu soare cald și cer senin. Oamenii dela

tea Filioară, ești cu aceștia să se plimbe după amiază în curtea castelului.

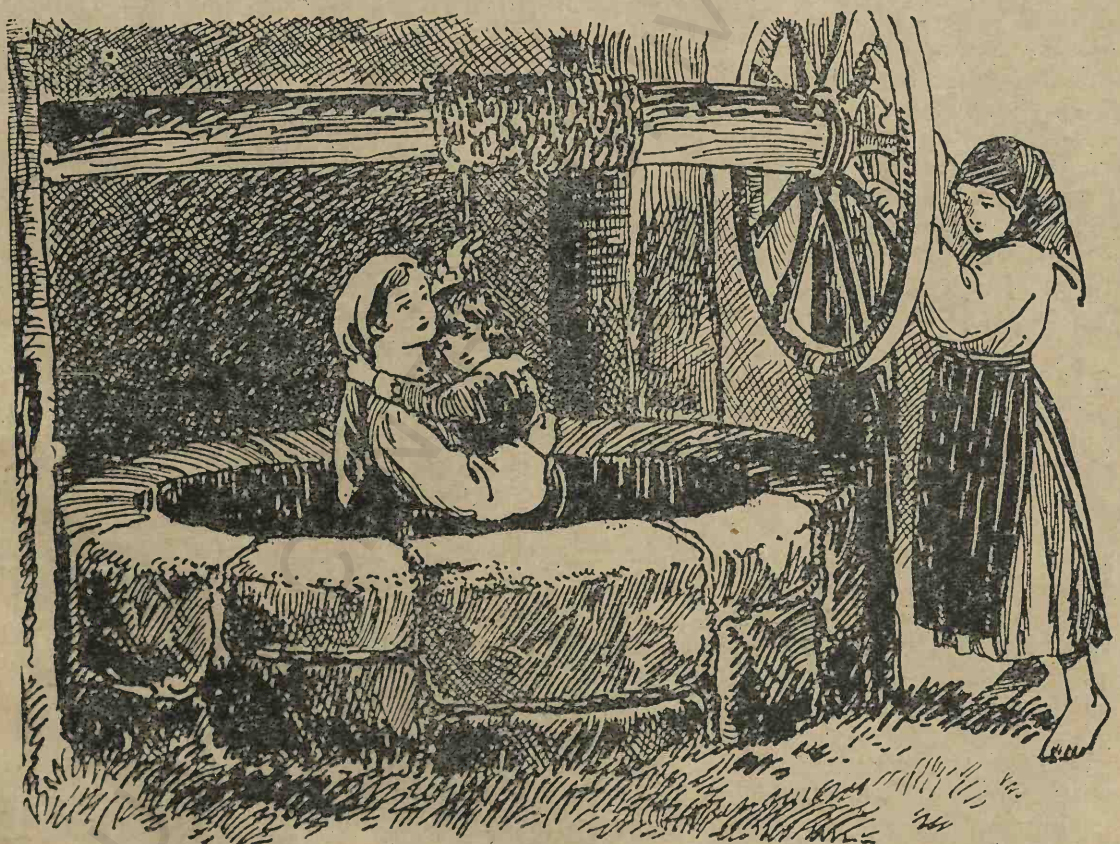

Liliana se iveşte din nou, ţinând pe Mihnea cu un braţ... (Pag. 45)

castel se duseseră pe câmp, ca să strângă recolta, iar **Teodora,** servitoarea care îngrijea de copiii cavalerului Cos-

In mijlocul curții era un puț foarte adânc și împrejmuit cu un zid de piatră. Puțul acesta avea un acoperiș as-

cuțit, răzimat pe șase stâlpi, tot de piatră. Apa din el se scotea cu o găleată de o mărime neobișnuită. Iți trebuia un sfert de oră ca să învârtești roata cu ajutorul căreia se cobora și se urca din nou găleata.

Străinii cari veneau la castel, admirau puțul, fiindcă nu se găsea un al doilea la fel. Când aruncai în el o pietricică, rămâneai mirat de timpul lung ce trecea până să auzi zgomotul căderei ei în apă.

Uneori oamenii dela castel puneau în găleată o lumânare aprinsă și îi dădeau drumul înlăuntru. Efectul produs de lumină era admirabil.

De jur împrejurul puțului se întindea un covor de verdeață.

Cele două fetițe culegeau flori și făceau buchete, iar frățiorul lor **Mihnea** își făcea de joacă, aruncând în puț pietricele. Alegea din cele mai mari și după ce le asvârlea, trăgea cu urechea, ca să audă sgomotul căderei în apă, apoi de fiecare dată sărea în sus de bucurie și mulțumire.

În sfârșit, plictisindu-se de jocul acesta, s'a depărtat puțin de puț.

In momentul acela, o păsărică, după ce sbură de câteva ori în jurul puțului, se așeză pe marginea găleții, vrând, pe semne, să bea apă.

Mihnea o văzu și strigă surorilor sale: „Priviți cum am să o prind".

Zicând acestea, se căță pe marginea puțului și întinse brațul spre păsărică, dar văzând că n'ajunge, se plecă mai mult spre găleată, pierdu echilibrul și căzu înlăuntrul puțului.

Când văzură că fratele lor căzuse în puț, cele două fetițe dădură un țipăt sfâșietor. Teodora, servitoarea, fată lacomă și care se dusese la bucătărie, ca să mănânce pe ascuns niște plăcintă, alergă cuprinsă de spaimă. Apropiindu-se de puț, auzi că Mihnea țipă înlăuntru. Plecându-se să privească, văzu că băiatul nu căzuse în apă, ci haina i se agățase de un cârlig, așa că stetea spânzurat deasupra apei la o mare adâncime.

Insă, ce să facă și cum să-l scoată de acolo? Mama copiilor, adică soția cavalerului Costea, era bolnavă în pat, iar toți oamenii de serviciu dela castel erau duși afară la câmp. Zăpăcită, aproape scoasă din minți, Teodora alerga fără rost încoace și încolo, scoțând strigăte de disperare.

Atunci veni Liliana, care îngrijea în casă de fetița bolnavă a portăresei. Liliana nu-și pierdu cumpătul, ci îi zise Teodorei: „Ajută-mi să intru în găleată și dă-i drumul în jos încet și cu băgare de seamă. Cu ajutorul lui Dumnezeu sper să-l scap eu pe Mihnea".

Liliana intră în găleată, iar Teodora învârtea roata, ca să meargă în jos. Pe măsură ce găleata se cobora în adâncimea puțului, Liliana se simțea cuprinsă de fiori. In puț, aerul era rece, umed, iar întunerecul devenea din ce în ce mai des.

In sfârșit, Liliana ajunse până la băiatul care plângea. „Oprește!" îi strigă ca Teodorei. Și găleata se opri.

Liliana se căznește să prindă pe Mihnea și să-i scoată cârligul de care se agățase. Dar e o încercare grea și foarte periculoasă. Nu se poate servi liber de ambele mâini, fiindcă e amenințată să cadă ea însăși în fundul puțului, dacă nu ține un braț trecut în jurul lanțului dela găleată.

De câteva ori, sforțările ei de a-l lua pe Mihnea în găleată sunt zadarnice. Incepe să piardă curajul, pe când o sudoare rece îi acoperi fruntea.

La urma urmelor, izbutește: copilul e în brațele ei. Își trece brațele în jurul gâtului Lilianei și nu mai plânge. Liliana strigă din nou Teodorei: „Trage găleata în sus!"

Strigătele de disperare din curte fuseseră auzite de mama copiilor. Deși bolnavă, sări din pat și alergă la fereastră. Ai fi zis că a lovit-o trăznetul atunci când auzi că fetițele ei strigau: „Mihnea a căzut în puț!"

Sărmana mamă, palidă la față, se sprijini de zăbrelele ferestrei. Ii tremurau genunchii, îi tremurau și mâinile. Nu e în stare să facă un singur pas și crede că inima, care îi svâcnea puternic, îi va sfâșia pieptul.

De jos, din curte, Teodora îi strigă vestindu-i că Mihnea e agățat de un cârlig și că servitoarea portarului a intrat în puț, ca să-l scape.

O slabă licărire de speranţă pătrunde în sufletul mamei lui Mihnea. Ochii ei privesc nemişcaţi la puţul în care a căzut unicul ei băiat.

Dar iată că Liliana se iveşte din nou, ţinând pe Mihnea cu un braţ, iar cu celalt ţinându-se ea însăşi de lanţul găleţii.

Când găleata ajunse la înălţimea zidului, care împrejmuia puţul, Teodora nu mai învârti roata. Se apropie de margine, prinse găleata cu un cârlig de fier şi o trase spre dânsa. Incercă să-l ia pe Mihnea în braţe, dar nu izbuti. Slabă de felul ei şi zăpăcită cu desăvârşire, Teodora n'avea nici puterea, nici îndemânarea să-l ia pe Mihnea în braţe din braţele Lilianei. Făcu mai multe încercări, însă toate în zadar.

Ce priveliste groaznică pentru biata mamă, care se uita de sus, dela fereastră ! In fiecare clipă se aştepta să-i vadă pe tustrei prăvălindu-se în fundul puţului.

Insă Liliana îşi dete seama că trebue încercat într'altfel. Ii zise Teodorei să lase găleata.

Teodora o lăsă, iar Liliana îi întinse pe Mihnea. Dar oricât se căzni Teodora şi oricât de mult se plecă şi întinse braţele, nu fu chip să ajungă până la copil.

„Opreşte-te şi te linişteşte !" îi zise atunci Liliana, care, după ce se gândi puţin ca să găsească un alt mijloc, grăi din nou zicând :

„Ia din nou cârligul şi împinge încetişor găleata, ca să se balanseze dela o margine a puţului, la marginea cealaltă". Teodora făcu precum îi spusese.

„Acum, zise Liliana, silindu-se să pară liniştită, când ai să vezi că găleata se apropie de tine, apucă-l iute pe Mihnea şi ţine-l bine în braţe. Insă aşteaptă, când îţi voi spune eu".

După puţin, îi strigă : „Acum ! Prinde-l-!"

Teodora a putut, în sfârşit, să-l prindă şi să-l pună jos pe verdeaţă.

In timpul acesta găleata, balansându-se din nou, se aprpopie de unul din stâlpii cari sprijineau acoperişul puţului. Liliana profită de moment, îşi trecu braţele în jurul stâlpului, puse un picior pe marginea puţului apoi sări şi ea pe verdeaţă.

Ce bucurie simţi ea, văzându-se din nou că reuşise în întreprinderea atât de periculoasă ! Primul ei gând fu să mulţumească lui D-zeu, iar după aceea îşi zise : „Cât de mulţumit va fi tata !"

Dete chiar numai decât fuga, vrând să-i spună că a avut fericirea să scape dela moarte pe fiul lui Costea Filioară.

Cavalerul Preda o îmbrăţişă şi o lăudă cu cuvinte întretăiate de lacrimi de mulţumire.

BCU IASI/CENTRU

Regina Regele Ferdinand
Institutul de Educație
al
Fiicelor de Ofițeri
REGINA MARIA
IAȘI

SENTIMENTELE NOBILE ALE LILIANEI

In timpul acesta, Teodora dusese pe Mihnea în camera în care se găsea soţia cavalerului Costea. Fericita mamă, văzându-şi din nou copilul scăpat de la o moarte sigură, uită de boala şi de suferinţele cari o ţineau în pat. Alergă la el, îl strânse în braţe, îl scăldă în lacrimi şi-l întrebă de nenumărate ori, dacă nu-l doare ceva. Nu-l durea nimic, numai atâta că tremura încă şi era palid de pe urma spaimei prin care trecuse.

Aşezându-se pe pat, ea luă copilul pe genunchi şi îi vorbi în felul următor: „Răutăciosule, nu ştii prin ce momente de groază m'ai făcut să trec! Nu ţi-am spus mereu să nu te apropii de puţ, nici de cai şi să nu te căţări pe arbori? Vezi că puţin a lipsit ca neascultarea ta să te coste viaţa. Ce ar fi zis tatăl tău, dacă te-am fi pierdut în felul acesta?

„Ai scăpat printr'o minune şi mulţumeşte lui Dumnezeu, care a trimes un înger în ajutorul tău. Ingerul care te-a scăpat, este sărmana servitoare a portarului. Dar unde este această fată aşa de bună şi de curagioasă? Teodoro, fuga să o găseşti şi să-i spui să vină aicea, fapta ei nu poate rămânea fără răsplată".

Teodora dădu fuga la locuinţa portarului. Liliana stătea lucrând la patul fetiţei bolnave a portăresei. „Vino, îi strigă ea, că te chiamă stăpâna noastră şi bucură-te, fiindcă vei primi un dar foarte frumos".

Cuvintele din urmă cam jigniră pe Liliana. N'avea nici o dorinţă să meargă şi mai ales nu vroia nici o răsplată. Insă, gândindu-se că n'ar fi frumos din partea sa să n'asculte de dorinţa soţiei lui Costea, merse după Teodora.

Soţia lui Costea — nobila doamnă **Ruxandra,** fiindcă acesta era numele ei — şedea pe pat lângă Mihnea, pe care îl apucase somnul. Indată ce văzu pe pe Liliana, nu se gândi că este de neam mare şi că Liliana era cea din urmă servitoare de la castel, ci alergă spre ea şi o strânse în braţe cu toată dragostea.

„Copila mea, îi zise ea, nu m'aş putea plăti niciodată pentru nepreţuitul bine ce mi-ai făcut. Fără tine, fără curajul tău minunat, copilul acesta care doarme liniştit în pat, n'ar fi fost acum decât un corp îngheţat şi fără viaţă, înecat în fundul puţului. Tu mi l-ai scăpat dela o moarte sigură, tu ai făcut din mine mama cea mai fericită! De aceea, de acum încolo tu eşti pentru mine ca şi o fiică a mea, pentru care am toată dragostea de mamă. Incepând din momentul acesta, tu vei fi mereu alături de mine".

Intorcându-se apoi spre Teodora, îi zise cu un aer serios şi cam mustrător: „Cât despre tine, nu mai pot să te ţin în serviciu. N'ai ştiut să-ţi îndeplineşti datoria de a-i supraveghia de aproape

pe copii și de a nu-i lăsa singuri. Din pricina aceasta, ai fi fost vinovată de moartea iubitului meu Mihnea. Chiar astăzi ți se va plăti ce ai de primit, iar mâine trebue să pleci de la castel!"

Teodora se porni să plângă, își ceru iertare, jurând că se va îndrepta.

Atunci se aruncă și Liliana în vorbă și vorbi în felul ce urmează: „Nobilă doamnă, îngăduiți-mi să vorbesc în favoarea Teodorei și nu vă supărați de sinceritatea mea. E adevărat că Teodora este vinovată: ușurința ei cât p'aci să coste viața iubitului d-voastră fiu.

„Groaznica întâmplare o va cuminți însă pentru viitor.

„De altfel, dacă a săvârșit o greșală, n'a făcut însă tot ce i-a stat în putință, ca să o repare și nu s'a expus la primejdia de moarte, ca să scape viața lui Mihnea? Puteți, prin urmare, să o izgoniți, lăsând-o pe drumuri muritoare de foame?

„Mai gândiți-vă, nobilă doamnă, că Dumnezeu s'a arătat milostiv față de d-voastră și v'a redat copilul. Acum când sunteți fericită, puteți oare să faceți nenorocirea sărmanei Teodora? Dumnezeu iartă pe păcătoșii, cari se pocăesc; iertați, așa dar, și d-voastră.

„Cu câtă bucurie n'am salutat, Teodora și eu, fericita scăpare a copilului d-voastră! Vedeți, nu s'au uscat încă bine lacrimile de fericire ce ați vărsat și v'ar lăsa inima să o faceți pe sărmana de Teodora să verse lacrimi de desperare?

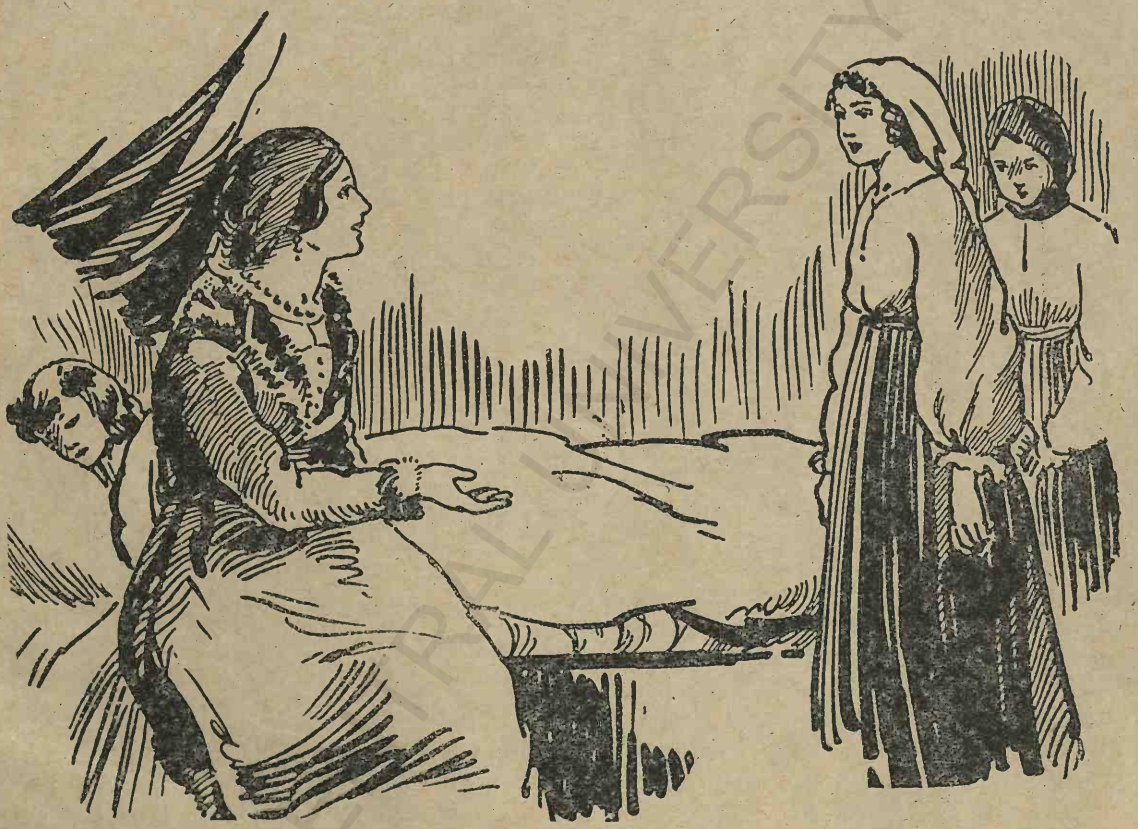

Liliana cere ca Teodora să fie iertată (pag. 47).

„Nu, nobilă doamnă, inima nu vă va lăsa să vă purtați în felul acesta. Cât despre mine, nu pot primi propunerea ce-mi faceți. Aș socoti chiar un păcat să-i iau Teodorei locul și să-mi întemeiez fericirea pe nenorocirea ei".

Soția cavalerului Costea privea pe Liliana cu ochi plini de mirare. „Nu mai știu, răspunse ea, ce să admir mai mult în tine: vitejia ta sau noblețea sentimentelor tale. Cine te poate refuza? Iată, fiindcă ții așa de mult,

Teodora nu-şi va pierde locul, însă cu condiţia ca şi tu să stai cu mine. Nu pot consimţi ca tu să mă părăseşti. De o cam dată, nu sunt în stare să te răsplătesc precum meriţi. Din cauza lipsei dela castel a soţului meu, n'am mijloacele necesare, dar sper că el te va răsplăti cu toată generozitatea în ziua în care se va întoarce.

„Până atunci îţi cer să laşi slujba ce ai la portăreasă şi să vii să locueşti cu mine ca fiica şi buna mea prietenă. Chiar astăzi vei fi îmbrăcată în alte haine, fiindcă văd că tu nu eşti născută, ca să fii o servitoare de rând".

Liliana fu adânc mişcată de propunerea doamnei Ruxandra, care îi arătă o dragoste aşa de mare. Această doamnă, foarte bună de felul ei, îi inspira Lilianei multă stimă şi încredere şi ar fi rămas bucuros lângă dânsa.

Se gândea însă că n'ar mai putea să vadă aşa de lesne pe tatăl său şi că grija închisorilor ar fi încredinţată la altcineva. Şi stătea la îndoială, dacă e bine sau nu să-i destăinuiască doamnei Ruxandra, spunându-i cine este ea.

Hotărî, prin urmare, ca mai întâi să consulte pe tatăl său. De aceea, de o cam dată, răspunse în felul următor: „Iertaţi-mă, nobilă doamnă, dacă nu pot primi numai decât propunerile d-voastre aşa de binevoitoare. Bunătatea d-voastră mă umple de recunoştinţă, însă îmi pare că, dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, am putut face o faptă bună, e mai bine să nu primim nici o răsplată.

De altfel, sunt aşa de mulţumită de locul meu, că n'aş dori să-l schimb. Ceeace ne onorează, nu este situaţia în care ne găsim, ci felul cum ne facem datoria. Ca servitoare a portarilor dela castel, pot să fac unele servicii mici nenorocitilor închişi în temniţele de aci. Intr'un cuvânt, sunt foarte bine, aşa cum sunt.

— Eşti o fiinţă foarte ciudată, îi întoarse vorba doamna Ruxandra, adăugând: drept să-ţi spun, nu te pot înţelege. Nu pot să-mi explic ce fericire vezi în faptul că eşti servitoarea servitorilor dela castel şi de unde îţi vine teama de a fi nenorocită, dacă stai cu mine, nu ca servitoare, ci ca fiica şi prietena mea. Nu se poate oare să-ţi fac şi eu vreun serviciu? Cere-mi tot ce doreşti şi îţi dau cuvântul meu de onoare că îţi voi îndeplini cererea, numai să fie în puterea mea.

— Ei bine, răspunse Liliana, mă întemeiez pe cuvântul d-voastră. Lăsaţi-mi puţin timp să mă gândesc. Poate nu e îndepărtată ziua în care va depinde de d-voastră de a mă face cea mai fericită. Până atunci, vă rog să mă lăsaţi în starea umilă în care mă găsesc.

„Iar acuma, încheie Liliana, daţi-mi voe să mă duc; copilul portăresei este bolnav şi nu pot să-l mai las singur".

Acestea zise, Liliana făcu o plecăciune adâncă şi respectoasă şi eşi din camera doamnei Ruxandra.

BCU IASI

Fundațiunea Regele Ferdinand
Institutul de Educație
și
Școlar de Științe
REGINA MARIA

SE DESCOPERĂ CINE ESTE LILIANA

Doamna Ruxandra, soția cavalerului Costea Filioară, avea un suflet bun și un caracter nobil. Știa să prețuiască eroismul și generozitatea Lilianei și se purta cu dânsa cu o dragoste de mamă. Însă, purtarea Lilianei îi părea foarte ciudată și credea — știm că în această privință avea dreptate — că Liliana are vreun secret, pe care îl ține bine ascuns.

De acea, doamna Ruxandra, stând pe gânduri, își zicea în sinea ei :

Doamna Ruxandra ascultând la ușa temniței.

„Cum e cu putință ca o slujnică de rând, fiica unui cărbunar ce trăiește în pădure, să aibe astfel de sentimente nobile ? De unde și cine a învățat-o să

vorbească așa de frumos și în cuvinte așa de alese ? Tot timpul, cât a stat de vorbă cu mine, prin felul ei de a vorbi, de a sta și de a se prezinta, îți făcea impresia, nu a unei servitoare lipsită de orice învățătură, ci a unei domnișoare trăită în înalta societate și având o creștere cât se poate de îngrijită și aleasă.

„Mă mir și nu mă pot dumeri în nici un fel. De asemenea, nu înțeleg de loc din ce cauză n'a primit propunerea de a sta cu mine. Se vede că e la mijloc o taină, pe care mă voiu sili să o aflu".

După aceea, doamna Ruxandra chemă pe bătrânul paznic al castelului și îi spuse să supravegheze de aproape pe Liliana și tot ce face ea la castel. Câteva zile la rând, paznicul n'avu altceva de observat decât că Liliana muncea fără odihnă din zori de zi și până seara târziu.

Insă, într'o dimineață, omul acesta intră foarte alarmat la doamna Ruxandra. „Azi noapte, zise el, după ce toată lumea de aici se culcase și adormise, Liliana se duse să viziteze la închisoare pe cel mai mare dușman al nostru, pe cavalerul Preda de Răsvadă, și stătu cu dânsul mai multe ore.

„Fapta aceasta, adăugă paznicul, mi se pare foarte periculoasă. Liliana ar putea pricinui o nenorocire grozavă dacă l-ar ajuta pe cavalerul Preda să fugă din temniță. Indrăzneață cum s'a dovedit că este, nu i-ar lipsi curajul pentru așa ceva. Imi pare numai rău că n'am putut auzi ce și-au vorbit ei doi între dânșii. Am tras bine cu urechia după ușa temniței, dar n'am putut auzi decât un murmur nelămurit".

Adevărul este că Preda și Liliana au vorbit destul de tare, însă bătrânul paznic era aproape surd deabinelea.

Mare și nespusă fu mirarea doamnei Ruxandra la auzul veștilor aduse de paznic.

„Cavalerul Preda, zise ea, precum mi-a spus de mai multe ori soțul meu, e dușmanul nostru de moarte. El nu poate nutri pentru noi decât o dușmănie neîmpăcată. De aceea, prietenia lui cu Liliana nu-mi place deloc. Și de aceea, este neove să mă lămuresc prin mine însămi".

Ii porunci, așa dar, paznicului să supravegheze și mai aproape pe Liliana și să vină să-i spună numai decât, îndată ce vede că s'a dus din nou la închisoare.

După câteva zile, bătrânul paznic se duse alergând la doamna Ruxandra, după ce bătuse miezul nopții. „Liliana e acolo !" strigă el.

Doamna Ruxandra își aruncă pe umeri o manta și se duse de grabă, ca să asculte la ușa temniței.

„Știu, își zise ea, că nu e frumos ceeace fac, însă mă gândesc la binele Lilianei și la interesul familiei mele".

Ușa temniței era întredeschisă, așa că ea putea să audă totul.

„Persicile acestea, zicea cavalerul Preda, sunt delicioase la gust și seamănă așa de mult cu persicile din grădina castelului nostru.

— Când le văd, răspunse Liliana, ochii mi se umplu de lacrimi.

O, dacă aș putea culege din persicile din grădina noastră și să ți le aduc, așa cum făceam odinioară !

— Mulțumesc lui Dumnezeu, îi întorcea vorba tatăl ei, că ai putut să-mi aduci și acestea. Nu mi-ai spus că n'au fost în total decât zece persici și că generoasa doamnă Ruxandra ți-a dat trei din ele ? Aceasta înseamnă că ea este foarte bună pentru tine.

— Da, e adevărat, zicea Liliana, și de aceea cred că e mai bine să-i spun că sunt fiica ta. Știu că ea va păstra secretul și că ne va ajuta să obținem dela soțul ei, cavalerul Costea, libertatea ta.

— Eu unul nu gândesc la fel, răspunse cavalerul Preda. Tu, Liliano, nu știi cât de mult mă urăște cavalerul Costea. De aceea, inima doamnei Ruxandra poate fi bună și simțitoare, însă cavalerul Costea are o inimă de piatră.

— Cred totuși, îi zise Liliana, că în ziua, în care cavalerul Costea va afla că eu, fiica ta, i-am scăpt copilul dela moarte, nu te va lăsa să mori în temnița aceasta. Dacă mă arunc la picioarele lui și dacă îl rog frumos, sunt încredințată că mă va asculta. Iar când îi vom arăta și dovedi că tu, jefuit și batjocorit de el, îl iubești și-i dorești binele ; că tu m'ai învățat pe mine să-l

iert, să iubesc pe toți ai săi și să caut să le fiu de folos. Când îi vom lămuri că fără poveţele tale bune, eu nu m'aș fi coborât în puţ, unde mă amenința o mare primejdie, ca să-i scap copilul. Când, prin urmare, îi vom arăta că în realitate tu i-ai scăpat copilul dela moarte, este oare cu putință ca inima cavalerului Costea să nu se înmoaie și ca în sufletul lui să nu pătrundă bunătatea ?

—Se poate întâmpla și minunea aceasta, răspunse încet și grav cavalerul Preda. Insă, deocamdată, nu e nimic de făcut : trebue să stau în închisoare până la întoarcerea lui. Chiar dacă nobila doamnă Ruxandra mi-ar da drumul, eu nu voi primi să ies fără consimţământul cavalerului Costea. Nu vreau să-i fac acestei femei așa de bune nici un rău și nici o supărare".

Doamna Ruxandra nu mai avea nevoe să stea la ușa temniței și să asculte. Auzise tot ce trebuia să audă. Se întoarse, așa dar, în camera ei și se culcă, fără să poată închide ochii toată noaptea. Era cuprinsă în acelaș timp de mirare, de admirație și de multă durere sufletească.

„Așa dar, își zicea ea, Liliana, care face pe servitoarea de rând, este dintr'o familie tot așa de nobilă, ca și familia mea. Din dragoste pentru tatăl ei s'a băgat slujnică la o femeie ca portăreasa. Tot din dragoste pentru el n'a primit propunerea mea de a sta cu mine și la locuința mea.

Și ea mi-a scăpat pe Mihnea dela moarte, ea pe al cărei tată îl ţinem în temniță și ferecat în lanțuri.

„Nu, nu, strigă ea cu glas tare, nu se poate ca omul acesta așa de bun și așa de nobil să stea închis. Trebue să-i dăm libertatea și să-i înapoiem castelul și tot avutul de care a fost prădat. Trebue ca el și Liliana să fie din nou fericiți, așa precum merită pe deplin.

„Dece nu stă în puterea mea să-i dau numai decât drumul și să-i înapoiez castelul și tot ce i s'a luat ? Dar de îndată ce se întoarce soțul meu, mă voi ruga de el și voi plânge, cerând libertatea și averea cavalerului Preda.

„Până atunci, însă, cum să mă port cu Liliana ? Da, își zise doamna Ruxandra după ce se gândi un răstimp, e mai bine să păstrez secretul și să nu se afle la castel cine este ea. Va fi bănuită, urmărită și nu va putea să-și viziteze pe tatăl ei. Ba chiar e mai bine să nu-i spun nici ei ce am aflat în noaptea aceasta. Ar fi să pun și pe dânsa și pe tatăl ei în mare încurcătură.

„Insă, voi căuta să-i ajut în secret pe amândoi până în ziua, pe care o cred apropiată, când voi putea să dau totul pe față spre binele acestor oameni buni și nobili, așa cum nu se mai găsesc".

Biblioteca Regele Ferdinand I
Institutului de Educație
al
Fiicelor de Ofițeri
REGINA MARIA
IAȘI

LILIANA CERE LIBERTATEA TATĂLUI SĂU

Chiar în dimineața zilei următoare, doamna Ruxandra, soția cavalerului Costea Filioară, chemă la dânsa pe Liliana, primind-o cu mai multă dragoste și politețe de cum făcuse până atunci. „Copila mea, îi zise ea, am aflat că ți-e milă de cavalerul Preda, care stă închis în temnița dela castel și cauți să-l ajuți. Nu te cert pentru fapta aceasta, din potrivă. Insă, tu ești săracă și n'ai nimic. De aceea, să știi că de azi încolo vei lua dela mine mâncare și băutură pentru cavaler".

De atunci, fericita Liliana ducea tatălui său mâncări bune și câte o sticlă de vin vechiu.

In afară de aceasta, doamna Ruxandra, însoțită de copiii săi, mergea în toate zilele la locuința portăresei, vrând, spunea ea, să viziteze pe salvatoarea fiului său. Mai orândui ca Liliana să-și petreacă orele libere la castel în apartamentele ei, dându-i voe să aducă și pe copiii portăresei.

E de prisos să spunem cât de mândră și onorată se simțea portăreasa, care se purta acum cu Liliana cu toată blândețea.

Doamna Ruxandra aștepta însă cu nerăbdare întoacerea soțului său, cavalerul Costea Filioară. In sfârșit, într'o bună zi cavalerul acesta se întoarse la castel, urmat de cea mai mare parte din trupele cu care plecase la războiu.

Indată ce intră în curtea castelului, sări de pe cal și alergă să-și îmbrățișeze cu bucurie pe soție și pe copiii săi, cari îi ieșiseră întru întâmpinare. După aceea, urmat de familie, de cavaleri și scutieri și de cei mai viteji războinici, se duse în sala cea mare a castelului.

După ce se mai potoli bucuria primelor momente și pe când cavalerul Costea nu-și lua ochii de pe fiul său **Mihnea,** doamna Ruxandra deschise vorba și îi povesti cum Mihnea căzuse în puț și cum fusese scăpat de Liliana. Ii povesti groaznica întâmplare cu toate amănuntele și în modul cel mai însuflețit.

Cavalerul Costea s'a simțit străbătut de fiori în tot corpul.

Dar doamna Ruxandra îi aduse și haina pe care Mihnea o purta în ziua aceea, haină pe care ea o păstrase în amintirea acelei zile. Ii arătă soțului ei locul unde această haină se agățase de cârligul din puț.

Cavalerul Costea se uită cu băgare de seamă la haină, apoi zise cuprins de groază :

„Ajutorul a sosit tocmai la timp ; dacă s'ar mai fi rupt câteva fire, Mihnea era pierdut și înecat. Servitoarea aceasta ne-a făcut cel mai mare bine, dovedind tot odată un eroism cum rar întâlnești chiar la bărbați... Dar, întrebă Costea pe soția sa, nu-i așa că ai răsplătit-o ?

— N'am răsplătit-o, îi răspunse

doamna Ruxandra, fiindcă am vrut să-ţi las ţie grija aceasta. Ceeace i-aş fi putut da eu, îmi părea puţin, ba chiar nimic. Nu uita că sărmana fată şi-a pus în primejdie viaţa şi că un astfel de serviciu nu poate fi plătit cu o sumă oarecare de bani. De aceea, i-am spus că aştept să te întorci şi să o răsplăteşti ; sper că nu mă vei face să rosesc înaintea ei".

Nici odată în viaţa sa cavalerul Costea nu fusese aşa de mişcat. Iute cum era de felul său, ceru să vadă numai decât pe Liliana.

Pe un ton modest şi liniştit, Liliana îi răspunse precum urmează :

„Aţi spus un cuvânt mare şi aceşti nobili cavaleri sunt martori. Aşa dar, v'aş putea cere orice favoare şi n'aţi putea să mă refuzaţi. Insă, nu cer nici o favoare, ci vă rog să-mi faceţi numai dreptate. Daţi tatălui meu tot ce i-aţi luat.

— Ce? Cum? întrebă cavalerul Costea, izbit de cuvintele acestea. Eu aş fi jefuit, eu aş fi luat ceva tatălui tău ! Dar cine eşti tu şi cine este tatăl tău ?

— Sunt Liliana, fiica unică a cavale-

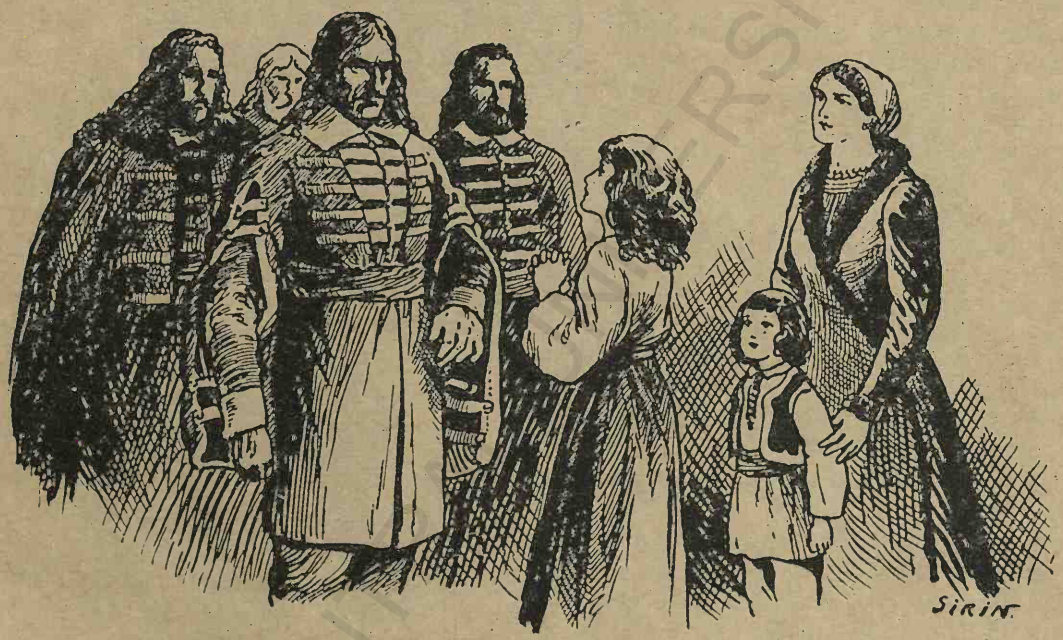

„Daţi tatălui meu tot ce i-aţi luat." (pag. 53).

A fost chemată, iar Liliana intră în sală, păşind cu modestie, dar şi cu o demnitate înăscută.

Cavalerul Costea o salută cu toată bucuria. „Bine ai venit, viteaza vitezelor, îi zise el. Bine ai venit, mântuitoarea fiului meu !... Dar parcă ne cunoaştem, adăugă el. Te-am văzut în în treacăt într'o zi în camera portarilor. Nu mi-aş fi putut închipui să ai atâta curaj. Ne-ai făcut cel mai mare bine; fără curajul tău eroic, eu aş fi fost astăzi tatăl cel mai nenorocit. Cere-mi, prin urmare, tot ce doreşti şi fii sigură că vei căpăta. Chiar de mi-ai cere castelul acesta sau castelul dela Răzvadă, ţi le-aş da numai decât".

rului Preda de Răsvadă. Daţi tatălui meu drumul din închisoare şi daţi-i castelul şi avutul ce i-aţi luat".

Cavalerii străini, scutierii şi toţi razboinici din sală fură cuprinşi de o nespusă mirare. Cavalerul Costea făcu câţiva paşi îndărăt şi se opri locului ca împietrit. Dacă fapta eroică a Lilianei îi produsese o emoţiune puternică şi adâncă, simţea însă că în momentul acela se trezeşte într'ânsul cu o putere şi mai mare ura nepotolită ce nutrea de atâţia ani împotriva cavalerului Preda.

Se făcuse la faţă galben ca turta de ceară, iar cu ochii arunca în jurul său priviri sălbatice.

Speriaţi de această schimbare bruscă, toţi cei de faţă se priveau în tăcere şi păreau foarte încurcaţi şi obosiţi. Doamna Ruxandra rupse tăcerea şi zise: „Numai de câteva zile am aflat că sub această îmbrăcăminte grosolană de servitoare se ascunde fiica vrednică a cavalerului Preda de Răsvadă. Imbrăcată în felul acesta, a venit la castelul nostru şi s'a băgat ca slujnică la portari, îndurând cu o răbdare îngerească grosolăniile portăresei, o femeie cu care nu s'au putut împăca şi n'au putut trăi nici servitoarele cele mai de rând.

„Toate acestea Liliana le-a făcut din dragoste pentru tatăl ei, ca să-l poată vedea şi vizita în temniţă, ca să-i mai îndulcească traiul aşa de trist, ca să-l servească şi să împartă cu el pâinea de care se lipsea ea însăşi.

„Din dragoste pentru tatăl ei, zise mai departe doamna Ruxandra, această fiică aşa de vrednică făcea servicii din cele mai grele şi mai ordinare. Imi sângera inima când, privind dela fereastră, vedeam că duduia Liliana care prin naştere este tot aşa de nobilă ca şi noi, mergea desculţă prin frig şi ploaie, purtând pe umerii ei delicaţi găleţi mari de apă sau măturând curtea castelului.

„N'am spus la nimeni — nici ei chiar — că ştiu cine este ; nu vroiam să iau vreo măsură fără voia ta ; de aceea, iubitul meu soţ, aşteptam cu nerăbdare să te înapoiezi. Iar acum las ca în tine să vorbească bunătatea şi sentimentul de omenie. Chiar dacă Liliana n'ar fi scăpat dela moarte pe iubitul nostru Mihnea, admirabila ei purtare, dragostea ei către tatăl său ar fi deajuns ca să-i îndeplineşti cererea şi să te împaci cu tatăl unei astfel de fete.

— Pe sabia mea ! exclamă unul din cavalerii de faţă, purtarea acestei nobile dudui faţă de tatăl ei întrece cu mult ceeace a avut curajul să facă pentru copilul căzut în puţul castelului. Prin lungile şi neînchipuit de grelele suferinţe ce a îndurat pentru tatăl ei cu o tărie de necrezut, a dovedit o rară măreţie şi nobleţe de suflet. Inima care e capabilă de o asemenea dragoste faţă de părinţi, este o adevărată comoară. In locul tău, prietene Costea, n'aş sta o clipă la îndoială asupra ceeace am de făcut.

— Cavalere Costea, grăi un alt cavaler, dacă Preda de Răsvadă nutrea în adevăr sentimente de duşmănie împotriva ta, până acum ţi-ar fi putut face mult rău. Nu uita că pe când tu erai dus departe, fica lui Preda ţinea cheile temniţei. In locul lui Preda, oricine altul s'ar fi folosit de prilejul acesta, ca în timpul nopţii să dea castelului foc şi să scape în zăpăceala ce s'ar fi produs. Totuşi, cavalerul Preda nici nu s'a gândit să facă aşa ceva. Vezi, prin urmare, că n'ai dreptate să-i porţi duşmănie şi să-l urăşti".

Cavalerul Costea stătea în picioare nemişcat şi nu spunea un cuvânt. Respira din greu şi cu mâna îşi freca fruntea ce-i ardea. Se părea că n'auzise nimic din tot ce-i spuseseră soţia sa şi cei doi cavaleri.

Privirile tuturor erau îndreptate spre dânsul. Cât despre Liliana, biata de ea suspina, ţinând ochii ridicaţi spre cer. O tăcere mohorâtă şi apăsătoare domnea în sală.

Doamna Ruxandra se apropie atunci de cavalerul Costea şi îi vorbi în felul următor :

„Ascultă-mă, iubitul meu soţ, începu ea adânc mişcată. Mai am câteva cuvinte de spus. Eşti în mare greşală, când crezi că Preda de Răsvadă îţi este duşman. Dacă ar fi aşa, te-aş ruga eu, soţia ta devotată, să-i dai drumul ?

„Eu singură am descoperit cine este Liliana. Oamenii dela castel nici nu bănuiau cine este, fiind încredinţaţi cu toţii că nu e decât o servitoare dintr'o familie săracă şi de rând. Numai eu am putut afla că în timpul nopţii Liliana se ducea la închisoare, ca să-şi vadă pe tatăl ei.

„Am ţinut să ştiu scopul acestor vizite de noapte. O spun, deşi mă roşesc la gândul că am putut face aşa ceva, că m'am dus la miezul nopţii ca să ascult cu urechia la uşa temniţei şi să aud ce îşi vorbesc între ei tatăl şi cu fica. Am săvârşit această faptă pentru care îmi fac imputări eu însămi, numai pentru siguranţa ta, a castelului

tău și a vieței tale. Vezi la ce m'a împins devotamentul ce îți port.

„Vroiam să mă asigur prin mine însămi ca nu cumva să pună ceva la cale împotriva ta. Nici Liliana, nici cavalerul Preda nu puteau să bănuiască măcar că le auzeam conversația.

„Ei bine, Dumnezeu mi-e martor, că tot ce am auzit, au fost numai cuvinte de bunătate, de omenie și de iertare. Cu toate că a fost pus în lanțuri, cavalerul Preda nu știe ce este ura și nu se gândește la răzbunare. Nu numai că a aprobat fapta fiicei sale, dar pot spune că dela el a pornit această faptă. Indemnurile și poveștele lui au făcut-o pe Liliana să ne iubească și să ne facă toate serviciile ce depindeau de ea. Fără sfaturile lui de iertare și generozitate, Liliana s'ar fi hotărât cu greu să scape pe Mihnea dela moarte. Așa că lui, bunului cavaler Preda, îi datorezi scăparea copilului nostru.

„Așa dar, cum este cu putință ca el să-ți fie dușman? Și cum ai putea să păstrezi ură împotriva lui?

„Dece stai la îndoială și nu iei o hotărâre? Costea, iubitul meu soț, nici nu-mi pot închipui că tu vei lăsa pe Liliana să iasă din sala aceasta, fără să-i fi îndeplinit cererea".

In sfârșit, vorbi și cavalerul Costea, zicând cu un glas întunecat și înăbușit: „Liliana să-și ia îndărăt castelul dela Răzvadă și cu tot ce-i aparține; n'am nimic împotrivă, cât despre cavalerul Preda, trebue să stea închis acolo unde se găsește".

Spunând acestea, Costea nici nu se uita la soția sa. Dar doamna Ruxandra, adânc turburată și vărsând șiroaie de lacrimi, luă de mână pe Mihnea și-i zise: „Vino, copilul meu, și roagă pe tatăl tău pentru Liliana, care te-a scăpat dela moarte; roagă-l ca să nu-i îndeplinească rugămintea numai pe jumătate. Ingenunchiază înaintea lui; iată, îi cad și eu la picioare, ca să-l rugăm împreună. Repetă cuvintele ce-ți voi spune".

/ Doamna Ruxandra și Mihnea se roagă pentru cavalerul Preda.

Micuțul Mihnea văzu lacrimile mamei sale și se uită la Liliana, la care ținea așa de mult. Văzu că Liliana stătea tristă și avea ochii plini de la-

crimi. Pe de altă parte, înfățișarea întunecată a cavalerului Costea îl speria. Simțea în sufletul său de copil că trebue să potolească mânia tatălui său. Căzu în genunchi, ridică spre el mânuțile-i tremurătoare și repetă cuvintele mamei sale cu o voce, care mișcă pe toți cei de față.

„Tăticule, nu fi neînduplecat și nu mai sta la îndoială. Dă-i tatălui Lilianei libertatea, fiindcă nici Liliana n'a stat la îndoială, ca să-și pună pentru scăparea mea viața în primejdie. Ea m'a scăpat de groaznica moarte în apă. Nu-l lăsa pe tatăl ei să moară în temniță. Dacă mă vezi astăzi în viață, este grație Lilianei; fă ca și ea să-ți datoreze ție pe tatăl ei, pe care îl iubește așa de mult.

„Nu-ți întoarce privirile ; privește-mă și gândește-te că fără Liliana nu m'ai fi văzut astăzi. Acești ochi plini de lacrimi ce ridic spre tine și aceste mâini cu cari îți îmbrățișez genunchii ar fi fost în momentul de față în mormânt.

— Ajunge !... Oprește !" strigă deodată cavalerul Costea, care se căznea în zadar să-și oprească lacrimile. Intorcându-se apoi spre Liliana, îi zise : „Tatăl tău este liber; îi dau îndărăt castelul și tot ce i-am luat. Văd că am fost nedrept cu el. Un tată, care a știut să crească astfel de fiică, nu poate să fie om rău.

— Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeu!" strigă doamna Ruxandra, îmbrățișându-și soțul și vărsând lacrimi de bucurie. „Copilul meu, zise ea lui Mihnea, sărută-i tatei mâna".

Liliana se credea că nu mai este pe pământ și că plutește sus în cer. Cei doi cavaleri streini nici nu-și mai ascundeau lacrimile ce le curgeau. Amândoi întinseră cavalerului Costea mâna, ca doi buni camarazi de arme.

„Pentru fapta ta generoasă, îi zise unul dintr'înșii, să știi că din momentul acesta a crescut în mine stima și dragostea ce-ți port.

— Te-ai purtat, așa cum se cuvine unui adevărat cavaler, îi zise al doilea, adăugând : a fi drept, e mai frumos și mai de preț decât a fi curagios. A ști să te învingi pe tine însuți, este o faptă mai de cinste decât a învinge pe dușmani."

De asemenea, scutierii și toți războinicii cari erau de față, cu greu își puteau ascunde bucuria. La urmă, nu mai putură să păstreze tăcerea, ci izbucniră zicând : „E frumos ! Este foarte bine ! E o faptă nobilă !"

In sfârșit, strigară cu toții într'un glas: „Trăiască nobilul cavaler Costea, trăiască buna doamnă Ruxandra și micul Mihnea ! Trăiască Liliana și cavalerul Preda de Răsvadă !"

BCU IASI/CENTRU

Fundaţiunea Regele Fe...
Institutul de E...
al
ficelor de Cl...
„REGINA ...
IAŞI

LILIANA DUCE TATĂLUI EI VESTEA CEA BUNĂ

Din momentul în care în inima lui Costea Filioară pătrunseseră nobilele sentimente de omenie, el părea că nu mai este acelaş om. Ii se liniştise sufletul, se înseninase la chip şi ochii îi străluceau de bucurie.

„Tăticule, îi zise Mihnea, acum arăţi mai frumos, mai bun şi de aceia te iubesc mai mult".

Liliana se apropiă şi ea de cavalerul Costea, exprimându-şi recunoştinţa în cuvinte din cele mai înduioşătoare.

„Scumpă duduie, îi zise Costea, nu

„Frumosule copil! Dumnezeu să te facă să creşti sănătos"... (pag. 59).

merit nici o laudă şi nici o mulţumire. Mai bine haidem să mergem la tatăl dumitale. Socotesc din parte-mi ca o crimă să-l las să mai zacă în închisoare... Dar, fiindcă d-tale îţi datoreşte scăparea, tot d-ta trebue să-i duci vestea cea bună. Te rog, însă, spune-i să mă ierte şi pe mine pentru nedreptatea de care m'am făcut vinovat faţă de el".

Insă doamna Ruxandra chemă printr'un semn pe soţul său la o parte şi-i spuse ceva la ureche. Cavalerul Costea dădu din cap, arătând că este de aceiaşi părere.

După aceea, doamna Ruxandra zise Lilianei: „Dragă Liliano, vino un moment cu mine". O conduse într'un apartament luxos unde pregătise de câtva timp haine şi giuvaericale pentru ziua în care Liliana şi-ar căpăta din nou rangul de nobleţă.

Liliana se spălă, ca să-şi ia de pe faţă stratul de culoare închisă, care îi schimba înfăţişarea. Apoi doamna Ruxandra îi potrivi frumosul păr în bucle naturale şi o îmbrăcă într'o rochie de toată frumuseţea. Aşa gătită şi îmbrăcată, Liliana era în adevăr fermecătoare.

Doamna Ruxandra o privi câtva timp cu un zâmbet de plăcere, îi dete apoi o casetă de lemn de abanos de un negru strălucitor şi încrustată cu aur. Deschise caseta şi zise Lilianei: „Aicea sunt toate bijuteriile răposatei tale mame. Soţul meu le-a luat dela castelul vostru şi mi le-a dat mie. Eu însă nu m'am atins de ele, ci le-am păstrat pentru ziua în care aş putea să ţi le dau îndărât. Aşa dar, primeşte-le din mâinile mele".

Liliana primi bijuteriile cu un sentiment de recunoştinţă şi vărsă multe lacrimi, amintindu-şi de iubita sa mamă.

„Lacrimile ce strălucesc în ochii tăi, îi zise doamna Ruxandra, sunt mult mai preţioase decât perlele acestea".

După aceasta, îi puse perlele în părul Lilianei, îi trecu de gât un colier frumos, îi puse în urechi o pereche de cercei strălucitori, iar în deget un foarte preţios inel de diamant. Insoţi apoi pe Liliana până la uşa temniţei în care era închis cavalerul Preda de Răsvadă.

Liliana deschise grăbită uşa şi intră în temniţă strigând: „Tată, eşti liber!" Insă, care nu-i fu mirarea, când văzu că tatăl său e îmbrăcat în costumul de cavaler ce purta în zilele de sărbătoare şi că alături de el stăteau cei doi cavaleri străini, cari veniseră la castel.

Iată ce s'a întâmplat. Când doamna Ruxandra chemase la o parte pe soţul său Costea, îi propusese ca ea să îmbrace pe Liliana în haine de domnişoară nobilă, iar el să trimită lui Preda costumul de cavaler al acestuia şi să mai roage pe cei doi cavaleri străini să meargă la temniţă şi să stea cu Preda, dar fără să-i spună că a fost pus în libertate. Vestea aceasta trebuia să i-o ducă Liliana.

Cavalerul Preda îmbrăţişă pe Liliana cu un sentiment de nespusă înduioşare. „Iubita mea copilă! îi zise el. Ai câştigat cu ajutorul lui Dumnezeu o biruinţă pe care o armată întreagă n'ar fi putut-o câştiga. Bunătatea ta şi puterea dragostei tale pentru mine, tatăl tău, a cucerit inima cavalerului Costea Filioară şi din duşman, l-au făcut să ne fie un prieten. Să mulţumim lui Dumnezeu care a încoronat cu o izbândă aşa de frumoasă toate sforţările tale şi toată jertfa ta".

Dar cavalerul Preda se simţi foarte mişcat şi i se umplură ochii de lacrimi, când văzu că Liliana are pe ea bijuteriile rămase dela mama ei.

In timpul acesta, cei doi cavaleri străini admirau frumuseţea Lilianei. „Scumpă duduie, grăi unul din ei este nepreţuită jertfa ce ai făcut pentru scăparea tatălui tău. Ti-ai întunecat de bună voie frumuseţea, acoperindu-ţi faţa cu un strat de culoare închisă şi te-ai îmbrăcat în haine de servitoare. Jur că eşti frumoasă ca un înger".

Liliana s'a făcut roşie la cuvintele acestea. „Mai preţioasă decât frumuseţea Lilianei, grăi la rândul său al doilea cavaler, a fost dragostea ei părintească. Până astăzi, asemeni unui înger, se cobora în temniţa tatălui ei, ca să-i îndulcească suferinţa. Tot ca un înger apare şi astăzi, ca să-i vestească libertatea pe care i-a câştigat-o".

Liliana zise atunci tatălui său că e rugat de cavalerul Costea, să-l ierte. „Știi că l'am iertat de mult", îi răspunse Preda.

Pe când spunea cuvintele acestea, ușa temniței se deschise și intrară cavalerul Costea, doamna Ruxandra și copilul lor Mihnea.

Preda și Costea își întinseră unul altuia mâna și se îmbrățișară cu o adevărată prietenie. Pierise orice vrajbă dintre dânșii și își jurară să trăiască de azi încolo ca doi frați buni.

Bunul Preda simți o deosebită bucurie, văzând pe drăguțul Mihnea, pe care Liliana îl scăpase de la moarte. Se așeză pe banca de piatră din temniță și îi zise mângâindu-l cu dragoste: „Frumosule copil! Dumnezeu să te facă să crești sănătos pentru bucuria tatălui tău și a mamei tale.

— Să dea Dumnezeu, adaugă doamna Ruxandra, ca Mihnea să ne iubească pe noi, așa cum Liliana te-a iubit pe d-ta. Să-i semene Lilianei și atunci vom fi părinții cei mai fericiți".

Ziua aceia se încheie printr'un ospăț vesel, dat în marea sală a castelului. In cele două locuri de onoare fură așezați cavalerul Preda și Liliana. Cavalerul Costea șezu lângă Preda, iar doamna Ruxandra lângă Liliana.

„De când sunt, zise Costea, n'am fost niciodată așa de mulțumit și fericit, cum mă simt astăzi. Imi otrăveam viața cu dușmănia oarbă ce-ți purtam, iubitul meu Preda. Acum îmi dau seama că ura și vrajba vin din iad, pe când prietenia și dragostea sunt dela Dumnezeu din cer".

Pe masă erau fumoase cupe de argint, aurite pe dinlăuntru. Insă, înaintea lui Preda fusese pusă marea cupă în care obișnuia să bea vin la castelul său și la care ținea, fiind o amintire de la bunicul său.

Liliana o observase dela prima clipă și printr'o privire de recunoștință, îi arătă doamnei Ruxandra cât de mișcată era de atenția aceasta.

Cavalerul Costea bău cel dintâiu, închinând paharul în sănătatea lui Preda și a Lilianei. Cei doi cavaleri străini făcură la fel. Bău și cavalerul Preda, însă zise cu tâlc: „Iată un vin față de care trebue să fim cu băgare de seamă. Ar putea să trântească la pământ un cavaler, pe care nici un dușman nu l'ar fi putut doborî".

Cavalerul Costea se porni să râdă. Ii plăcu lauda adusă vinului său, dar prinse și tâlcul cuvintelor lui Preda.

„Te înțeleg, prietene, îi zise el. Și în tinerețele noastre, când eram împreună în serviciul Prințului, ne sfătuiai să fim cumpătați la băutură. Insă, fii liniștit: astăzi vom sărbători împăcarea noastră, fără să fim trântiți la pământ. Dar să punem puțină rânduială. Fiecare din noi, mai înainte de a bea, trebue să facă o urare".

Cavalerul Preda ridică atunci cupa sa și zise: „Să dea Dumnezeu ca toți Românii să trăiască în unire și în frăție, fără să se certe și să se sfâșie între dânșii!

— Să dea Dumnezeu, ură unul din cei doi cavaleri străini, ca toate femeile și toate fetele de pe pământul românesc să semene nobilei doamne Ruxandra, încântătoarei dudui Liliana și răposatei soții a cavalerului Preda!

— Să dea Dumnezeu, grăi la rândul său al doilea cavaler, ca toți părinții să-și crească pe copii, așa cum cavalerul Preda și soția sa au crescut pe fiica lor! Și să dea Dumnezeu ca toți copiii să cinstească și să iubească pe părinții lor, așa cum duduia Liliana își iubește pe tatăl său!"

Cavalerul Costea încheie cu cuvintele următoare: „Să dea Dumnezeu ca toți părinții să găsească în virtuțile copiilor lor bucurii ca bucuria pe care cavalerul Preda o găsește în nobilele însușiri ale duduiei Liliana!"

CAVALERUL PREDA ŞI LILIANA IŞI RECAPĂTĂ CASTELUL

A doua zi disdedimineaţă, cavalerul Costea, îmbrăcat şi gătit de drum, intră în odaia cavalerului Preda.

„Prietene, îi zise el, vroiam să te conduc numai decât la castelul tău şi să ţi-l înapoiez cu tot ce îţi aparţine. Dar soţia mea Ruxandra s'a gândit că un castel părăsit atâta vreme pe mâna soldaţilor, nu trebue să fie într'o stare tocmai bună.

Cred că are dreptate. De aceea, până când să se pună acolo totul în rânduială, te rog să mai stai la mine cu Liliana. Aceste ziduri care te-au văzut cât de mult ai suferit, să ne vadă să petrecem câteva zile în bucurie şi bună prietenie".

Cavalerul Preda primi propunerea aceasta şi se duse cu Costea în sala cea mare a castelului, unde veniră şi cei doi cavaleri străini. Aceştia, după gustarea de dimineaţă, îşi luară rămas bun dela Costea şi dela Preda şi se întoarseră la castelele lor.

Rămaşi singuri, Costea îi propuse lui Preda să-i arate castelul şi bogăţiile ce conţinea, înţelegându-se ca după amiază să meargă la vânătoare.

„Vino mai întâiu să vezi portretele strămoşilor mei", îi zise Costea. Inaintea fiecărui portret Costea se oprea şi povestea lui Preda isprăvile cavalerului din portret.

Il plimbă apoi peste tot. Ii arătă arsenalul, unde Costea îngrămădise tot felul de arme şi îmbrăcăminte de război cum purtau cavalerii din vremea aceea, îl duse la grajduri, unde Preda admiră cai iuţi şi bine hrăniţi.

Ba a trebuit ca Preda să viziteze şi pivniţele mari, tăiate în stâncă şi boltite, să admire enormele butoaie şi să guste, vrând nevrând, din fiecare calitate de vin.

In sfârşit, s'au dus în curtea castelului, ca să vadă puţul pe care îl cunoaştem aşa de bine. Aruncându-şi privirile în fundul lui, atât Preda, cât şi Costea fură cuprinşi de spaimă ; însă, o dulce bucurie puse în acelaş timp stăpânire pe sufletele lor. Preda se gândea la nobila faptă a Lilianei, iar Costea la scăparea ca prin minune a fiului său. Gândul acesta îi aruncă pe cei doi părinţi unul în braţele celuilalt şi amândoi mulţumiră din nou lui Dumnezeu că binecuvântase sforţările Lilianei şi scăpase pe Mihnea.

In timpul acesta, doamna Ruxandra arătase Lilianei întreaga sa gospodărie, dulapurile sale pline cu pânză de o albeaţă strălucitoare, bogatele şi frumoasele sale broderii, ba chiar şi bucătăria garnisită cu vase cât se poate de curate.

După aceea, conduse pe Liliana într'o cameră separată, unde erau înşi-

rate dealungul pereţilor mai multe dulapuri. Doamna Ruxandra le deschise, iar Liliana văzu grămezi de pânză fină, îmbrăcăminte preţioasă şi tot felul de lucruri pe cari cavalerul Costea le luase dela castelul tatălui ei.

„Am păstrat lucrurile acestea cu cea mai mare grije, îi zise doamna Ruxandra, iar în zilele acestea le voiu trimite la castelul vostru.

„Am admirat însă hărnicia răposatei tale mame şi dragostea cu care se îngrijea de viitorul tău."

Insă Liliana ceru să facă o vizită care îi duceai cavalerului închis aşa mult de grije.

„Admir dragostea pentru tatăl d-tale şi văd că Dumnezeu şi nobilul meu stăpân au ştiut să te răsplătească.

„Dar să fi văzut pe nevastă-mea! Când a aflat vestea aceasta, cât p'aci să-şi piardă minţile. Insă acum n'are decât să vină ea însăşi să-ţi ceară iertare pentru purtarea ei aşa de grosolană."

Cei doi copii ai portarului stăteau sfioşi într'un colţ. Liliana se apropie de ei şi le vorbi cu bunătatea-i obicinuită.

Biata femeie se zăpăcise cu totul, văzând pe severul cavaler Costea. (pag. 62)

portăresei, iar doamna Ruxandra o însoţi. Pe când trecea prin curte, Preda şi Costea merseră cu ele.

Portarul se odihnea într'un fotoliu vechiu. Când auzi glasul cavalerului Costea, sări în sus şi alergă la uşă. O deschise şi văzu pe Liliana..

„O, Liliano, strigă el. Dar, iartă-mă vroiam să zic „duduie Liliano". Ce am aflat şi cât de mare a fost mirarea mea! Servitoarea noastră să fie fica cavalerului Preda de Răsvadă! E un lucru cu adevărat nemai pomenit. Va să zică, aceasta era pricina pentru Atunci căpătară şi ei curaj şi începură să-i vorbească.

„Cât eşti de frumoasă! îi zise fetiţa. Acum eşti cu totul alta.

— Cu atât mai bine, îi întări băiatul vorba. Inseamnă că vom avea servitoarea cea mai bună şi cea mai frumoasă."

Toţi cei de faţă râseră la auzul acestor cuvinte.

„Unde e mama voastră? întrebă Liliana pe copii.

— Acum era aici, îi răspunseră ei, însă, când a auzit că vin stăpânii cas-

telului, fugi pe uşe şi se duse să se ascundă la bucătărie".

Liliana merse şi ea la bucătărie şi se întoarse, aducând pe portăreasa. Biata femeie se zăpăcise cu totul, văzând înaintea sa pe severul cavaler Costea, pe doamna Ruxandra, precum şi pe cavalerul Preda şi pe Liliana, îmbrăcaţi în haine aşa de bogate. Schimba feţe, feţe şi nu mai ştia ce să zică.

„Vroiam să mă ascund într'o gaură de şarpe ca să nu mă vedeţi, pentru că ştiţi acum ce vorbe rele îi spuneam nobilei dudui Liliana.

Insă, dacă aş fi ştiut cine este, m'aş fi purtat cu dânsa cu totul într'altfel.

— Ascultă, femeie, îi întoarse vorba doamna Ruxandra, toţi oamenii sunt deopotrivă înaintea lui Dumnezeu. Impăratul cel mai puternic şi mai nobil, ca şi cerşetorul de rând, au aceiaşi origină.

De aceea, suntem datori să ne purtăm cu bunătate şi cu blândeţe cu oricine".

Portăreasa răspunse vărsând şiroaie de lacrimi şi rugându-se totodată de Liliana să o ierte.

„Ascultă să-ţi spun şi eu câteva cuvinte, îi zise Liliana. Nu e vorba de iertare, fiindcă nu sunt supărată pe tine. Aşteptam însă un prilej bun, ca să-ţi fac unele observaţii. Prilejul a venit acum.

„Mai întâiu, mărturisesc faţă de stăpânii tăi şi faţă de tatăl meu că ai însuşiri alese. Eşti, pentru bărbatul tău, o soţie devotată, eşti o mamă bună şi o gospodină bună. Eşti muncitoare şi îţi place ordinea şi curăţenia. De asemenea, eşti darnică pentru cei săraci şi drăguţă cu toată lumea, câtă vreme îţi păstrezi liniştea şi sângele rece.

„Insă, de îndată ce îţi pierzi stăpânirea asupra firei tale, nu mai ştii nici ce zici, nici ce faci. Iţi otrăveşti singură viaţa şi otrăveşti viaţa celor din jurul tău. De aceea, toată lumea te crede o femee rea. Sileşte-te să devii stăpână pe tine însăţi. Foloseşte-te de judecata rece, iar nu de mânia oarbă, care e socotită cu drept cuvânt ca un fel de nebunie. Cu răbdare şi cu blândeţe câştigi mai mult decât cu iuţeală şi supărare.

„Ia chiar de acum hotărârea să te îndrepţi; aminteşte-ţi de această hotărâre şi seara şi dimineaţa şi în timpul zilei. Dacă nu izbuteşti numai decât, să nu pierzi curajul.

„Când vei avea altă servitoare în locul meu, să nu-i ceri ca din prima zi să ştie să facă tot ce ştii tu să faci. Dă-ţi osteneala să o formezi, ai răbdare să-i arăţi de mai multe ori cum vrei să fie făcute treburile din casă. Indreaptă-o de greşelile ei cu bunătate şi cu îngăduinţă. Vei vedea că aşa te va asculta mai bine, că va căuta să faci după cum doreşti şi va avea pentru tine respect şi devotament.

„Pe lângă acesta, dacă izbuteşti să te lepezi de năravul tău de a te mânia pentru nimica toată, vei fi iubită şi stimată de toată lumea.

— Iată ce înseamnă a vorbi înţelept! exclamă cavalerul Costea. Mulţi bărbaţi şi multe femei s'ar putea folosi de poveţile acestea. Bine înţeles, afară de iubita mea soţie Ruxandra, care n'are nevoe de ele.

„Bună Liliano, adăugă el, ai o creştere desăvârşită şi eşti plină de înţelepciune; voi lua şi eu partea mea din sfaturile tale. Tot ce ai spus, se potriveşte de minune cu tot ce îmi spunea în repetite rânduri răposatul meu tată.

„Costea, Costea, îmi zicea el, mai multă judecată rece şi mai puţină iuţeală: aşa reuşeşti mai bine în lume".

Fundațiunea Regele Ferdinand I
Institutul de Educație
al
fiicelor de Clerici
„REGINA MARIA"
IAȘI

CAVALERUL PREDA ȘI LILIANA SE DUC LA CASTELUL LOR

După ce trecură câteva zile, cavalerul Costea, soția sa doamna Ruxandra, cavalerul Preda și Liliana porniră să

Anișoara dă Lilianei cheile castelului.

meargă la castelul dela Răsvadă, urmați de mulți războinici și servitori.

Vestea despre tot ce se întâmplase la castelul lui Costea Filioară se răspândise până la mari depărtări. In satele cari erau pe proprietățile cavalerului Costea, în toate cătunele prin cari treceau, locuitorii alergau să-i vadă și să se bucure de împăcarea în-

tre cei doi cavaleri. Mai ales, vroiau să vadă şi să admire pe Liliana, care arătase un devotament aşa de mare pentru tatăl ei şi al cărei curaj scăpase dela moarte pe fiul cavalerului Costea.

Insă, când intră pe proprietăţile sale, cavalerul Preda văzu cu mirare că peste tot domneşte tăcerea cea mai adâncă. Satele prin cari trecea păreau cu desăvârşire pustii.

Preda nu ştia cum să-şi explice liniştea aceasta. Dar când ajunse la poarta cea mare a cstelului său dela Răsvadă, înţelese totul. Curtea era plină de lume. Toţi supuşii săi se strânseseră acolo şi se aşezaseră în ordinea cea mai frumoasă: de o parte erau şiruri lungi de băeţaşi mici, de tineri şi de bărbaţi; în partea cealaltă erau fetiţele, fetele tinere şi femeile.

Toată mulţimea era îmbrăcată în haine de sărbătoare. Cărbunarul **Bătilă** trebuia să vorbească în numele bărbaţilor, pe când soţia sa stătea în fruntea femeilor.

Bătrânul preot dela castel compusese pentru Bătilă un discurs lung şi cu multe înfloriturі de stil, aşa cum se obişnuia pe vremea aceea.

Bătilă se căznise să-l înveţe pe din afară.

Luând, aşa dar, un aer grav şi solemn, începu în felul următor :

„Dat fiind că şi considerând că..., mai ales, având în vedere că... în împrejurarea ocaziunii..., în ocaziunea împrejurării...", dar se încurcă rău de tot şi nu putu să meargă mai departe.

Insă, îşi reveni numai decât şi zise: „Iartă-mă, bunul meu stăpân ! Din clipa în care m'am găsit în faţa dumitale, am uitat tot ce învăţasem pe din afară. De aceea, spun numai că acum pot muri mulţumit, fiindcă am apucat să văd această zi fericită".

La rândul ei, buna soţie a lui Bătilă, uitând de asemenea cuvântarea ce învăţase, n'a putut să ureze bun sosit cavalerului Preda şi Lilianei, decât vărsând lacrimi de bucurie. Şi din ochii tuturor celor strânşi în curtea castelului curgeau astfel de lacrimi. Nu mai puţin mişcaţi erau cavalerul Preda şi Liliana faţă de dragostea ce li se arăta de către mulţimea de popor.

Pe terasa dela intrarea castelului aşteptau cei doi cavaleri, cari fuseseră tovarăşii de arme şi apoi musafirii cavalerului Costea, precum şi alţi cavaleri, însoţiţi de soţiile şi copiii lor, îmbrăcaţi cu toţii în costume bogate.

Anişoara, prietena Lilianei şi fiica atât de bună a cărbunarului Bătilă, îmbrăcată în alb şi purtând pe cap o cunună de flori, purta pe braţe o pernă de purpură, împodobită cu ciucuri de aur. Pe perna aceasta erau cheile castelului, strălucind mai viu decât argintul.

Anişoara se apropie de Liliana şi-i zise: „Nobilă dudue, nu numai că tatăl d-tale îţi datoreşte scăparea din temniţă, dar dragostea ta pentru dânsul a putut să-i deschidă porţile castelului său. Primeşte, prin urmare, cheile acestea şi dă-le d-ta tatălui d-tale".

Liliana dete tatălui său perna cu cheile; cavalerul Preda le luă şi ridică spre cer o privire plină de recunoştinţă. Se gândea la groaznica noapte când, încărcat de lanţuri, fusese luat pe ploaie şi pe furtună dela castelul său, pe când Liliana îl urma plângând şi gemând. Amintirea acelor clipe îi păru şi mai înduioşătoare chiar decât frumoasa şi împunătoarea primire ce-i pregătise soţia cavalerului Costea.

De aceea, adresându-se celor de faţă, le zise: „Mai înainte de a păşi pragul acestei porţi, să mergem la biserieuţa castelului. Tot ce s'a petrecut, a fost îndreptat de mâna lui Dumnezeu pentru binele nostru. Dumnezeu ne-a schimbat durerea şi necazul în bucurie şi fericire. De aceea, să mergem mai întâiu la biserică pentru a-L slăvi şi a-I exprima întreaga noastră recunoştiinţă".

Cu toţii primiră cu bucurie propunerea aceasta şi se duseră la biserică.

După ce eşiră dela slujba sfântă din biserică, se aşezară la masă. Ospăţul era pregătit în sala mare a castelului. Pentru mulţimea de popor ce venise se întinseră mese în curte.

Insă cavalerul Preda n'avu răbdare să aştepte sfârşitul mesei, ci se duse

și el în curte, ca să-și vadă supușii. In mijlocul lor, părea ca un tată înconjurat de copiii săi. Mai întâiu merse drept la Bătilă și la soția acestuia.

„Vechiul și credincioșul meu prieten, îi zise Preda, tu care cu vrednica ta soție ați primit la locuința voastră pe copila mea și ați adăpostit-o cu atâta dragoste, tu nu vei mai părăsi castelul acesta, ci vei sta pururi lângă mine; te numesc scutierul meu. E o slujbă care se potrivește mai bine decât meseria de cărbunar. In tinerețele tale ai fost la cavalerie, știu că și acum ești un călăreț îndemânatic.

Buna ta soție va fi paznica porților castelului. Cât despre iubita ta fiică Anișoara, care în vremea de nenorocire a Lilianei i-a fost o prietenă așa de credincioasă, nu o va părăsi acum când a sosit vremea de fericire. Liliana nu poate găsi o prietenă mai bună și mai devotată decât Anișoara".

După aceasta, cavalerul Preda se duse la toate mesele și stătu de vorbă cu toți cei ce se ospătau. Știa să găsească un cuvânt plăcut pentru fiecare.

Mulți din țăranii chemați la ospățul din curte primeau, fie la sfârșitul fiecărei luni, fie la sfârșitul fiecărui an, ajutoare din partea cavalerului Preda. Insă, de când nenorocirile se abătuseră pe capul lui Preda, nimeni nu-i mai ajutase. Cavalerul Preda le promise că le va da și pe viitor ajutorul ce primeau în trecut. Vestea aceasta produse o bucurie generală.

Cu toții declarau că sunt gata să-și verse sângele pentru un stăpân așa de bun.

Impreună cu Preda, eșise în curte și cavalerul Costea. „Văd acum, zise acesta, că bunătatea face mai mult decât strășnicia și că e mai bine să fii iubit decât temut.

— Cel mai bun stăpân, răspunse cavalerul Preda, este acela care e urât de cei răi și iubit de cei buni".

Regele Ferdinand I
Institutul de Educație
al
Fiicelor de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

ALTE INTÂMPLĂRI DIN VIAȚA LILIANEI

Din ziua împăcării, între cavalerii Preda de Răsvadă și Costea de Filioară se legase o prietenie strânsă. Își făceau unul altuia foarte des vizite, iar cavalerul Costea cerea la toate sfatul înțelept al cavalerului Preda. Cât despre Liliana, ca socotea pe d-na Ruxandra ca pe o adevărată mamă și căuta să se folosească de experiența ei și de bunele povețe ce-i dădea.

Insă, de câtăva vreme cavalerul Costea nu venise în vizită la castelul de la Răsvadă. Căuta de asemenea diferite pretexte, ca să nu primească vizitele ce vroiau să-i facă Preda și Liliana. Dar într'o zi veni pe neașteptate și singur la castelul dela Răsvadă și invită pe Preda și pe Liliana să meargă numai decât cu ei la castelul său.

Când sosiră acolo, nici nu le lăsă bine timpul, ca să salute pe d-na Ruxandra, și le zise: „Prietene Preda și d-ta, dudue Liliana, veniți cu mine să vă arăt ceva".

Mirați de acest fel de a se purta, Preda și Liliana îl urmară cam fără voie. Costea îi duse în gangul întunecos unde se găsea temnița în care zăcuse Preda.

„Prietene, ce ai de gând să faci?" întrebă Preda nedumerit și oarecum speriat, pe când Liliana tremura toată.

In loc de răspuns, Costea deschise poarta temniței. Care nu fu mirarea lui Preda și a Lilianei când, în loc de temniță, văzură o bisericuță de toată frumusețea și bogăția!

Cavalerul Preda și Liliana își exprimară admirația.

„Știam că o să vă placă schimbarea aceasta le zise Costea și de aceea am ținut să vă fac o surpriză. Acesta este motivul pentru care n'am venit și nu v'am primit. Țineam să construesc mai întâiu bisericuța și pe urmă să vă chem să o vedeți. Primul gând l-a avut iubita mea soție Ruxandra.

„Dar să vă povestesc cum s'au petrecut lucrurile. Toamna trecută, după ce v'am condus la castelul vostru dela Răsvadă, Ruxandra m'a rugat să vizitez temnița în care ai stat închis tu, scumpul meu prieten Preda. M'am dus, cu toate că nu simțeam nici o atracție.

Când am intrat aicea, însă, am văzut cum dragostea de fiică și hărnicia Lilianei prefăcuse temnița cea neagră și murdară, cum o știam eu, într'o locuință curată și destul de plăcută.

„Parcă ar fi o biserică, iar nu o temniță! am exclamat eu.

— Ai avut o idee minunată, îmi întări vorba Ruxandra, adăogând: și eu mă gândeam de mult ca să prefacem această temniță într'un lăcaș de rugăciune care să fie ca o mărturie a recunoștinței noastre pentru scăparea de la moarte a iubitului nostru copil Mihnea".

„Gândul Ruxandrei îmi plăcu și așa

am adus meşteri, care au zidit bisericuţa ce vedeţi.

— Mâine, adăogă la rându-i doamna Ruxandra, care venise câteva minute mai târziu, va veni episcopul nostru, ca să o sfinţească. Am invitat la această sfântă ceremonie pe toţi cavalerii, prietenii noştri, cu soţiile şi copiii lor. Insă, dintre toţi oaspeţii cei mai scumpi inimilor noastre, eşti d-ta, bunule şi nobile cavaler Preda, şi tu, mult iubita mea Liliana".

Sfinţirea micei biserici s'a făcut în pe, părintele Episcop făcu slujba religioasă cu toată evlavia şi cu multă măreţie. La sfârşitul slujbei, întorcându-se spre credincioşii din biserică, vorbi precum urmează:

„Iubiţii mei fii şi fraţi întru Domnul nostru Iisus Cristos! Acest sfânt lăcaş s'a ridicat din dragostea părinţilor pentru fiul lor, care a fost scăpat din primejdia de moarte şi din dragostea pentru tatăl ei a unei fiice care este înzestrată cu virtuţile cele mai alese.

„Despre întâmplarea în sine n'am să

Cavalerul Costea conduse pe Preda şi pe Liliana la temniţă.

adevăr cu o solemnitate foarte frumoasă şi foarte înduioşetoare. Potrivit obiceiurilor de atunci, cavalerii erau îmbrăcaţi în ţinută de războiu, soţiile lor purtau rochii negre tivite cu fir de aur, iar fetele tinere erau îmbrăcate în alb şi aveau pe cap cununi de flori. Mihnea şi cele două surioare ale sale păreau ca nişte îngeri. Bisericuţa era împodobită cu verdeaţă, cu crăci de brad şi cu mulţime de flori. Numeroasele lumânări răspândeau o lumină strălucitoare, pe când nouri de tămâe se ridicau în aer.

Inconjurat de mai mulţi preoţi şi diaconi, îmbrăcaţi cu toţii în odăjdii scumvorbesc, fiindcă ştiţi cu toţii ce a făcut Liliana, ca să scape dela moarte pe copilul Mihnea. Tin însă să spun câteva cuvinte de învăţătură pentru părinţi şi pentru copii.

„Dumnezeu nu şi-a arătat în mod mai simţitor înţelepciunea şi bunătatea, decât punând în inima părinţilor o dragoste fără margini pentru copiii lor, o scânteie din nesfârşita Sa dragoste de oameni.

„De aceea, să se silească toţi părinţii să prezinte copiilor lor o icoană adevărată a bunătăţii divine. In felul acesta vor imita pe Dumnezeu. Această dragoste a părinţilor pentru copiii lor

să nu fie înăbușită și întuecată de gânduri rele și nici să nu fie prefăcută într'o îngăduință oarbă, care să strice caracterul copiilor și să-i facă să nu le vadă defectele și slăbiciunile.

care să strice caracterul copiilor și să-i facă să nu le vadă defectele și slăbiciunile.

„La rândul lor, copiii să caute a prețui fericirea de a avea părinți buni. Tineri cari ați eșit din vârsta copilărei, aruncați privirile voastre asupra timpului celui mai frumos și mai fericit din viața voastră! Veți vedea cum tatăl vostru muncea din greu, ca să vă aducă tot ce vă era de trebuință. Veți vedea cum mama voastră vă ducea de grije și veghea zile și nopți întregi la căpătâiul vostru, atunci când se întâmpla să cădeți bolnavi.

„De câte ori mâna mamei nu v'a șters lacrimile! Părinții voștri v'au crescut, v'au învățat să vorbiți și să căpătați cunoștințe pe cari nu le aveați. Ei v'au învățat ceeace e adevărat și ceeace este bun și frumos.

„Și nu căutau altă răsplată decât mulțumirea de a vă vedea sănătoși, că aveți o purtare bună și sunteți pe drumul cel drept.

„De aceea, să cinstiți pe părinții voștri, fiindcă așa veți iubi și veți cinsti pe Tatăl ceresc.

„Nu uitați că nu e păcat mai greu decât nerecunoștiința copiilor pentru părinții lor. Să aveți într'înșii toată încrederea. Dacă ați făcut vreo greșală, mărturisiți-o fățiș. Nu mințiți și nu fiți fățarnici. Și căutați mereu să faceți bucurie părinților voștri.

„Ajutați-i când, îmbătrânind, ei nu vor mai putea munci și faceți cât mai bune ultimele zile ale vieții lor. Purtându-vă în felul acesta, veți avea parte de binecuvântarea lui Dumnezeu, atât în lumea aceasta, cât și pe lumea cealaltă.

„Dumnezeule, Tatăl nostru al tuturor, sădește în inimile tuturor oamenilor bunătatea, precum și credința și dragostea pentru Tine! Fă ca toți oamenii să se iubească între dânșii ca frați și surori, isgonește din sufletele și din inimile lor ura, dușmănia, minciuna și fățărnicia! Ferește-i de orice stricăciune și fă-i vrednici de a-și zice fiii Tăi! Și fă ca pe pământ să domnească pace, unire și bună înțelegere! Amin!“

BCU IAȘI/CENTRAL

Fundaţiunea Regele Ferdinand
Institutul de Educaţie
al
Şcolor de Cercetări
„REGINA MARIA"

SFÂRŞITUL POVESTIREI „JERTFA LILIANEI"

După ce bisericuţa a fost sfinţită, toţi câţi luaseră parte la sfânta slujbă s'au strâns la un ospăţ dat în marea sală a castelului. Dar nici nu se aşezaseră bine la masă, că în curtea castelului răsunară puternic mai multe trâmbiţe şi se auzi ropot de cai. Mai mulţi servitori deteră fuga în sală, vestind: **„Prinţul Ardealului!"** Cavalerul Costea şi ceilalţi cavaleri se grăbiră să-i iasă întru întâmpinare. Insă, chiar în momentul acela Prinţul intră în sală, urmat de o mulţime de cavaleri.

Prinţul Ardealului, un om care începea să încărunţească, dar îşi păstra încă vigoarea fizică, întinse mai întâiu mâna cavalerului Preda de Răsvadă şi-i zise: „Scumpul meu prieten, ţineam să fiu cel dintâiu care să vă aduc vestea că s'a încheiat pacea obţinută prin biruinţa armatelor noastre. Ţineam, de asemenea, să vă mulţumesc

Prinţul înmână Lilianei scrisoarea împăratului.

din partea mea și din partea împăratului pentru ajutorul prețios ce ne-au dat războinicii trimiși de tine și pe cari ți i-am adus eu îndărăt".

Adresându-se apoi lui Costea Filioară și întinzându-i mâna, îi zise: „Cavalere, potrivit ordinului ce mi s'a dat, îți spun că împăratul a fost foarte mulțumit de vestea împăcărei tale cu cavalerul Preda. In acelaș timp, îmi exprim și mulțumirea mea de a vedea doi cavaleri viteji, cum sunteți și unul și celalt, că trăiți în pace și în bună înțelegere".

Cavalerul Costea nu mai putea de bucurie, auzind că atât împăratul, cât și Prințul Ardealului, gândeau bine despre dânsul.

După aceea, Prințul se adresă doamnei Ruxandra:

„Permiteți-mi, nobilă doamnă, îi zise el, să mă așez la masă, fără să fiu invitat și să vă salut în numele meu și al cavalerilor cari mă însoțesc. Să ne dați și nouă voe să luăm parte la frumoasa serbare ce vă întrunește astăzi.

„Iar d-tale, încântătoare dudue, zise mai departe Prințul Ardealului, adresându-se Lilianei, am să-ți dau o veste care te privește direct. Deocamdată, să stăm la masă și să mâncăm cu toții ca buni prieteni, mai ales că după drumul ce am făcut, mi s'a deschis o poftă strașnică.

„Insă, adăugă el, cer favoarea să stau între doamna Ruxandra și duduia Liliana, iar în față pe Prea sfințitul Părinte Episcop, care trebue să stea între cavalerii Preda și Costea. In felul acesta vom avea în jurul nostru persoanele cari au luat mai mult parte la evenimentul care ne-a întrunit astăzi".

La sfârșitul mesei, Prințul Ardealului luă din nou cuvântul și zise: „Vestea despre cearta dintre cavalerii Preda și Costea a ajuns până la tabăra împăratului, care se găsea pe câmpul de război. S'a primit de asemenea știrea despre împăcarea între dânșii și despre silințele depuse în această privință de nobila doamnă Ruxandra și de drăguța dudue Liliana. Totuși, cele petrecute mă interesează așa de mult, că aș dori să știu totul cât mai amănunțit".

Cavalerii Preda și Costea, precum și doamna Ruxandra și Liliana îi deteră rând pe rând toate lămuririle trebuincioase. Insă, pe când ceilalți, ca să nu-l jignească pe cavalerul Costea, treceau repede peste anumite fapte, cavalerul Costea îi întrerupea și povestea el însuși fățiș și sincer.

„Purtarea mea a fost vrednică de condamnat, zicea el. Insă, e mai cinstit să-ți recunoști deschis greșelile și să te silești a le îndrepta. Cred că așa am făcut și eu și sfătuesc pe oricine a greșit să facă la fel".

La urmă, Prințul Ardealului privi în jurul său cu un aer de mulțumire și zise: „Nobilei și frumoasei dudui Liliana datorim noi plăcerea de a fi întruniți prietenește la ospățul acesta așa de vesel. Fără devotamentul ei și fără fapta ei eroică, astăzi am fi fost în luptă crâncenă unii împotriva altora, fiind-că se înțelege că noi n'am fi lăsat pe cavalerul Preda să zacă în temniță. Se hotărâse chiar în lagărul împăratului că de îndată ce vom încheia pacea cu dușmanii de afară, eu să pornesc cu oaste puternică și să iau cu asalt castelul cavalerului Costea. Fără îndoială, viteazul cavaler Costea s'ar fi împotrivit cu îndârjire, așa că ziduriile acestui castel ar fi fost scăldate în sânge.

„Să mulțumim, prin urmare, lui Dumnezeu care s'a servit de o fecioară plăpândă, de această dudue tânără, pentru ca totul să se sfârșească așa de bine".

Liliana se roși în modestia ei și răspunse: „Alteță, nu merit atâta cinste: Dumnezeu singur a făcut și a orânduit totul".

In momentul acesta, Prințul Ardealului se ridică în picioare și, cuprins de emoțiune, vorbi precum urmează:

„Bună și încântătoare dudue, din partea împăratului am pentru d-ta o însărcinare importantă. Impăratul vrea să recunoască și să răsplătească dragostea și devotamentul ce ai arătat față de tatăl d-tale, însușiri grație cărora am scăpat de grozăviile unui război civil".

Zicând acestea, Prințul făcu un semn unuia din cavalerii cu care venise. A-

cesta îi aduse o scrisoare scrisă pe pergament, înfăşurată în catifea stacojie de care atârnau mai multe panglici de mătase, tivită cu fire de aur. Pe scrisoare era pecetea în ceară a împăratului.

Prinţul înmână Lilianei scrisoarea aceasta şi apoi zise: „Nobilă dudue, tatăl d-tale n'are băeţi, aşa că, potrivit legei, castelul dela Răsvadă şi toate celelalte proprietăţi ale sale, trebue ca după moartea sa să treacă în stăpânirea împăratului. Dar ca răsplată pentru însuşirile tale aşa de alese, împăratul a hotărât prin scrisoarea ce ţi-am înmânat, ca atât castelul dela Răsvadă, cât şi celelalte proprietăţi să fie de veci ale d-tale.

Aşa dar, îţi poţi alege de acum un soţ după placul inimei d-tale şi care să fie vrednic de d-ta. Nu va avea de îndeplinit decât o singură condiţie: acea de a adăuga la numele său de familie, numele de **„cavaler de Răsvadă"**. Să dea Dumnezeu ca numele acesta aşa de glorios să rămână în vecii vecilor şi să treacă la nepoţii şi strănepoţii voştri!"

Cavalerul Preda era adânc mişcat de favoarea ce primea din partea împăratului, pe când Liliana, care nu credea că o merită, nu găsea cuvinte, ca să-şi exprime recunoştinţa.

După ce se sculă dela masă, Prinţul îşi exprimă dorinţa să viziteze puţul şi bisericuţa zidită în locul temniţei. Doamna Ruxandra dăduse de mai înainte ordin să înconjoare gura puţului cu lumânări aprinse, pentru a se putea vedea cât era de adânc.

Toată adunarea se duse cu Prinţul în curte. Prinţul, după ce privi câtăva vreme înlăuntrul puţului, se întoarse spre Liliana şi-i zise:

„Scumpă dudue, mă întreb cu mirare cum de ai avut curajul să te expui la o moarte aproape sigură. Atâta timp cât va exista castelul acesta, se va vorbi de eroismul tău şi de „jertfa Lilianei". Din puţul acesta ţi-ai făcut un monument, care întrece în glorie mai multe monumente ridicate în cinstea unor eroi.

— O, nu, Alteţă, răspunse ruşinată Liliana, puţul acesta este un monument, care arată atotputernicia şi mila lui Dumnezeu. Dumnezeu mi-a însuflat curajul să mă cobor în puţ. Tot El a scăpat pe copil. Lui Dumnezeu, izvor nesecat de milă şi de bunătate, i se cuvine, dar, toată cinstea şi toată lauda".

După aceasta, Prinţul Ardealului vizită bisericuţa, unde se rugă cu toată smerenia.

După propunerea Părintelui Episcop şi cu aprobarea tuturor, se hotărî ca la intrarea în biserică să se graveze în litere de aur inscripţia următoare: **„Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, căci vei fi fericit şi vei avea parte de zile lungi pe pământ"**.

Această promisiune dumnezeiască se realiză în modul cel mai vădit în soarta de mai târziu a Lilianei.

In adevăr, mulţi cavaleri tineri veniră să-i ceară mâna. Ea însă alese pe fiul mai mic al Prinţului Ardealului, un tânăr nu numai nobil şi viteaz, ci şi înzestrat cu multe însuşiri alese. Cu dânsul Liliana trăi în cea mai desăvârşită înţelegere şi avu o viaţă din cele mai fericite.

SFÂRŞIT

Fundaţiunea Regele Ferdinand
Institutul de Educaţie
al
fiicelor de Ofiţeri
„REGINA MARIA"
IAŞI

Biblioteca Regele Ferdinand
Institutul de Educație
al
Inspector de Ofițeri
„REGINA MARIA"
IAȘI

CUPRINSUL

	Pagina
Liliana și părinții săi	3
Tatăl Lilianei făcut prizonier	9
Liliana e despărțită de tatăl său	13
Liliana fuge dela castel	16
Liliana în coliba lui Bătilă	19
Liliana ca fată de cărbunar	21
Ce i se întâmplă Lilianei la castel	24
Liliana servitoare la portăreasa castelului	27
Liliana în închisoarea tatălui său	31
Liliana se destăinuește tatălui ei	34
In familia lui Costea Filioară	37
Liliana alină mizeriile tatălui ei	40
O faptă eroică a Lilianei	43
Sentimentele nobile ale Lilianei	46
Se descoperă cine este Liliana	49
Liliana cere libertatea tătălui său	52
Liliana duce tatălui ei vestea cea bună	57
Cavalerul Preda și Liliana își recapătă castelul	60
Cavalerul Preda și Liliana se duc la castelul lor	63
Alte întâmplări din viața Lilianei	66
Sfârșitul povestirei „Jertfa Lilianei"	69

t 859-31

BIBL. CENTR. UNIVERSITARE „M. EMINESCU" IAȘI
87/1967 26×20 Lei 5

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

DIN SCRIERILE PENTRU TINERET

DE N. BATZARIA

România văzută de departe

(Schiţe şi amintiri)

„Almanahul Şcolarilor" pe anul 1931

Cel mai bine făcut şi mai frumos „Almanah" pentru copii şi tineret

Preţul unui volum mare şi bogat ilustrat / Preţul 25 lei

Copilul crescut în peşteră

Roman pentru tineret

Comoara cu poveşti

Poveşti cu ilustraţii în culori

Haplea la Bucureşti

In versuri

Suflete de viteji

Roman pentru tineret

Inelul piérdut

Roman pentru tineret

Omul întors din raiu

(Poveşti)

In închisorile turceşti

(Amintiri)

Haplea

Păţănii şi năzdrăvănii

(In versuri)

Abonaţi-vă cu toţii la:

DIMINEAŢA COPIILOR

Cea mai frumoasă, cea mai bogat ilustrată şi cea mai instructivă revistă pentru copii şi tineret

Un număr 5 lei / Abonamentul cu premii 250 lei pe an

Redacţia şi Administraţia Strada Const. Mille Nr. 12

Miţu Miţişor şi Sosoiu Sosolici

Ca să mai râdem

Haplea

Alte păţănii şi năzdrăvănii

(In proză)

Strengăriile lui Gigi

Poveşti cu noroc

de Ali-Baba

Cuprinde peste 60 de poveşti frumos ilustrate în culori.

Bucuria copiilor

(Poveşti)

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY